

DĘBICKO-
ROPCZYCKI
OBSZAR
FUNKCJONALNY

STRATEGIA ZIT

DĘBICKO-ROPCZYCKIEGO

OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Opracowanie

Spis treści

Wprowadzenie	5
1. Podstawa prawna Strategii ZIT	6
2. Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT	9
2.1 Definicja obszaru wsparcia	9
2.2 Kluczowe powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe w DROF	12
2.3 Analiza SWOT	17
2.4 Potencjały, problemy i wyzwania rozwojowe DROF w wybranych obszarach tematycznych	20
3 Założenia planistyczne w DROF	68
3.1 Cele realizowane w ramach ZIT wraz z kierunkami działań	68
3.2 Uzasadnienie logiki ZIT i matryca Strategii ZIT	73
4 Poziom operacyjny	77
4.1 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny	77
4.2 Lista projektów rezerwowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny	89
4.3 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób konkurencyjny	95
4.4 Lista projektów komplementarnych	98
5 Założenia wdrożeniowe	100
5.1 System realizacji Strategii	100
5.2 Komplementarność opracowania	104
5.3 Opis udziału partnerów w przygotowaniu Strategii i jej realizacji	110
6. Źródła finansowania	113
7. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	115
Spis grafik, tabel i wykresów	116
Załącznik nr 1 Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych dokumentu Strategii ZIT DROF	117
Załącznik nr 2 Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych projektów Strategii ZIT DROF	117
Załącznik nr 3 Podsumowanie procedury środowiskowej	117

Wykaz skrótów

DROF	Dębicko - Ropczycki Obszar Funkcjonalny - Miejski Obszar Funkcjonalny, wyznaczony w Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030, obejmujący obszar gmin: Gmina Miasta Dębica, Gmina Dębica, Gmina Ropczyce, Gmina Żyraków
FEP 2021-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
FEPW 2021-2027	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
SZOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
Porozumienie	Porozumienie międzygminne w sprawie powołania Związku ZIT i określenia zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Dębicko - Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego w celu realizacji zadań w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Rozporządzenie Ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
Umowa Partnerstwa	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce
Ustawa wdrożeniowa	ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 – 2027 (tekst jednolity Dz.U. z 2022 poz. 1079 ze zm.).
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne - instrument rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 34 ust. 1 ustawy wdrożeniowej.
Strategia ZIT	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - strategia, o której mowa w art. 34 ustawy wdrożeniowej, której opracowanie jest warunkiem umożliwiającym realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.
Związek ZIT	związek, o którym mowa w art. 34 ust. 5 ustawy wdrożeniowej, będący zinstytucjonalizowaną formą współpracy JST, służącą realizacji wspólnych działań w ramach instrumentu ZIT.
Związek ZIT DROF	związek ZIT, o którym mowa w art. 34 ust. 5 ustawy wdrożeniowej powołany na mocy porozumienia międzygminnego z dnia 7 lipca 2023 r., będący zinstytucjonalizowaną formą współpracy JST tworzących Dębicko Ropczycki Obszar Funkcjonalny.

Wprowadzenie

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego to dokument operacyjny, który skupia się na skoordynowaniu i prowadzeniu zintegrowanych działań przez jednostki DROF. W ramach przedmiotowej Strategii ZIT oraz identyfikowanych projektów zintegrowanych, członkowie DROF będą realizować działania, mające wpływ na cały obszar funkcjonalny, wykorzystując potencjały rozwojowe obszaru, jak również szanse i wyzwania oraz przeciwdziałając pojawiającym się zagrożeniom i słabym stronom.

W nowej perspektywie finansowej UE 2021-2027 dla miejskich obszarów funkcjonalnych, a tym samym Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego przewidywane jest wsparcie w formie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Istotą ZIT w perspektywie 2021-2027 jest realizacja projektów zintegrowanych, które umożliwiają i przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów, jak również zaspokajania potrzeb społeczności i wykorzystania potencjałów i mocnych stron. Mechanizm ten realizowany jest w oparciu o strategię terytorialną, będącą jednym z instrumentów wsparcia rozwoju terytorialnego, zgodnie z art. 28 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Wdrażanie instrumentu ZIT i pozyskanie dofinansowania w Dębicko-Ropczyckim Obszarze Funkcjonalnym umożliwia Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.

Wśród głównych priorytetów, które mogą być finansowane z programu i dotyczą ZIT, można wymienić przede wszystkim działania dotyczące mobilności miejskiej, działania związane z ochroną, rozwojem i promowaniem walorów i usług turystycznych, dziedzictwem kulturowym i naturalnym oraz fizyczną odnową i bezpieczeństwem przestrzeni publicznych.

Przedmiotowa strategia stanowi wyraz zachowania komplementarności międzyokresowej i kontynuację zapisów poprzedniej strategii opracowanej dla Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego. We wspomnianym dokumencie wśród celów strategicznych znalazły się:

- Cel I - Konkurencyjna gospodarka oparta na tradycjach przemysłowych regionu, nowoczesnym rolnictwie i specjalizacjach regionalnych
- Cel II - Efektywność energetyczna i środowiskowa w transporcie publicznym i energetyce
- Cel III - Potencjał DROF kreowany w oparciu o efektywne wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych i kulturowych
- Cel IV - Wyedukowane społeczeństwo zaangażowane lokalnie i aktywne na rynku pracy

Przedmiotowa Strategia ZIT wykazuje spójność w szczególności z Celem II i III poprzedniej strategii.

1. Podstawa prawna Strategii ZIT

Miejskie obszary funkcjonalne, w tym DROF, w perspektywie finansowej UE 2021-2027 mogą wykorzystać instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, do realizacji projektów zintegrowanych, które przyczynią się do rozwiązania zidentyfikowanych na terenie DROF problemów, zaspokojenia potrzeb mieszkańców obszaru oraz wykorzystania posiadanych potencjału. Dostrzegając konieczność zapewnienia zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju Dębicko - Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego wyznaczonego w Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030, samorządy zrzeszone w ramach DROF zadeklarowały wolę zawiązania zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa w celu realizacji zadań z wykorzystaniem instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2021-2027.

Podstawę prawną realizacji instrumentu ZIT w Dębicko-Ropczyckim Obszarze Funkcjonalnym stanowią następujące dokumenty:

- Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej,
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 r. poz. 1079),
- Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030,
- Porozumienie międzygminne w sprawie powołania Związku ZIT i określenia zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Dębicko - Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego w celu realizacji zadań w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych¹.

¹ Porozumienie zawarte w dniu 7 lipca 2023 r. w Dębicy

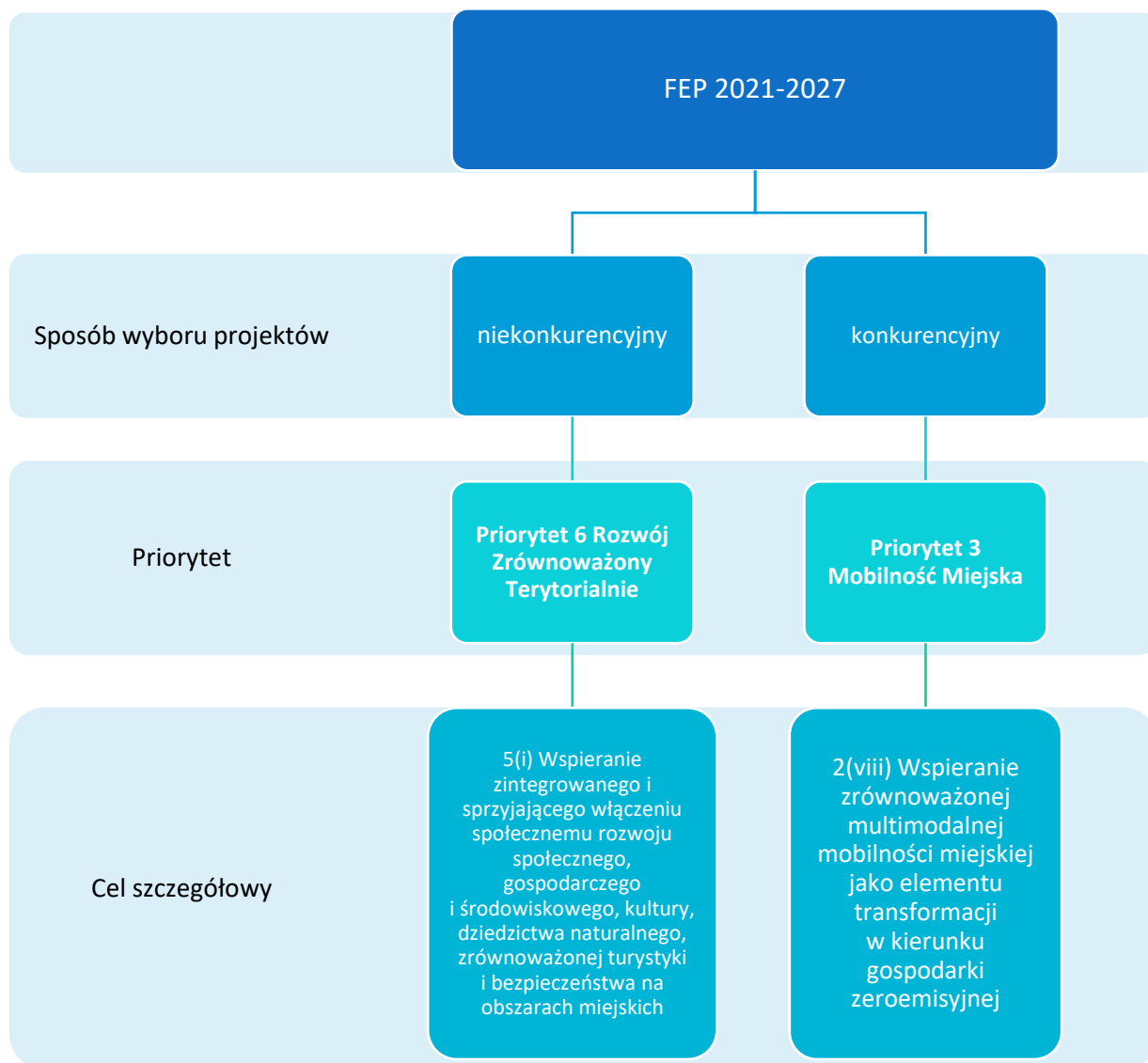
Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, Strategia ZIT, która pełni rolę strategii terytorialnej, zgodnie z zapisami art. 34 ust. 15 ustawy wdrożeniowej powinna zawierać:

- syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych,
- cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT, uwzględniające podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem,
- listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami,
- źródła finansowania,
- warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT,
- opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

Uzupełnienie i uszczegółowienie techniczne zapisów Umowy Partnerstwa stanowi dokument: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027. Niniejszy dokument odnosi się i uwzględnia wszystkie obowiązkowe elementy Strategii ZIT i jest zgodny z przywołanymi aktami prawnymi oraz ww. Zasadami realizacji instrumentów (...).

Z punktu widzenia możliwości realizacji instrumentu ZIT w województwie podkarpackim, w którym znajduje się DROF, istotne znaczenie mają zapisy **Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027** oraz **Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027**. Zgodnie z art. 34. ust. 4 ustawy wdrożeniowej, ZIT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, które wskazane są w regionalnych lub krajowych programach.

Zgodnie z przywołanym programem, realizacja instrumentu ZIT w województwie podkarpackim dotyczy:

W ramach wskazanych celów szczegółowych wyróżnia się następujące rodzaje działań:

Cel szczegółowy	Rodzaje działań
Cel szczegółowy 5(i)	- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych; - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury; - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000; - fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych; - uzbrajanie terenów inwestycyjnych.
Cel szczegółowy 2(viii)	zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

2. Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT

Na potrzeby opracowania Strategii ZIT DROF przeprowadzono diagnozę obszaru w zakresie sytuacji społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej², która poprzedzona była ankietą skierowaną do samorządów w celu zidentyfikowania realnych problemów i potrzeb występujących na obszarze DROF. Przedmiotowy rozdział składa się z następujących podrozdziałów:

Podrozdział	Charakterystyka
2.1 Definicja obszaru wsparcia	Zawiera podstawowe informacje na temat DROF m.in. liczbę ludności i powierzchnie oraz dostępność komunikacyjną i położenie.
2.2 Kluczowe powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe w DROF	W tym podrozdziale uzasadniono słuszność prowadzenia interwencji w DROF, poprzez wskazanie powiązań funkcjonalnych (społeczno-gospodarczych i środowiskowych) wewnątrz obszaru.
2.3 Analiza SWOT	Analiza skupia się na prezentacji mocnych i słabych stron obszaru, jak również szans i zagrożeń. Opracowana została na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszaru i stanowi podsumowanie najważniejszych czynników warunkujących rozwój DROF.
2.4 Potencjały, problemy i wyzwania rozwojowe DROF w wybranych obszarach tematycznych	Rozdział ten bazuje na opracowanej diagnozie i wynika z przeprowadzonej analizy SWOT. Zakres rozdziału został zawężony tylko do obszarów tematycznych, w ramach, których realizowany jest mechanizm ZIT w województwie podkarpackim, zgodnie z zapisami rozdziału 1. Podstawa prawna Strategii ZIT.

2.1 Definicja obszaru wsparcia

Dębicko-Ropczycki Obszar Funkcjonalny (DROF) położony jest w zachodniej części województwa podkarpackiego. Obejmuje swoim zasięgiem gminy, które wchodzą w skład powiatu dębickiego (Gmina Miasta Dębica, Gmina Dębica, Gmina Żyraków,) i ropczycko-sędziszowskiego (Gmina Ropczyce). Powierzchnia obszaru wynosi około 421 km², z czego największa jest Gmina Ropczyce, mająca 139 km², co stanowi 33% całego obszaru DROF. Na obszarze zamieszkiwało 110 313 osób w 2023 r., co jest równe 5,32% mieszkańców województwa podkarpackiego. Jednostką, w której w 2023 r. zamieszkiwało najwięcej osób (42 986) jest Miasto Dębica, które jednocześnie jest najmniejszą

² Pełna wersja diagnozy dostępna jest na stronie internetowej: <https://debica.pl/dokumenty-strategiczne/strategia-zintegrowanych-inwestycji-terytorialnych-debicko-ropczyckiego-obszaru-funkcjonalnego/>

jednostką, pod względem powierzchni (34 km²). Poniżej przedstawiono powierzchnię poszczególnych gmin wchodzących w skład DROF wraz z liczbą ludności.

Tabela 1 Liczba ludności i powierzchnia obszaru DROF w 2023 r.

Jednostka	Liczba ludności	% ludności	Powierzchnia [km ²]	% powierzchni	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
Gmina Dębica	25 685	23,28%	138	32,78%	186
Gmina Żyraków	14 449	13,10%	110	26,13%	131
Gmina Ropczyce	27 193	24,65%	139	33,02%	196
Miasto Dębica	42 986	38,97%	34	8,08%	1264
DROF	110 313	100%	421	100%	262

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dębica zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (PZPWP) – Perspektywa 2030 stanowi ośrodek lokalny, pełniący istotne funkcje gospodarcze i społeczne. Wraz z Ropczycami tworzy duopol, wpływając na dostępność komunikacyjną w regionie. Dodatkowo w strategii województwa duopol Dębicy i Ropczyc określony został jako jeden z regionalnych biegunów wzrostu, który może stać się ośrodkiem multipolarnym (Dębica-Ropczyce-Mielec), jednocześnie przyczyniając się do rozwoju całego województwa³.

Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Dębica wpisuje się w Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) na poziomie krajowym, jako średnie miasto tracące funkcje społeczno- gospodarcze – miasto obniżającego się potencjału, w którym zauważalne jest silne powiększanie niekorzystnego dystansu oraz umiarkowanie zła sytuacja⁴. W związku z tym, istotne jest wzmacnianie roli ośrodka poprzez m.in. realizowanie działań integrowanych w ramach DROF. Z uwagi na położenie obszaru w województwie podkarpackim, na poziomie krajowym został on zaliczony do OSI Polska Wschodnia. DROF ma on tym samym możliwość wsparcia w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, w celu utrwalenia warunków sprzyjających konkurencyjności oraz wyższej jakości życia w obszarze⁵.

Część obszaru DROF wpisuje się w zidentyfikowany w planie zagospodarowania województwa: Obszar Funkcjonalny Innowacyjnego Przemysłu (OFIP). Obejmuje on swoim zasięgiem Gminę Ropczyce i Gminę Dębica. OFIP charakteryzuje się wysokim stopniem możliwości rozwoju funkcji przemysłowych, wywodzących się z działalności od lat 30. XX w. Centralnego Okręgu Przemysłowego. Na opisywanych

³ Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

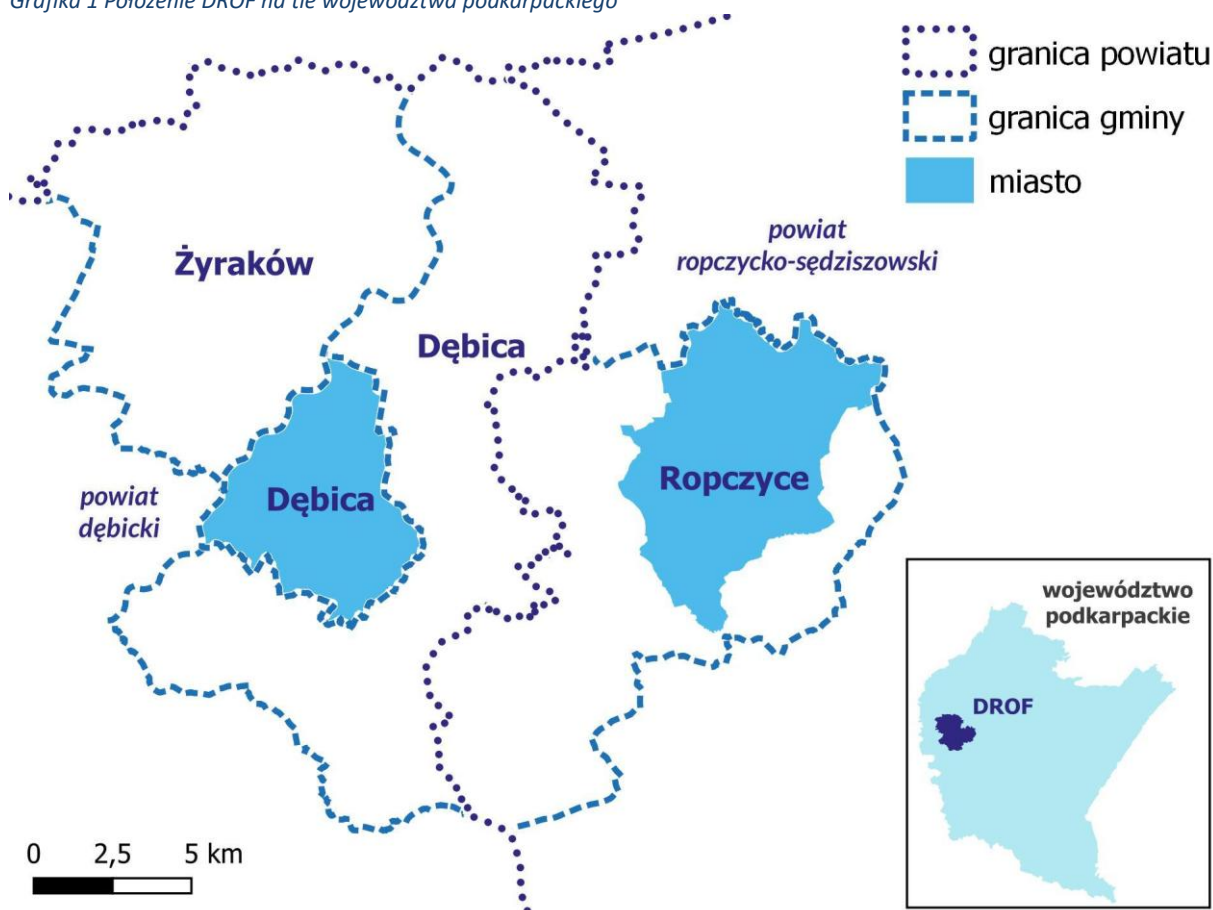
⁴ Załącznik nr 1 do FEP 2021-2027 Obszary Strategicznej Interwencji

⁵ <https://www.fepw.gov.pl/strony/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/o-programie/>

terenach na tle województwa podkarpackiego występuje największe skupienie najnowocześniejszych zakładów przemysłowych z sektorów lotnictwa, elektromaszynowego, chemicznego i budowlanego⁶. Wyróżnikiem i potencjałem DROF jest również ustanowiony w 2022 r. Status Uzdrowiska Latoszyn w Gminie Dębica⁷.

Przez terytorium DROF przebiega autostrada A4 umożliwiającą swobodną komunikację na kierunku wschód-zachód, drogi wojewódzkie: DW986 relacji Tuszyna – Wiśniowa, DW985 relacji Tarnobrzeg – Mielec – Dębica i droga krajowa nr 94 stanowiącą alternatywę dla autostrady A4 oraz pełniącą funkcję obwodnicy w Dębicy i Ropczycach. Główną oś połączeń kolejowych stanowi magistralna linia kolejowa (E30) o znaczeniu międzynarodowym, której częścią jest linia kolejowa nr 91 relacji Kraków Główny – Medyka. W bliskiej odległości od obszaru DROF znajduje się lotnisko w Rzeszowie-Jasionka a odległość wynosi 44 km. Szacunkowo DROF położony jest w odległości 113 km od przejścia granicznego w Medyce, 43 km od Rzeszowa, 31 km od Tarnowa⁸.

Grafika 1 Położenie DROF na tle województwa podkarpackiego

Źródło: opracowanie własne.

⁶ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 października 2022 r. w sprawie nadania statusu uzdrowiska sołectwom Latoszyn i Podgradzie, położonym na obszarze Gminy Dębica

⁸ mapy.geoportal.gov.pl

2.2 Kluczowe powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe w DROF

Bazując na opracowanej diagnozie oraz w oparciu o strategiczne dokumenty na poziomie wojewódzkim i krajowym, zidentyfikowano siłę i rodzaj powiązań w DROF, które warunkują rozwój funkcjonalny całego obszaru. Poniżej zaprezentowano kluczowe informacje dotyczące powiązań społecznych, gospodarczych i środowiskowych wewnątrz DROF.

Powiązania społeczne

Wyrazem powiązań społecznych są przepływy migracyjne ludności wewnątrz DROF. Na analizowanym obszarze widoczna jest suburbanizacja miasta Dębica, która przejawia się stopniowym zmniejszaniem się liczby mieszkańców miasta i przyrost populacji w obszarach sąsiednich. W latach 2013-2022 największe zmiany i przyrost liczby mieszkańców odnotowano w Gminie Żyraków – wzrost o 5,4%.

Poniżej przedstawiono migracje wewnętrzne ludności w 2022 r. wewnątrz DROF.

Tabela 2 Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według gminy poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania

Gmina obecnego miejsca zamieszkania	Gmina poprzedniego miejsca zamieszkania	Miasto Dębica	Gmina Dębica	Gmina Żyraków	Gmina Ropczyce (miasto)	Gmina Ropczyce (obszar wiejski)	Suma napływu mieszkańców
Miasto Dębica	-	-	74	26	3	9	112
Gmina Dębica	123	-	-	20	0	21	164
Gmina Żyraków	92	25	-	-	0	0	117
Gmina Ropczyce (miasto)	0	0	0	-	-	25	25
Gmina Ropczyce (obszar wiejski)	7	8	0	8	-	-	23
Suma odpływu mieszkańców	222	107	107	46	11	55	

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Jak można zauważyć najwięcej mieszkańców w 2022 r. wyprowadziło się z miasta Dębica (222 osoby) i 55% z nich przeniosło się do gminy wiejskiej Dębica. Gmina ta odnotowała najwyższy przyrost i napływ nowych mieszkańców, w porównaniu do pozostałych gmin DROF, co świadczy o postępującej suburbanizacji miasta Dębica. W pozostałych gminach również widoczne są przemieszczenia, jednakże ich skala jest nieco niższa.

W przypadku Miasta Dębica w 2022 r. odnotowano wysoki udział dzieci objętych opieką przedszkolną wynoszący 127,3%. Najniższą wartość wskaźnika osiągnęła Gmina Dębica (68,8%). Warto zaznaczyć, że wiele mieszkańców okolicznych gmin, którzy pracują na terenie Miasta Dębica, dowozi swoje dzieci do przedszkoli zlokalizowanych w tym mieście, co przekłada się na wysoki odsetek dzieci objętych

opieką przedszkolną i większym obciążeniem placówek zlokalizowanych w mieście, a zarazem świadczy o silnych powiązaniach społecznych.

Podobnie jak w przypadku odsetka dzieci objętych opieką przedszkolną, Miasto Dębica notuje wysoki współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych, który wyniósł 114,5% w 2021 r. Wysoki wskaźnik odnotowano również w Ropczycach, a jego wartość wynosiła 98,3%, w pozostałych gminach wartość wskaźnika skolaryzacji była poniżej 82%. Przytoczone dane wskazują na większe obciążenie placówek edukacyjnych w Dębicy i korzystanie z oferty edukacyjnej, przez dzieci mieszkające poza miastem. Sytuacja ta może wynikać m.in. z wyższej jakości i poziomu nauczania w porównaniu do szkół znajdujących się w pozostałych gminach DROF. Widoczne powiązania społeczne związane są również z nauczaniem w szkołach podstawowych. Na terenie DROF działa kilkanaście szkół ponadpodstawowych, w tym licea, technika i szkoły branżowe, które zlokalizowane są w mieście Dębica, Gminie Dębica i Gminie Ropczyce. Gmina Żyraków jest jedyną gminą, w której nie funkcjonują publiczne placówki edukacyjne kształcące na poziomie ponadpodstawowym, co powoduje, że dzieci zamieszkujące w tej gminie uczęszczają do placówek zlokalizowanych w pozostałych gminach DROF.

Powiązania gospodarcze

Według opracowania GUS na temat przepływów ludności związanych z zatrudnieniem do Miasta Dębica przyjeżdżało łącznie 7 561 osób z różnych miejscowości, do Gminy Ropczyce 3 060, Gminy Dębica 2 536, a do Gminy Żyraków 637. Biorąc pod uwagę przepływy pomiędzy poszczególnymi gminami DROF, do Miasta Dębica najwięcej osób dojeżdża z Gminy Dębica (1 891). Dużo osób dojeżdża także z Gminy Żyraków. Ponadto wiele mieszkańców Miasta Dębica znajduje zatrudnienie na terenie Gminy Dębica. Dane te wskazują zatem na występowanie silnych powiązań funkcjonalnych w zakresie lokalnego rynku pracy i codziennych przemieszczeń i regularnych kontaktów z miastem Dębica.

Tabela 3 Przepływy ludnościowe związane z zatrudnieniem pomiędzy gminami DROF⁹

Gmina miejsca zamieszkania	Gmina miejsca pracy	Liczba osób
Miasto Dębica	Gmina Dębica	1 039
Gmina Dębica	Miasto Dębica	1 891
Gmina Żyraków	Miasto Dębica	1 077
	Gmina Dębica	274
Gmina Ropczyce	Miasto Dębica	551
	Gmina Dębica	144

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na atrakcyjność gospodarczą DROF wpływają m.in. warunki do prowadzenia działalności gospodarczej i możliwości inwestowania. Na obszarze DROF działa Specjalna Strefa Ekonomiczna Euro-Park Mielec,

⁹ Opracowanie GUS pochodzi z 2016 r.

obejmująca zasięgiem Miasto Dębica i Gminę Dębica, tworzące Podstrefę Dębica oraz gminę Ropczyce, znajdującą się w Podstrefie Ropczyce. W Gminie Żyraków funkcjonuje natomiast Strefa Aktywności Gospodarczej.

Powiązania buduje również układ dróg i przebieg na terenie MOF autostrady A4, drogi krajowej 94 i drogi wojewódzkiej nr 985 i 986. Ponadto przez obszar DROF przebiega również linia kolejowa nr 91 relacji Kraków Główny – Medyka oraz linia kolejowa nr 25, aktualnie stanowiąca element bazowej transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T łączący Europę Zachodnią z Ukrainą. Dostępność komunikacyjna obszaru jest wysoka, a układ komunikacyjny umożliwia sprawne przemieszczanie się wewnątrz DROF.

Powiązania funkcjonalne gmin wyrażone są również poprzez formy współpracy m.in. związki i porozumienia międzygminne. Gminy DROF przynależą do następującego związku międzygminnego:

Tabela 4 Związek międzygminny funkcjonujący w DROF

Nazwa związku międzygminnego	Gminy DROF wchodzące w skład związku międzygminnego	Zadania związku międzygminnego
Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki z siedzibą w Jaśle	gmina Dębica, miasto Dębica, gmina Żyraków	ochrona środowiska, podejmowanie działań na rzecz rozwoju energii odnawialnej, edukacja ekologiczna, zaopatrzenie w wodę, prowadzenie działań na rzecz budowy zbiornika retencyjnego Kąty-Myscowa na rzece Wiśłoce, wspomaganie działań na rzecz zabezpieczenia mieszkańców przed skutkami powodzi, promocja Związku i gmin członkowskich, przeciwdziałanie bezrobociu i ograniczanie jego skutków, wspieranie inicjatyw na rzecz społeczeństwa informacyjnego

Źródło: <https://www.gov.pl/web/mswia/zarejestruj-zmien-statut-lub-wyrejestruj-zwiazek-miedzygminny-zwiazek-powiatow-zwiazek-powiatowo-gminny> - Rejestr Związków Międzygminnych - stan na dzień 31 grudnia 2023 r.

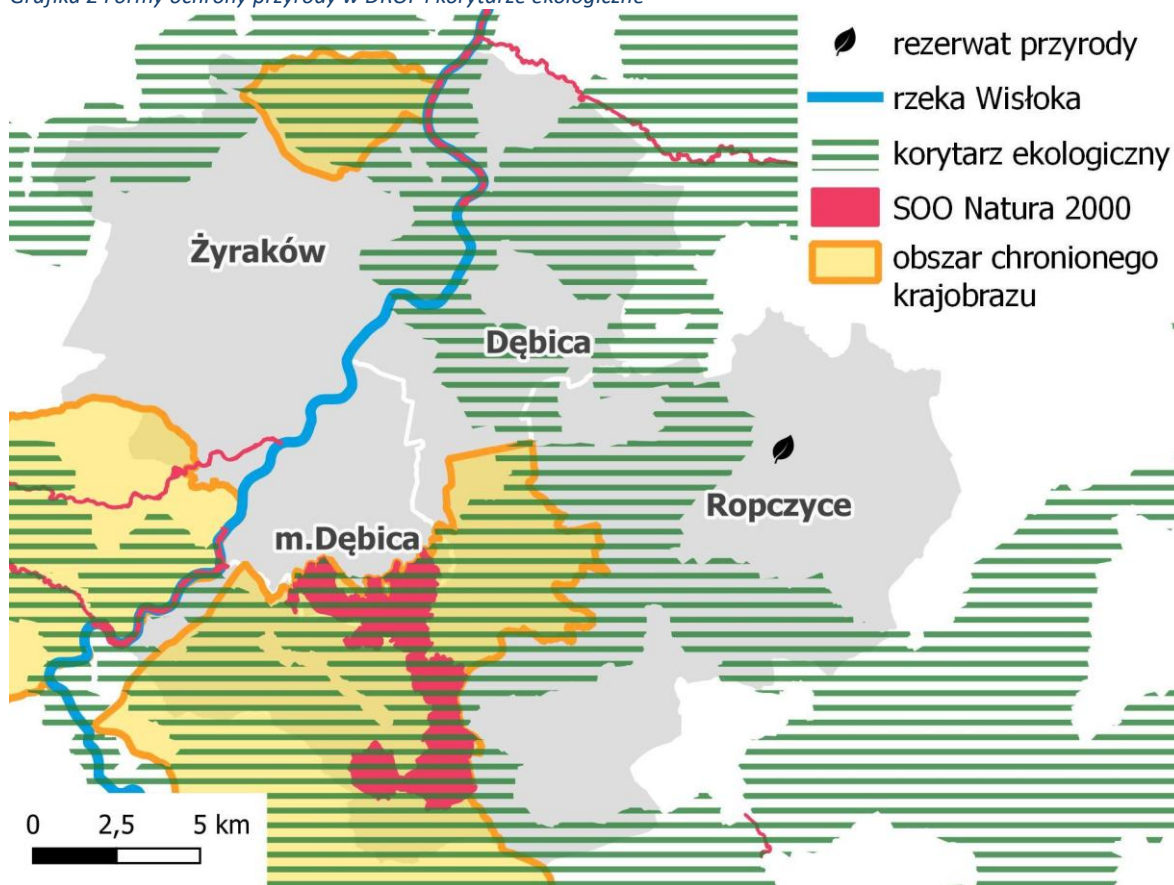
Potencjałem do wykorzystania i wzmocnienia powiązań między gminami DROF, a tym samym do wzrostu gospodarczego, może być stworzenie i rozwój produktów turystycznych, które bazować będą na potencjale endogenicznym obszaru – atrakcjach turystycznych, posiadanej infrastrukturze i położeniu. Głównym celem wykreowania produktów turystycznych będzie aktywizacja gospodarcza wykorzystująca dziedzictwo kulturowe i naturalne obszaru.

Powiązania środowiskowe

Obszar DROF położony jest w obrębie dwóch krain geograficznych – Pogórza Karpackiego oraz Kotliny Sandomierskiej. Największą rzeką przepływającą przez DROF jest Wisłoka, a następnie Wielopolka, Brzeźnica, Grabinka, Skodzierska. Na terenie DROF znajduje się kilka form ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000 Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk - „Dolna Wisłoka z Dopływami” oraz „Las nad Braciejową”,
- Obszary chronionego krajobrazu – Obszar chronionego krajobrazu Pogórza Strzyżowskiego, Jastrzębsko-Żdżarski obszar chronionego krajobrazu, Przecławski Obszar Chronionego Krajobrazu
- Rezerwat „Szwajcaria Ropczycka”,
- Kilkadziesiąt pomników przyrody – głównie drzew.

Grafika 2 Formy ochrony przyrody w DROF i korytarze ekologiczne

Źródło: opracowanie własne.

Ponadto w pobliżu DROF zlokalizowane są inne formy ochrony przyrodniczej takie jak:

- Obszary chronionego krajobrazu: Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski, Pogórza Ciężkowickiego, Strzyżowsko-Sędziszowski,
- Rezerваты przyrody: Torfy, Słotwina, Góra Chełm, Liwocz, Wielki Las,
- Parki krajobrazowe: Czarnorzecko-Strzyżowski, Pasma Brzanki,

Powiązania środowiskowe w DROF determinuje obecność obszarów chronionych, jak również występowanie korytarzy ekologicznych. Korytarze ekologiczne to obszary, które umożliwiają przemieszczanie się i migracje zwierząt, roślin oraz grzybów. Wśród korytarzy ekologicznych obejmujących zasięgiem gminy DROF można wymienić: Puszcę Sandomierską - Pogórze Strzyżowskie (GKPd-5A), Dolinę Wisły - Pogórze Ciężkowickie (KPd-5B) i Pogórze Strzyżowskie (GKPd-4)¹⁰.

Wskazane powiązania wskazują na dużą siłę oddziaływania społeczno-gospodarczego miasta Dębica na obszar DROF. Rola ośrodka powinna być wzmacniana m.in. poprzez zintegrowane działania, z uwagi na fakt, że miasto zostało określone, jako tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Gminy Dębica i Żyraków wykazują cechy sfery podmiejskiej miasta Dębica i są silnie powiązane z ośrodkiem rdzeniowym. Mniejsze powiązania widoczne są w przypadku Gminy Ropczyce na co wpływa odległość od miasta Dębica. Mniejsza siła powiązań między Ropczycami a pozostałymi gminami DROF, wynika z tego, że ośrodek ten położony jest w innym powiecie, jest siedzibą powiatu ropczycko-sędziszowskiego oraz stanowi ośrodek usługowy przede wszystkim dla mieszkańców obszaru wiejskiego, jak również pozostałych mieszkańców powiatu. Gmina ta, z uwagi na swój miejsko-wiejski charakter, cechuje się potencjałem i rozwojem gospodarczym, co wpływa na mniejsze natężenie przepływów mieszkańców, związane z dojazdami do pracy. Mimo nieco mniejszych powiązań gminy Ropczyce z pozostałymi gminami, strefy oddziaływania tych dwóch ośrodków miejskich wpływają na kształtowanie i rozwój całego Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego. Dębica i Ropczyce stanowią duopol, a zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030, powinny dążyć do kształtowania powiązań społeczno-gospodarczych z Mielcem, w celu utworzenia układu multipolarnego.

¹⁰ <https://mapa.korytarze.pl/>

2.3 Analiza SWOT

Poniżej zaprezentowano analizę SWOT wskazując czynniki wewnętrzne mające wpływ na rozwój DROF (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia). Analiza została przygotowana w oparciu o przeprowadzoną na potrzeby opracowania Strategii ZIT DROF, diagnozę obszaru w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Przedmiotowy rozdział stanowi podsumowanie najważniejszych czynników warunkujących rozwój DROF.

Mocne strony

Dostępność komunikacyjna wynikająca z przebiegu autostrady A4, dróg wojewódzkich i krajowych oraz linii kolejowej o znaczeniu międzynarodowym

Funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu w szczególności Cech Rzemiosł i Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Dębicki Klub Biznesu czy Stowarzyszenie Dębicki Park Przemysłowy

Wzrost przedsiębiorczości na terenie DROF

Przynależność do Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec (obszar Gminy Ropczyce oraz Gminy Dębica i Miasta Dębica) oraz funkcjonowanie Strefy Aktywności Gospodarczej (gm. Żyraków)

Liczne szlaki turystyczne m.in. Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Partyzancki oraz ścieżki i szlaki dydaktyczne, rowerowe

Złoża wód leczniczych, funkcjonowanie uzdrowiska i dostępność infrastruktury uzdrowiskowej w Gminie Dębica (miejscowość Latoszyn i Podgrodzie)

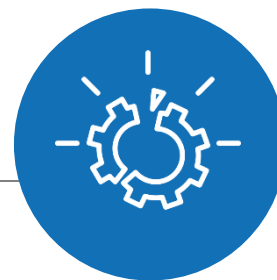
Działalność różnych instytucji kultury oraz zróżnicowany katalog i oferta placówek

Atrakcyjność środowiska przyrodniczego i obecność różnorodnych form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody i parki krajobrazowe)

Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego – kościoły (np. Kościół św. Jadwigi w Dębicy, późnobarokowa Synagoga z XVII w.), cmentarze (np. Kirkut – cmentarz żydowski, Cmentarz Wojskowy), zespoły dworskie i pałacowe (np. dwór w Pustyni) oraz parki dworskie i budynki gospodarcze (spichrze)

Uchwalenie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego

Słabe strony

Postępująca suburbanizacja miasta Dębica

Niższa siła powiązań pomiędzy Ropczycami a pozostałymi jednostkami DROF

Postępujący proces starzenia się mieszkańców DROF

Duży deficyt w zawodach takich jak opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, psycholodzy i psychoterapeuci, robotnicy budowlani, kierowcy samochodów ciężarowych i nauczyciele szkół specjalnych

Niewystarczająco rozwinięte zaplecze infrastrukturalne bazy noclegowo-gastronomicznej obszaru DROF oraz infrastruktury uzdrowskiej

Wysoki poziom konkurencyjności innych uzdrowisk i niska rozpoznawalność Łatoszyna, nieposiadającego zakładu leczenia uzdrowskiego

Zwiększające się potrzeby w zakresie modernizacji, remontów oraz doposażenia placówek instytucji kultury

Niedostosowanie obiektów świadczących ofertę kulturalną oraz przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami

Niewystarczająca powierzchnia pod działalność kulturalną w gminach DROF

Deficyt urządzonych terenów zielonych i nierównomierny dostęp w DROF obszarów umożliwiających wypoczynek i rekreację

Postępująca degradacja techniczna obiektów zabytkowych w tym, m.in. byłej synagogi w Dębicy

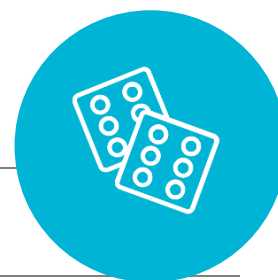
Brak zintegrowanej przestrzennie i funkcjonalnie oferty transportu publicznego

Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych

Przestarzały tabor autobusowy niedostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i do wymogów związanych z ochroną środowiska

Deficyty w zakresie infrastruktury parkingów typu Bike&Ride lub Park&Ride

Szanse

Utworzenie multipolarnego układu z miastem Mielec

Rozwój zainteresowania turystyką zdrowotną, w tym uzdrowiskową z uwagi m.in. na postępujące starzenie się społeczeństwa

Zwiększenie znaczenia Gminy Ropczyce i siły powiązań wewnątrz DROF

Zwiększenie skali oddziaływania i promocja Uzdrowiska Latoszyn wraz z wykreowaniem produktu turystycznego

Wykorzystanie potencjału przyrodniczego i istniejącej infrastruktury w Głobikowej – w zakresie rozwoju turystyki

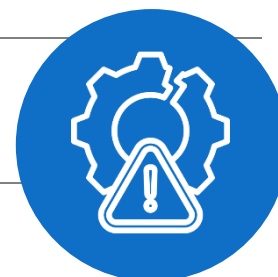
Możliwość remontu i modernizacji zabytkowej synagogi w Dębicy wraz z przeznaczeniem na funkcje kulturalne

Odnowa przestrzeni publicznych

Unowocześnienie infrastruktury i wykorzystaniu potencjału transportu kolejowego wraz z rozwojem intermodalności

Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej DROF

Zagrożenia

Dalsza utrata funkcji społeczno-gospodarczych miasta Dębica

Ogólnopolski proces związany ze starzeniem się i wzrost zapotrzebowania na usługi z zakresu ochrony zdrowia

Możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych (powódzie, susze)

Konkurencyjność innych ośrodków

Niepewna sytuacja geopolityczna regionu

Wzrost obciążenia indywidualnym ruchem samochodowym i jego dominacja nad transportem zbiorowym, skutkujące degradacją infrastruktury oraz zanieczyszczeniem powietrza

2.4 Potencjały, problemy i wyzwania rozwojowe DROF w wybranych obszarach tematycznych

Niniejszy rozdział stanowi obowiązkowy element Strategii ZIT i zawiera opis zdiagnozowanych problemów i wyzwań oraz potencjałów rozwojowych DROF. Z uwagi na opracowanie szczegółowej diagnozy obszaru, w przedmiotowym rozdziale zaprezentowano **podsumowanie najważniejszych kwestii dotyczących typów projektów, które mogą być finansowane z FEP 2021-2027**. W związku z tym rozdział ten stanowi **syntezę diagnozy w odniesieniu do obszarów przewidzianych do wsparcia w ramach realizacji ZIT**. Przedstawione informacje stanowią **uzasadnienie zintegrowania oraz konieczności realizacji zaproponowanych projektów przedstawionych w liście projektów, które realizują cele rozwojowe ZIT**. Rozdział obejmuje wybrane aspekty i zagadnienia w odniesieniu do których realizowane będą projekty zintegrowane.

Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wskazuje, że w ramach FEP 2021-2027 planuje się realizację projektów zintegrowanych obejmujących następujące typy:

Priorytet 6 ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Działanie 6.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- uzbrajanie terenów inwestycyjnych

Priorytet 3: MOBILNOŚĆ MIEJSKA Działanie 3.1 Zrównoważona mobilność miejska

- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

W przypadku DROF największe potrzeby i problemy, zidentyfikowane w trakcie opracowania części diagnostycznej, dotyczą następujących typów działań:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

W odniesieniu do nich dokonano pogłębienia analizy i przedstawiono w sposób syntetyczny zdiagnozowane problemy, potencjały i wyzwania w ramach każdego z nich.

Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych

Tereny należące do Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego są atrakcyjne turystycznie. Charakteryzują się dobrym stanem środowiska naturalnego oraz wysokimi walorami krajobrazowymi, które zawdzięczają korzystnemu położeniu pomiędzy dwiema krainami geograficznymi: Pogórzem Karpackim i Kotliną Sandomierską, a także w dolinie Dolnej Wiśłoki. Wśród szczególnie atrakcyjnych pod kątem turystycznym miejscowości, można wskazać Latoszyn oraz Głobikową – obie zlokalizowane na terenie Gminy Dębica.

Wśród atrakcji turystycznych w poszczególnych gminach DROF można wymienić:

Miasto Dębica – przez miasto przebiegają liczne piesze szlaki turystyczne PTTK, ponadlokalne szlaki tematyczne, jak również regionalne szlaki i ścieżki dydaktyczne oraz ścieżki rowerowe. Umożliwiają one piesze wędrówki oraz uprawianie turystyki rowerowej. Atrakcyjność buduje również urozmaicony krajobraz rolno-leśny. Elementem wyróżniającym miasto jest również Szlak Dziejów Miasta Dębica, który łączy miejsca, które związane są z bogatą historią miasta, która przede wszystkim świadczy o atrakcyjności turystycznej tego miejsca. Wśród obiektów, które warto zobaczyć można wskazać m.in. zabytki sakralne (Kościół pw. Św. Jadwigi z XV w. czy Synagogę z II poł. XVIII w.) czy dwory i obiekty historyczne¹¹.

Gmina Dębica – wśród miejsc atrakcyjnych turystycznie można wskazać na miejscowość Zawada. Na jej terenie znajduje się zabytkowy zespół dworsko-parkowy, czy zabytkowy kościół Sanktuarium Matki Bożej Zawadzkiej. Tereny Gminy Dębica, w granicach której leży druga z atrakcyjnych turystycznie miejscowości, mianowicie Latoszyn charakteryzują się wielowiekową tradycją, historią oraz znakomitymi walorami przyrodniczymi sprzyjającymi rozwojowi turystyki i rekreacji, a także lecznictwa uzdrowiskowego. Z tego względu funkcjonuje tu Przychodnia Zdrojowa wraz z Basenem uzdrowiskowym i infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną, tj. tężnia, pijalnia wody zdrojowej, siłownia zewnętrzna, amfiteatr, plac zabaw, ścieżki turystyczne oraz mała gastronomia. W Latoszynie rozpoczyna się 32 km szlak rowerowy „Śladami słońca i śniegu”, który przebiega przez Latoszyn, Grabówkę, Połomię, Południk, Głobikową, Stasiówkę, a kończący się w Zawadzie. Atrakcyjna pod względem turystycznym jest również miejscowość Głobikowa, będąca najwyżej położonym punktem widokowym w gminie. Znajduje się tam Park Dinozaurów. W pobliżu Głobikowej, na samym szczycie

¹¹ <https://debica.pl/informacje-turystyczne/> [dostęp: grudzień 2024 r.]

Stobiernej znajduje się „Osada Słowiańska” a niżej osady znajduje się Park owadów oraz Centrum Edukacji Ekologicznej. W północnej części Gminy Dębica znajduje się Paszczyzna, gdzie u podnóży Góry Śmierci utworzono Ekspozycję Historyczno - Dydaktyczną. Na atrakcyjność turystyczną ma wpływ również funkcjonowanie kompleksu Basenów „NEMO”.

Gmina Ropczyce - jest atrakcyjnym celem turystycznym, łączącym walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe. Położona w dolinie rzeki Wielopolki, oferuje malownicze krajobrazy, które sprzyjają aktywnemu wypoczynkowi, zwłaszcza turystyce pieszej, rowerowej i wodnej. Wśród licznych zabytków i miejsc zlokalizowanych na terenie gminy można wymienić: Sanktuarium NMP Królowej Rodzin, Kościół Parafialny pw. Przemienienia Pańskiego, Pomnik Chrystusa Króla. Ponadto Ropczyce stanowią część Szlaku Chasydzkiego, i należą do grupy miast, które mają znacznie dla historii Żydów. Przez teren gminy przebiegają również trasy rowerowe, szlaki turystyczne i szlaki piesze.

Gmina Żyraków – duże kompleksy leśne w gminie sprzyjają uprawianiu turystyki pieszej i rowerowej. Na terenie gminy funkcjonują również gospodarstwa turystyczne. Jednakże największą atrakcją na terenie tej gminy są zabytkowe Zespoły dworsko-parkowe w Korzeniowie, Straszęcinie i Zasowie. W Zasowie znajduje się również cmentarz żołnierzy, którzy polegli w czasie I wojny światowej, w Korzeniowie natomiast znajduje się „Grób Dragona”, miejsca te stanowią atrakcje dla turystów, którzy zainteresowania są historią gminy.

Przeprowadzone z gminami badanie ankietowe wykazało, że na terenie DROF nie istnieje żaden punkt informacji turystycznej, a Gmina Dębica, widzi potrzeby dotyczące powstania punktu informacji turystycznej na jej terenie. W związku z tym planowane jest utworzenie punktu informacji turystycznej wraz z infokioskiem w miejscowości Latoszyn oraz Głobikowa.

Turystyka stanowi obszar gospodarki, który ma wpływ na rozwój DROF. Na potencjał turystyczny regionu może wpływać dostępność bazy noclegowej, jak i kompleksowość oraz atrakcyjność oferty. Według danych GUS na terenie DROF funkcjonuje 14 turystycznych obiektów noclegowych, dysponujących 817 miejscami noclegowymi. W 2022 r. obiekty te oferowały łącznie o 307 miejsc więcej (60,2%) niż w 2013 r. Natomiast na 1000 mieszkańców w 2022 roku przypadało 7,4 miejsc noclegowych – mniej niż w województwie podkarpackim (15,8) oraz w kraju (20,7).

Bazę noclegową regionu DROF stanowi: – 10 obiektów w mieście Dębica, 3 obiekty w Gminie Dębica, 3 obiekty w Gminie Żyraków i 4 obiekty w Gminie Ropczyce. Oprócz tego w Gminie Dębica funkcjonuje

Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Rozdzielnia Wiatrów”, zlokalizowane w Głobikowej. Warto również wspomnieć o istniejącym Oddziale Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Ropczycach.

W 2022 roku na terenie DROF zarejestrowanych było 7 podmiotów gospodarczych w sekcji N dział 79 (działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanych). Liczba ta spadła o -36,4% w stosunku do 2013 roku, kiedy to w tej sekcji było zarejestrowanych 11 podmiotów. Z kolei w sekcji I dział 55 (zakwaterowanie) działalność prowadziło 26 podmiotów w 2022 roku — o 23,8% więcej niż w 2013 roku.

Tabela 5 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcjach N oraz I

Nazwa	Sekcja N dział 79		Sekcja I dział 55		Sekcja I dział 56	
	2013	2022	2013	2022	2013	2022
Miasto Dębica	8	6	8	12	87	83
Dębica	1	1	4	4	22	33
Żyraków	0	0	2	1	11	19
Ropczyce	3	0	7	9	32	43
DROF	11	7	21	26	152	178

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Biorąc pod uwagę powyższe dane, można stwierdzić, że zaplecze infrastrukturalne bazy noclegowo-gastronomicznej obszaru DROF nie jest wystarczająco rozwinięte, w stosunku do istniejącego potencjału dla rozwoju turystyki, w tym turystyki uzdrowiskowej. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące liczby turystów odwiedzających atrakcje turystyczne w Gminie Dębica. Jak wskazują dane największą popularnością wyróżnia się Kompleks Basenów Nemo, z którego w 2021 r. korzystało ponad 78 tys. osób. W przypadku najmłodszego w Polsce uzdrowiska, jakim jest Latoszyn Zdrój, widać wzrost liczby turystów odwiedzających uzdrowisko, co wskazuje na rosnące zainteresowanie i potencjał do dalszego rozwijania oferty związanej z turystyką, w szczególności turystyką uzdrowiskową.

Tabela 6. Liczba turystów odwiedzających atrakcje turystyczne w Gminie Dębica

Miejsce/Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Schronisko Młodzieżowe Rozdzielnia wiatrów	2 008	1 640	1 878	726	—
Centrum Edukacji Ekologicznej	5 970	5 600	5 232	2 930	4 038
Ekspozycja Historyczno-Dydaktyczna	4 692	5 035	5 138	1 978	2 600
Osada Słowiańska	11 630	11 340	10 014	2 620	2 240
Kompleks Basenów Nemo	198 571	200 793	192 852	51 782	78 302
Latoszyn Zdrój	—	350	5 836	17 851	39 796

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Istotny wpływ na rozwój turystyki oprócz walorów przyrodniczo-krajobrazowych mają również szlaki i trasy wykorzystywane w turystyce pieszej oraz rowerowej. Do najważniejszych szlaków przebiegających przez obszar DROF należy przede wszystkim fragment Szlaku Architektury Drewnianej (odcinek VIII trasy). Drugim istotnym szlakiem, który warto wskazać jest Szlak Partyzancki „Śladami II Zgrupowania Armii Krajowej Obwodu Dębica”¹². Trasa przebiega w przeważającej części przez obszary leśne Gminy Dębica. Poniżej wskazano inne szlaki i trasy turystyczne oraz rowerowe z podziałem na gminy tworzące DROF:

Miasto Dębica¹³
• Piesze szlaki turystyczne PTTK (Szlak niebieski Dębica – Bardo – Podzamcze; Szlak niebieski Dębica – Góra Śmierci; Szlak zielony Dębica – Jaworze Dolne/Złotoryja); • Szlak Dziejów Miasta (ścieżka wojskowa, ścieżka sakralna i ścieżka żydowska); • Ponadlokalne szlaki tematyczne (Podkarpacki Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej; Szlak Centralnego Okręgu Przemysłowego; Szlak świętego Jakuba [Podkarpacki odcinek Drogi św. Jakuba Via Regia]; Szlak chasydzki); • Regionalne szlaki i ścieżki dydaktyczne (Leśne trasy przełajowe „Zielona”; Szlak Partyzancki II Zgrupowania Armii Krajowej Obwodu Dębica).
Gmina Dębica¹⁴
• Szlaki piesze (szlak nizinny niebieski, szlak żółty, szlak podgórski niebieski); • Szlaki konne – na terenie Gminy Dębica znajduje się stadnina koni, z której można wybrać się na konne wycieczki (szlak do konnej jazdy, koloru zielonego, obejmuje 3 trasy: „Mała Pętla”, „Średnia Pętla” i „Duża Pętla”); • Szlaki rowerowe (szlak rowerowy „Śladami słońca i śniegu” przechodzący przez Latoszyn, Grabówkę, Połomię, Południk, Głobikową, Stasiówkę, a kończący się w Zawadzie. Na tym szlaku odbywa się rajd rowerowy „Bicyklomania”); • Pozostałe (Ścieżka przyrodniczo – leśna „Bluszcze”, Szlak COP; Szlak turystyczny w Pustkowie – Osiedlu).
Gmina Ropczyce
• Szlaki piesze (zielony szlak turystyczny Ropczyce – Frysztak, żółty szlak turystyczny Ropczyce – Ropczyce-Niwiska, przez Zawadę i Pustków); • Szlaki kulturowe (Szlak Architektury Drewnianej - Trasa nr VIII jasielsko-dębicko-ropczycka; Szlak Chasydzki; Podkarpacka Droga Św. Jakuba Via Regia).
Gmina Żyraków
• Szlaki piesze (I Ścieżka przyrodnicza w Zasowie, II Ścieżka dydaktyczna w Korzeniowie); • Szlaki inne (Karpacki Szlak Ogrodów i Domów Historycznych, a dokładnie Trasa Północna przebiegająca przez Straszęcin oraz Korzeniów¹⁵; Szlak Kopców w Polsce; Turystyczny Szlak Dobrego Smaku; Szlak Partyzancki III Zgrupowania AK Obwodu Dębica - w Gminie Żyraków szlak dotyczy miejscowości Mokre).

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez samorządy DROF.

Wskazane szlaki i trasy w różnym zakresie wymagają remontów oraz modernizacji alejek oraz obiektów małej architektury. Wymagają one również zamontowania tablic informacyjnych. Położenie regionu oraz stan środowiska naturalnego stanowią o wyjątkowo korzystnych warunkach do rozwoju turystyki, dlatego też ważne jest oznaczanie szlaków i bieżące dbanie o ich stan techniczny w celu wzmocnienia

¹² <https://ak1944.pl/mapa-szlaku-partyzanckiego/> (dostęp 30.11.2023 r.)

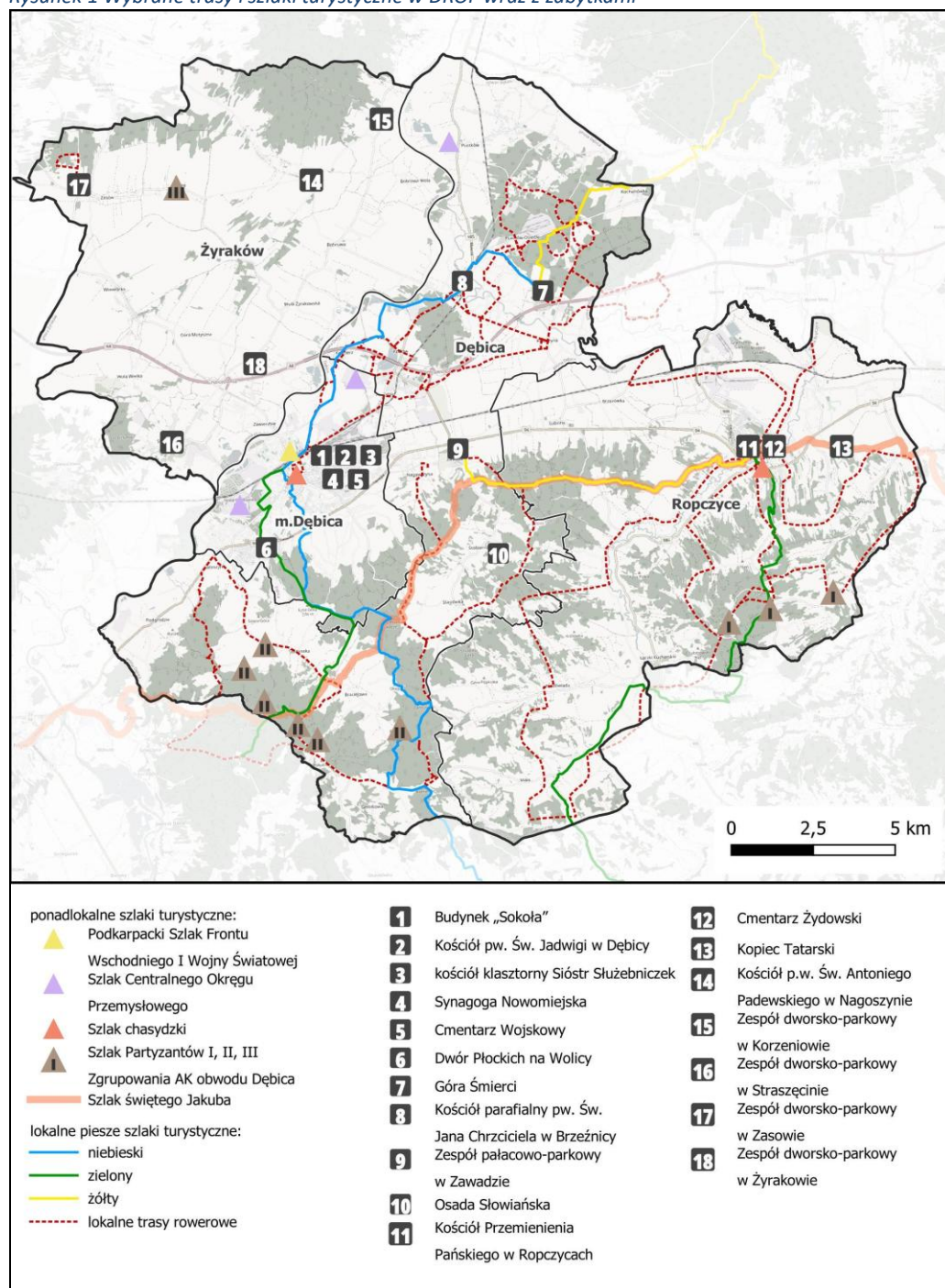
¹³ <https://debica.pl/informacje-turystyczne/szlaki-turystyczne/> (dostęp 30.11.2023 r.)

¹⁴ <https://ugdebica.pl/dla-turysty/szlaki-turystyczne> (dostęp 30.11.2023 r.)

¹⁵ Źródło: <https://gminazyrakow.pl/category/zabytki-gminy-zyrakow/> (dostęp 30.11.2023 r.)

atrakcyjności turystycznej i dalszego rozwoju gospodarczego. Szlaki i trasy rowerowe łączą poszczególne gminy DROF i umożliwiają swobodne przemieszczanie się i dojazd do najważniejszych obiektów i miejsc, które są atrakcyjne pod kątem turystycznym np. teren Głobikowej połączony jest szlakiem rowerowym „Śladami słońca i śniegu” oraz szlakiem turystycznym łączącym z ościennymi gminami. Poniżej zaprezentowano wybrane trasy i szlaki turystyczne wraz z zabytkami na terenie DROF.

Rysunek 1 Wybrane trasy i szlaki turystyczne w DROF wraz z zabytkami

Źródło: opracowanie własne.

Gminy DROF są atrakcyjne pod kątem turystycznym i posiadają potencjał do rozwijania różnego rodzaju turystyki, jednakże obecnie nie jest on dostatecznie wykorzystany. W DROF brakuje zintegrowanej oferty i produktów turystycznych, które wpływałyby na zwiększenie rozpoznawalności obszaru w regionie i kraju. Wśród rodzajów turystyki, które mają potencjał do rozwijania na tym terenie można wskazać przede wszystkim turystykę poznawczą (w tym np. turystyka edukacyjna w zakresie kilkudniowych wycieczek szkolnych oraz „zielonych szkół”), kwalifikowaną czy zdrowotną (uzdrowiskową). Konieczność rozwoju turystyki i dywersyfikacja struktury gospodarczej gmin DROF w oparciu o tę branżę wynika również z dokumentów strategicznych poszczególnych gmin. W strategiach rozwoju gmin tworzących DROF wskazuje się cele, kierunki i priorytety oraz konkretne zadania, które dotyczą rozwijania turystyki.

- W Strategii Rozwoju Gminy Dębica na lata 2015-2024 zidentyfikowana została potrzeba rozwoju infrastruktury turystycznej, w oparciu o istniejący potencjał przyrodniczy i infrastrukturalny gminy.
- Strategia Rozwoju Miasta Dębica na lata 2023 – 2030 zakłada wzmocnienie roli biegunów wzrostu w szczególności wzmacnianie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej poprzez m.in. wykorzystanie potencjału turystycznego i kreowanie produktów turystycznych i dostrzega, jako szansę rozwoju, podejmowanie inicjatyw w ramach DROF w zakresie turystyki.
- Strategia Rozwoju Gminy Ropczyce na lata 2022 - 2030, która za potencjał turystyczny uznaje zasoby środowiska naturalnego (zasoby naturalne, obszary chronione), wskazując, że walory przyrodnicze gminy stanowią podłoże pod rozwój branży turystycznej i zakłada rozwój infrastruktury turystycznej,
- Strategia Rozwoju Gminy Żyraków na lata 2023 - 2030, zakłada podejmowanie działań w zakresie rozwoju turystyki i infrastruktury turystycznej w tym działalności gospodarczej turystycznej,

Z przedstawionych informacji powyżej wynika konieczność wykorzystania unikalnych zasobów naturalnych, kulturowych, historycznych gmin DROF, które mogą przyciągnąć turystów.

Elementem budującym atrakcyjność turystyczną w DROF jest infrastruktura uzdrowiskowa. Taka infrastruktura zlokalizowana jest na obszarze Gminy Dębica, w miejscowości Latoszyn. Występują tam wody lecznicze zaliczane do wód siarczanowo - wapniowych i siarczkowych wypływające u podnóża Palana Gera. Wody te były wykorzystywane w celach uzdrowiskowych już od XVIII wieku, gdzie około 1850 roku powstał pierwszy niewielki zakład zdrojowo-kąpielowy. Obiekt ten został jednak zniszczony, a na jego miejscu w 1932 roku wybudowano nowy zakład Latoszyn Zdrój. Był to ośrodek kuracyjny, który mógł konkurować ze znanymi w kraju zdrojowiskami, takimi jak Krynica-Zdrój

czy Szczawnica. Obiekt ten został zniszczony w latach 1939–1945 w wyniku II Wojny Światowej, a źródła zostały zasypane. Po wojnie wykonano nowe odwierty, a badania wykazały, że latoszyńskie źródło są wartościowe pod względem składników mineralnych. W 1990 r. wody te zostały oficjalnie uznane za lecznicze. W 1998 roku przeprowadzono badania, które wykazały, że zasoby wód mineralnych są wciąż możliwe do wykorzystania.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2012 r. nadało status obszaru ochrony uzdrowiskowej sołectwu Latoszyn i sołectwu Podgrodzie. W 2018 r. wznowiono tutaj lecznictwo i eksploatację wód mineralnych. W dniu 27 października 2022 r. Rozporządzeniem Rady Ministrów¹⁶ wskazanym sołectwom nadano status uzdrowiska, które to otrzymało nazwę „Uzdrowisko Latoszyn”. Teren ten przeznaczony jest do realizacji usług uzdrowiskowych, co stanowić będzie magnes przyciągający turystów i kuracjuszy. Jego utworzenie pozwoliło na powrót miejscowości w Gminie Dębica na mapę polskich uzdrowisk oraz otworzenie i nawiązanie do dziedzictwa najdynamiczniejszego rozwoju ziemi dębickiej mianowicie okresu funkcjonowania Centralnego Okręgu Przemysłowego. Uzdrowisko Latoszyn ma potencjał oddziaływania poza granice regionu i stanowi konkurencję dla obecnych miejscowości uzdrowiskowych, w szczególności innych uzdrowisk nizinnych¹⁷. Z Zakładu Przyrodo-Leczniczego i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego korzystają mieszkańcy i kuracjusze. Park zdrojowy jest natomiast miejscem spotkań i integracji, również mieszkańców okolicznych miejscowości (w tym z terenu DROF). Jednakże z uwagi na to, że jest on najmłodszym uzdrowiskiem wymaga szczególnego wsparcia i zapewnienia kompleksowej oferty w celu wykorzystania potencjału i zwiększenia znaczenia turystyki zdrowotnej w DROF oraz przywrócenia dawnej świetności uzdrowisku.

Rozwiązaniem w tej kwestii przy jednoczesnym wykorzystaniu jego potencjału i rozwoju całego DROF, jest stworzenie i rozwijanie produktu turystycznego. Koncepcja produktu turystycznego „Latoszyn Zdrój – miejsce zdrowia i wypoczynku” opiera się na rozwoju usług prozdrowotnych wykorzystujących dziedzictwo naturalne (w tym złoża wód siarczanowo – wapniowych i siarczkowych) i zasoby endogeniczne obszaru, a tym samym rozwijania turystyki uzdrowiskowej. Istotą produktu jest poprawa zdrowia i profilaktyka prozdrowotna turystów poprzez szeroko rozumiane usługi prozdrowotne bazujące na potencjale uzdrowiskowym¹⁸. Podstawą będzie zwiększenie skali i możliwości świadczenia publicznych usług uzdrowiskowych wraz z uruchomieniem pierwszego Sanatorium Uzdrowiskowego

¹⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 października 2022 r. w sprawie nadania statusu uzdrowiska sołectwom Latoszyn i Podgrodzie, położonym na obszarze Gminy Dębica

¹⁷ Uzdrowiska nizinne, położone do 200 m n.p.m, uzdrowiska podgórskie, położone od 200 do 400 m n.p.m, uzdrowiska górskie, położone od 400 do 800 m n.p.m,

¹⁸ Jednym z załączników do wniosku o dofinansowanie jest: Konspekt koncepcji/programu/analizy utworzenia i rozwoju produktu turystycznego dla sieciowego produktu turystycznego łączącego gminy/podmioty wchodzące w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF).

w Latoszynie, w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego Zakładu Przyrodoleczniczego w Latoszynie, wraz towarzyszącą infrastrukturą techniczną. Zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa, wzrost populacji osób starszych, dysponowanie większą ilością czasu wolnego oraz dochodów, a także zmiany w świadomości i stylu życia – to relewantne determinanty wzrostu zainteresowania i rozwoju turystyki uzdrowskiej, co przekłada się na potencjał do jej rozwoju w obszarze DROF. Główną grupą odbiorców będą seniorzy oraz osoby dorosłe. W DROF widoczne są deficyty w zakresie świadczonych usług turystycznych skierowanych w stronę seniorów, dlatego też z uwagi na postępujący proces starzenia widoczna jest potrzeba w zakresie uruchomienia nowych form działalności turystycznej w szczególności na zajęcia kierowane w stronę seniorów.

Rozbudowa i rozwój Uzdrowiska pozwoli na obsłużenie większej liczby turystów, co przyczynić się może do tworzenia nowych obiektów noclegowych, usług około uzdrowskich, jak i innych atrakcji turystycznych w regionie. Wdrażanie koncepcji produktu turystycznego bazującego na turystyce uzdrowskiej oraz realizacja projektów mających na celu np. wsparcie rozwoju instytucji kultury, w sposób kompleksowy wpłynie na atrakcyjność turystyczną obszaru, a tym samym wzrost społeczno-gospodarczy.

W Strategii rozwoju i komunikacji marketingowej turystyki województwa podkarpackiego na lata 2020–2025 Latoszyn (Gmina Dębica, jak i cały obszar DROF) zaliczony jest do Krainy Turystycznej Rzeszów – miasto i region. Poprawa zdrowia i odpoczynek w uzdrowsku są wskazane jako jedna z motywacji turystycznych występujących wśród turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających województwo podkarpackie. Określona grupa produktów: uzdrowska i zdrowotna – bezpośrednio wskazuje jako przykład produkt Uzdrowisko Latoszyn.

Profil Uzdrowiska Latoszyn stanowi odpowiedź na nasilające się problemy zdrowotne, woda lecznicza umożliwia świadczenie usług, na które rośnie zapotrzebowanie, a dostępność komunikacyjna stanowi istotną przewagę nad innymi uzdrowskami w Polsce. Aby wzmocnić poziom rozpoznawalności uzdrowska, kluczowe jest stworzenie kalendarza wydarzeń uzdrowskich z kilkom wiodącymi krajowymi wydarzeniami kulturalnymi/sportowymi. Ponadto niezbędny jest rozwój całorocznej oferty spędzania czasu wolnego, w tym dla rodzin z dziećmi, a także oferty spędzania czasu w godzinach wieczornych dla zapewnienia całorocznej, a potencjalnie także całodobowej aktywności i atrakcyjności, ponieważ usługi uzdrowskie cechuje niska sezonowość.

Wśród najważniejszych korzyści dla rozwoju gminy, a w tym całego DROF związanych z funkcjonowaniem infrastruktury uzdrowskiej, wskazuje się ograniczenie sezonowości oferty i zwiększenie liczby całorocznie przybywających turystów, większą rozpoznawalność na terenie kraju

oraz zagranicą, uzyskanie dotacji środowiskowej czy rozwój usług okołoturystycznych. Wskazane kwestie wpłyną na rozwój gospodarczy DROF i poprawę sytuacji poprzez wzrost znaczenia turystyki.

Jak wskazano wyżej, realizacja projektu wpływać będzie nie tylko na Gminę Dębica, ale również na pozostałe gminy DROF. W wyniku realizacji projektu, zwiększy się znaczenie turystyki uzdrowiskowej na tym terenie i kwestia ta będzie elementem łączącym gminy DROF. Zostaną zwiększone możliwości oraz zakresy świadczenia usług uzdrowiskowych w zakładzie leczenia uzdrowiskowego, co wpłynie na wzrost liczby turystów i podniesienie atrakcyjności turystycznej DROF dla nowych inwestycji komercyjnych.

Turyści chcący skorzystać z oferty Uzdrowiska Latoszyn, będą mogli również skorzystać z innych atrakcji oferowanych na terenie całego DROF. W czasie wolnym od zabiegów, turyści będą korzystać z różnych usług turystycznych i okołoturystycznych regionu oraz dostępnych atrakcji turystycznych. Teren uzdrowiska objęty planowaną inwestycją jest połączony z całym terenem DROF transportem publicznym, ścieżkami rowerowymi i szlakami pieszymi. Dzięki temu możliwe będzie korzystanie z infrastruktury i usług pozostałych gmin DROF. Obszary uzdrowiskowe oferują nie tylko infrastrukturę opartą na naturalnych źródłach leczniczych, ale również sprzyjające warunki klimatyczne i dogodną lokalizację, które stanowią doskonałą podstawę do podejmowania różnych aktywności prozdrowotnych. Ścieżki spacerowe, szlaki rowerowe na terenach pozostałych gmin DROF, to kolejne ważne atuty obszaru. Podczas pobytu można aktywnie uczestniczyć w turystyce opartej na ruchu, w tym w turystyce kwalifikowanej, która również będzie miała podobnie jak turystyka uzdrowiskowa działanie prozdrowotne.

Realizacja projektu i wzrost liczby turystów stanowić będzie zachętę (dla mieszkańców całego DROF, jak i inwestorów) do tworzenia nowych obiektów noclegowych, usług okołouzdrawiskowych oraz innych atrakcji, co wpłynie na rozwój gospodarki. Projekt związany z wdrażaniem produktu turystycznego oddziaływać będzie zatem na rozwój lokalnych rynków opartych na miejscowym dziedzictwie i posiadanych zasobach.

Rozwój gospodarczy i napływ turystów, stanowić będzie również szansę na sprzedaż produktów lokalnych, bezpośrednio turystom, co wpłynie na wzrost ilości wydawanych pieniędzy na obszarze DROF. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru i rozwój gospodarczy przekłada się na również podniesienie jakości życia mieszkańców oraz powstanie możliwości pozyskania nowych dochodów. Rozwój Uzdrowiska Latoszyn Zdrój ułatwi mieszkańcom obszaru DROF dostęp do usług uzdrowiskowych, co zyskuje na znaczeniu z uwagi na postępujący proces starzenia się społeczności, widoczny również na obszarze DROF.

Grafika 3 Uzdrowisko Latoszyn na tle regionu

Źródło: opracowanie własne.

Drugi planowany produkt turystyczny bazować będzie na unikalnych cechach obszaru, w szczególności walorach krajobrazowych, naturalnych w celu rozwoju turystyki poznawczej, edukacyjnej, które to związane są z poznawaniem świata oraz nabywaniem nowych doświadczeń, ale również turystyki aktywnej. Niezbędnym na potrzeby rozwoju gospodarczego i turystyki w DROF jest wykorzystanie potencjału przyrodniczego przede wszystkim miejscowości Głębikowa (ukształtowania terenu i lokalizacji) oraz atrakcyjności pozostałych gmin DROF.

Miejscowość znajduje się w progu Karpat Środkowych na Pogórzu Strzyżowskim i jest terenem atrakcyjnym turystycznie, jest ona najwyższym punktem widokowym w Gminie Dębica. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego umożliwi przygotowanie atrakcyjnych i konkurencyjnych regionalnych produktów i usług turystycznych. Wskazana lokalizacja oddalona jest od centrum miast, a tym samym nie występuje tam problem związany z zanieczyszczeniem światłem, co umożliwiać będzie swobodne obserwacje astronomiczne na zlokalizowanym tam tarasie widokowym, wyposażonym w lunety astronomiczne. Planowana inwestycja będzie elementem uzupełniającym ofertę turystyczną w DROF i wydłużającym sezon turystyczny. Warto zaznaczyć, że obszar ten jest terenem o ekspozycji północnej, o znacznym nachyleniu, gdzie zalega śnieg, a w związku z położeniem na wysokości 452 m n.p.m. temperatury w zimie są kilka stopni niższe niż w pobliżu Dębicy, co powoduje, że śnieg zalega dłużej, co wpływa na zapewnienie idealnych warunków do rekreacji zimowej.

Idea stworzenia produktu turystycznego Park Doświadczania Świata w Gminie Dębica, zakłada stworzenie unikatowego miejsca w otoczeniu przyrody, umożliwiającego turystom odkrywanie świata od prehistorycznych dinozaurów, przez obserwacje kosmosu i gwiazd, po relaks w naturze. Park będzie oferować ciekawe atrakcje i doświadczenia, tak, aby odwiedzający mogliby lepiej poznać i docenić różnorodność świata, a także inspirować się do dbania o planetę i jej mieszkańców. Na około 4 ha gruntu za szkołą podstawową w Głobikowej zostanie zbudowany park zawierający szereg atrakcji dla każdej grupy wiekowej, a szczególnie dla dzieci i młodzieży, które odwiedzając Gminę Dębica nocować będą w schronisku. Park będzie stanowił bazę, gdzie dzieci i młodzież w sposób atrakcyjny będzie mogła poznać ciekawostki ze świata fizyki, chemii czy astronomii. Przewidziana będzie również strefa rekreacyjna, stricte turystyczna tj. np. wyciąg linowy dla dzieci korzystających ze ślizgów czy sanek w okresie zimowym.

W wyniku realizacji projektu planowane jest powstanie obserwatorium astronomicznego wraz z salami interaktywnymi i niezbędną infrastrukturą typu planetarium i geodium (wraz z powstaniem punktu informacji turystycznej), rozbudowa istniejącego Parku Dinozaurów, powstanie ogrodu doświadczeń z instalacjami interaktywnymi (optyka, magnetyzm, hydrostatyka, akustyka, place zabaw, siłownia i inne) - będzie to urządzony i zagospodarowany teren zielony z nasadzeniami niskimi, małą architekturą (ławki, leżaki, hamaki itp.) oraz urządzeniami i instalacjami interaktywnymi. Dodatkowo powstaną również sensoryczne ogrody tematyczne, będące zaprojektowaną przestrzenią mającą na celu stymulowanie różnych zmysłów. W ramach projektu zakłada się również powstanie zjazdów pontonowo-igielitowych – czyli systemu zjeżdżalni - torów pontonowych będących całoroczną atrakcją.

Budowa Parku Doświadczania Świata w połączeniu z istniejącą już infrastrukturą (schronisko, boisko, plac zabaw, zadaszona hala sportowa, park dinozaurów, szlak rowerowy, wypożyczalnia rowerów górskich), stanowić będzie kompleksową atrakcję turystyczną. W bliskości planowanego do realizacji w ramach Parku Doświadczania Świata obserwatorium astronomicznego, znajduje się również infrastruktura umożliwiająca np. organizację zorganizowanych wycieczek, w tym wycieczek szkolnych – schronisko oferujące miejsca noclegowe, parking, chodniki, ławki wraz z wiatą grillową. Obecnie Szkolne Schronisko Młodzieżowe "Rozdzielnia Wiatrów" oferuje 30 miejsc noclegowych¹⁹. Miejsce to realizuje wszelkie cele i zadania związane ze szkolną turystyką młodzieżową. Sąsiedztwo schroniska umożliwi korzystanie z oferty obserwatorium i infrastruktury turystycznej również nocą. W miejscowości Głobikowa zlokalizowana jest również wieża widokowa, mająca 20 m wysokości. Umożliwia ona podziwianie panoramy Pogórza Strzyżowskiego, Dynowskiego, Ciężkowickiego, Rożnowskiego oraz Beskidów i Tatr, co wpływa na zwiększoną atrakcyjność tego miejsca, a tym samym

¹⁹ <https://ugdebica.pl/dla-turysty/warto-zobaczyc/schronisko-mlodziezowe-i-dinozaury>

stanowi idealną lokalizację do budowy w tej okolicy planowanego obserwatorium astronomicznego. Obserwatorium to pełnić będzie funkcję turystyczną.

Gminy posiadają niezbędną infrastrukturę turystyczną oraz liczne atrakcje, które mają również wartość edukacyjną i dotyczą historii tego obszaru oraz regionu. Powstanie Parku Doświadczenia Świata - z ogrodem doświadczeń, rozbudową parku dinozaurów, budową obserwatorium astronomicznego i ogrodów sensorycznych jest uzasadniona z uwagi na brak w najbliższej okolicy obiektu prowadzącego tego rodzaju działalność, jak również niewykorzystany potencjał miejscowości Głobikowa oraz niedostateczną rozpoznawalność oferty poszczególnych gmin DROF. Głobikowa jest najwyżej położonym punktem widokowym w Gminie Dębica i stanowi idealne miejsce do prowadzenia obserwacji astronomicznych. Produkt turystyczny łączący gminy wchodzące w skład DROF to Park Doświadczenia Świata w Głobikowej uzupełniony o bogatą ofertę turystyczną na terenie całego DROF, do którego można dostać się ze wszystkich gmin DROF za pomocą tradycyjnej komunikacji samochodowej czy autobusowej, z wykorzystaniem również licznych szlaków turystycznych czy rowerowych.

Do Głobikowej z Dębicy można dotrzeć poprzez malowniczą o każdej porze roku trasę – drogę powiatową wyremontowaną w ostatnich latach przez powiat dębicki - dostępność komunikacyjna jest bardzo dobra - biegnącą przez lasy i wzniesienia). Ważne aspekty potwierdzające dostępność komunikacyjną parku:

- bliskość autostrady A4 (ok. 15 km od zjazdu z autostrady A4),
- bliskość drogi krajowej 94 (ok 10 km od drogi krajowej 94),
- Miejska Komunikacja Samochodowa obsługująca gminy DROF, niskoemisyjnym taborem komunikacji publicznej,
- Podkarpacka Kolej Aglomeracyjna, która zapewnia szybkie skomunikowanie Dębicy i Ropczyc z innymi ośrodkami w tym z Rzeszowem,
- bliskość przystanków komunikacji autobusowej – 50 m od parku,
- odległość od lotniska w Jasionce – ok. 50 km,
- miejsca do parkowania (samochody osobowe, autokary) w niedalekiej odległości, gminny przy stacji oraz powstanie dodatkowy przy budynku obserwatorium
- bardzo dobre warunki dojazdu transportem indywidualnym (malownicza trasa o każdej porze roku z Dębicy do Głobikowej przez lasy i wzniesienia),
- ścieżka rowerowa.

Do Głobikowej, w której będzie zlokalizowany park można dostać się w obrębie gminy wiejskiej Dębica, a także przemieszczając się z innych gmin DROF za pomocą środków komunikacji samochodowej

czy autobusowej (PKS, prywatni przewoźnicy, MKS – który został przywrócony do Gminy Dębica od 1 stycznia 2025 r.). Można również przemieszczać się szlakami turystycznymi czy rowerowymi, które łączą się z innymi trasami na terenie DROF. Do takich szlaków można zaliczyć:

- ścieżkę przyrodniczo-leśną Bluszcze w Paszczynie (okolice obozu pracy Góra Śmierci);
- szlak rowerowy „Śladami słońca i śniegu” przechodzący przez Latoszyn, Grabówkę, Połomię, Południk, Głobikową, Stasiówkę, a kończący się w Zawadzie o długości 32 km.

Dodatkowo miejsce to połączone jest ze szlakami turystyki pieszo-rowerowej i szlakami konnymi.

Wśród atrakcji na terenie pozostałych gmin DROF, z których będą mogli również korzystać turyści, znajdują się szlaki piesze, rowerowe oraz ścieżki tematyczne, które przebiegają przez pozostałe gminy. Wśród atrakcji w poszczególnych gminach można wskazać .in..:

Miasto Dębica - Kościół pod wezwaniem świętej Jadwigi z XV wieku, była synagoga z drugiej połowy XVIII wieku, kaplicę grobową Raczyńskich, Kościół Klasztoru Sióstr Służebniczek, cmentarz wojskowy, dwór na przedmieściu Wolica z drugiej połowy XIX wieku, Dom Kultury Śnieżka;

Gmina Żyraków - Zespół Dworsko-Parkowy w Straszęcinie, Zespół Dworsko-Parkowy w Zasowie, relikty umocnień obronnych zamku w Wiewiórcze, Grodzisko Średniowieczne i Nowożytnie w Woli Wielkiej, Zespół Dworsko - Parkowy w Korzeniowie, kościół parafialny pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa Męczennika w Zasowie, kościół pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie, Zespół Dworsko-Parkowy w Żyrakowie

Gmina Ropczyce - studnia św. Barbary, budynek Kasy Oszczędności, budynek dawnej Poczty Konnej, Kapliczka św. Nepomucena, Kościół Przemienienia Pańskiego (1368), późno barokowy kościół pw. Najświętszej Marii Panny (1730), wąwóz lessowy „Szwajcaria Ropczycka”, kilka starych domów (XIX/XX w.) w Ropczycach, zabytkowe organy w Sanktuarium Matki Bożej Królowej Rodzin i w kościele Przemienienia Pańskiego.

Unikatowość oferowanego produktu turystycznego w połączeniu z atrakcjami turystycznymi oraz imprezami cyklicznymi na terenie wszystkich gmin DROF i dobrymi możliwościami komunikacyjnymi pozwalającymi na swobodne przemieszczanie się i korzystanie z całościowej oferty będzie powodować oddziaływanie produktu turystycznego – Parku Doświadczania Świata na cały obszar DROF.

Korzystanie z produktu turystycznego ułatwi baza noclegowa w miejscu lokalizacji produktu tj. schronisko młodzieżowe oraz baza noclegowa na terenie całego DROF. Pozwoli to na dłuższe pobyty turystów korzystających z atrakcji Parku Doświadczania Świata, jak i całej oferty turystycznej na terenie DROF, stanowiącej doskonałe uzupełnienie i rozszerzenie oferowanego produktu.

Park Doświadczania Świata w Głobikowej ze względu na swoją unikatowość będzie stanowił atrakcję turystyczną zarówno na mapie DROF, jak i Podkarpacia, co wpłynie na zwiększenie poziomu konkurencyjności obszaru. Gminy/obszary sąsiadujące nie posiadają zbliżonych produktów turystycznych, które mogłyby stanowić konkurencję dla tworzonego produktu. Najbliższe obserwatorium astronomiczne jest w odległości ok. 30 km (Radomyśl Wielki), lecz jest to niewielki obiekt, o małej sile przyciągania, w dużej mierze na potrzeby placówki oświatowej. Najbliższe obserwatorium znajduje się w Niepołomicach, zlokalizowanych około 100 km od Głobikowej.

Z uwagi, że planowane zadanie przyczyni się do powstania nowej atrakcji na mapie DROF oraz regionu, wpłynie na zwiększenie ruchu turystycznego w tym regionie, a tym samym rozwój gospodarczy obszaru. Zintegrowane oferty m.in. z działalnością schroniska, które oferuje możliwość wypożyczenia sanek, rowerów, ale również organizuje wycieczki piesze, rowerowe, a także kuligi wpłynie na wydłużenie sezonu turystycznego. Wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczych i krajobrazowych, wpłynie na systematycznie zapobieganie degradacji społecznej oraz gospodarczej tego obszaru, a tym samym na rozwój społeczno-gospodarczy gminy, jak i całego DROF.

Park Doświadczania Świata w tym obserwatorium astronomiczne w Gminie Dębica będzie wyjątkowym produktem turystycznym, łączącym edukację, aktywność na świeżym powietrzu i pasję do astronomii. Będzie to miejsce, które przyciągnie turystów szukających nowych doświadczeń, a także stanie się centrum naukowym, przyczyniając się do rozwoju regionu poprzez turystykę edukacyjną i aktywną, a w efekcie wpłynie na wzrost liczby turystów i rozwój całego DROF. Atrakcyjność parku oraz obserwatorium, wpłynie na przyciągnięcie turystów w różnym wieku, w tym rodzin z dziećmi, młodzieży szkolnej i dzieci. Intensyfikacja ruchu turystycznego prowadzi do zwiększonego zapotrzebowania na usługi związane z turystyką, co z kolei stymuluje rozwój sektora gospodarczego. Wzrost liczby turystów będzie skutkować większym zatrudnieniem na obszarze DROF w branży hotelarskiej, agroturystycznej, gastronomicznej, transportowej oraz w sektorze usług rekreacyjnych. Ponadto wśród istotnych aspektów rozwoju DROF można wskazać na wzrost dochodów lokalnych mieszkańców, zwiększenie poziomu współpracy pomiędzy różnymi sektorami gospodarki, co może prowadzić do tworzenia nowych modeli biznesowych i innowacyjnych rozwiązań, powstanie nowych miejsc pracy na terenie DROF. Turystyka sprzyja lokalnym producentom i rzemieślnikom, którzy mogą sprzedawać swoje produkty odwiedzającym, co może prowadzić do rozwoju lokalnych tradycji rzemieślniczych i kulinarnych oraz zachowania dziedzictwa kulturowego.

	Wzrost zainteresowania turystyką zdrowotną	Obecność szlaków pieszych, konnych, kulturowych oraz szlaków rowerowych
Uzdrowisko Latoszyn i możliwość jego ponadregionalnego oddziaływania	Potencjały	Istniejący potencjał turystyczny i przyrodniczy w miejscowości Głębikowa
	Wysokie walory krajobrazowe, związane z położeniem pomiędzy dwiema krainami geograficznymi: Pogórzem Karpackim i Kotliną Sandomierską, a także w dolinie Dolnej Wisłoki	

	Ogólnopolski proces związany ze starzeniem się i wzrost zapotrzebowania na usługi z zakresu ochrony zdrowia	Niewystarczająco rozwinięte zaplecze infrastrukturalne bazy noclegowo-gastronomicznej i turystycznej obszaru DROF oraz infrastruktury uzdrowskiej
Na terenie DROF nie istnieje punkt informacji turystycznej	Problemy	Niewykorzystany potencjał turystyczny całego DROF
	Niski stopień rozpoznawalności Latoszyna jako obszaru umożliwiającego leczenie chorób ortopedyczno-urazowych, reumatologicznych i neurologicznych ²⁰	

	Wzmocnienie funkcjonowania i promocja Uzdrowiska Latoszyn	Stworzenie i wdrażanie zintegrowanych produktów turystycznych
Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	Wyzwania rozwojowe	
	Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rozpoznawalności DROF przy wykorzystaniu potencjału endogenicznego	

²⁰ <https://pacjent.gov.pl/artukul/co-i-gdzie-w-uzdrowisku>

Ochrona, rozwój i promowanie i usług w dziedzinie kultury

Na terenie DROF działa wiele różnych instytucji kultury, których zadaniem jest wielokierunkowa edukacja kulturalna mieszkańców obszaru, a także zaspokajanie potrzeb i zainteresowań poprzez koordynowanie działalności kulturalnej. Według danych BDL GUS na obszarze DROF w 2022 roku znajdowało się: 15 centrów, domów i ośrodków kultury oraz świetlic²¹; 28 placówek bibliotecznych, 1 Muzeum oraz 1 kino. Łącznie 45 placówek kultury z różnych dziedzin życia kultury. Poniżej wskazano najważniejsze instytucje kultury oraz przedstawiono sytuację w każdej z gmin DROF dotyczącą obiektów, które wykazują największe potrzeby w zakresie doposażenia czy modernizacji.

Miasto Dębica

W mieście Dębica funkcjonuje **Miejski Ośrodek Kultury (MOK)** wraz z placówkami: „Dom Kultury MORS”, „Dom Kultury i Kino Śnieżka” oraz Galerią Sztuki. Oprócz tego w Dębicy działa **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna** wraz z jej czterema filiami oraz **Muzeum Regionalne w Dębicy**. Potencjałem i wyróżnikiem w Dębicy jest jedyna w Polsce amatorska opera, która przygotowuje spektakle i wystawia od ponad 25 lat opery m.in. Stanisława Moniuszki²². Większość spektakli i premier odbywała się w budynku Domu Kultury „MORS”, który posiada dużą salę widowiskową. Spektakle wystawiane są nie tylko w Dębicy, ale również w innych miastach np.: w Nowym Sączu, Zawierciu, Iwoniczu Zdroju, Krośnie, Jarosławiu czy Mielcu.

Dom Kultury „MORS” będący jednym z czterech obiektów MOK w Dębicy, został gruntownie zmodernizowany, wymaga natomiast doposażenia w niezbędny sprzęt w celu rozwoju jego działalności oraz podniesienia jakości oferty edukacyjno-kulturalnej i jej uatrakcyjnienia. Miejski Ośrodek Kultury natomiast jest dostosowany w zakresie dostępności architektonicznej oraz częściowo w zakresie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.

W celu pełnego wykorzystania potencjału Miejskiego Ośrodka Kultury istotne jest jego rozwijanie, poprzez m.in. doposażanie Domu Kultury „MORS” w niezbędny sprzęt. Obiekt ten jest miejscem, w którym odbywają się spektakle jedynej w Polsce, amatorskiej opery, dlatego też warto podjąć działania mające na celu zwiększenie jakości i standardu wykorzystywanych urządzeń, w szczególności nagłośnienia i oświetlenia, które odgrywają kluczową rolę w organizowanych tam wydarzeniach i odbywających się spektaklach operowych. Zakup nagłośnienia i oświetlenia, pozwoli na organicznie kosztów organizacyjnych, które związane są z każdorazowym wynajmowaniem tego rodzaju sprzętu, a tym samym umożliwiłyby organizację większej liczby wydarzeń oraz podniosłyby ich jakość. Podobnie w przypadku fortepianu cyfrowego, którego zakup pozwoli na zaoszczędzenie

²¹ Bez filii.

²² <https://www.klasyka-podkarpacie.pl/wywiady/item/1865-xx-lat-debickich-oper>

znaczących kwot w przyszłości, ale także zwiększy potencjał edukacyjno-artystyczny oferty ośrodka, z której korzystać będą mogli mieszkańcy wszystkich gmin w ramach DROF. Efektowość organizowanych wydarzeń uległaby zwiększeniu dzięki zastosowaniu ekranu ledowego, a tym samym efektów wizualnych, co przełoży się na wzrost zainteresowania ofertą wśród mieszkańców. Doposażanie w ekran i projektor umożliwi również wykorzystanie potencjału placówki w momencie, gdy nie odbywają się tam wydarzenia np. w celu świadczenia profesjonalnych usług z zakresu organizacji szkoleń, konferencji czy warsztatów. Doposażenie obiektu pozwoli w pełni wykorzystać potencjał sali widowiskowej Domu Kultury „MORS” - największej sali w DROF i jednej z większych na Podkarpaciu. Ponadto rozwijanie potencjału instytucji kultury znacząco wpłynie na uatrakcyjnienie, podniesienie jakości i rozwój oferty edukacyjno-artystycznej Miejskiego Ośrodka Kultury i wykorzystywanie w działalności kulturalnej nowoczesnych technologii. Dodatkowo umożliwi i ułatwi dostęp do szeroko pojętej kultury mieszkańcom gmin w ramach DROF i nie tylko.

W przypadku miasta Dębica istnieje konieczność realizacji działań i rozwijania potencjału instytucji MOK, z uwagi na charakter tej instytucji, rolę jaką odgrywa w DROF, a tym samym zróżnicowany zakres działalności instytucji kultury zlokalizowanych na tym terenie. Zasady i zadania dotyczące funkcjonowania instytucji i realizowanych działań określone są m.in. w Statucie Muzeum Regionalnego w Dębicy²³ i Statucie Miejskiego Ośrodka Kultury w Dębicy²⁴. Statut Miejskiego Ośrodka Kultury w Dębicy jednoznacznie wskazuje, że Dom Kultury „MORS”, w ramach którego działa Regionalne Centrum Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych, obejmuje zakresem swojego działania: miasto Dębica oraz gminy: Dębica, Ropczyce i Żyraków. Celem działalności MOK jest kształtowanie wzorów życia kulturalnego poprzez szerokie włączanie społeczności miasta Dębicy oraz mieszkańców przyległych gmin: Dębicy, Ropczyc i Żyrakowa, w aktywne uczestniczenie w życiu kulturalnym oraz pomnażanie i ochronę trwałych wartości kultury. Jednym z zadań zawartych w statucie jest stwarzanie mieszkańcom Dębicy i Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego warunków do rozwoju aktywności kulturalnej, artystycznej, hobbystycznej oraz zainteresowania sztuką. Zadania te realizowane są głównie przez m.in. organizację imprez - występów teatralnych, koncertów, seansów filmowych, pokazów, spotkań tematycznych, szkoleń, warsztatów.

Inne instytucje kultury zlokalizowane na terenie miasta – Muzeum Regionalne czy Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna, pełnią nieco inne funkcje niż MOK, a możliwości lokalowe są ograniczone. Ich główna działalność dotyczy w przypadku Muzeum – trwałej ochrony dóbr kultury, informowania o wartościach i treściach zgromadzonych zbiorów, upowszechniania podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej, kształtowania wrażliwości poznawczej

²³ Uchwała nr XVI/174/2016 Rady Miejskiej w Dębicy z dnia 1 marca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia projektu statutu Muzeum Regionalnego w Dębicy

²⁴ Uchwała nr XXIV/238/2016 Rady Miejskiej w Dębicy z dnia 9 września 2016 r. w sprawie nadania statutu Miejskiemu Ośrodkowi Kultury w Dębicy oraz Uchwała nr IX/64/2019 Rady Miejskiej w Dębicy z dnia 15 kwietnia 2019 r. w sprawie zmiany statutu Miejskiego Ośrodka Kultury w Dębicy

i estetycznej, a także umożliwienia korzystania ze zgromadzonych zbiorów, natomiast w przypadku Biblioteki w szczególności zachowania dziedzictwa narodowego organizacji i zapewnienia dostępu do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej²⁵. Zgodnie ze statutem, Muzeum może prowadzić jako dodatkową, działalność gospodarczą w zakresie organizowania imprez kulturalnych, dni otwartych, warsztatów, seminariów i koncertów, jednakże nie jest to jego główną formą działalności. Z uwagi na powyższe zapisy oraz zakres i podział zadań poszczególnych instytucji kultury w Dębicy, wsparcie MOK jest uzasadnione ze względu na skalę oddziaływania i jego rolę na mapie kulturalnej DROF.

Muzeum Regionalne wykazuje potrzeby związane z modernizacją i podniesieniem potencjału obiektu. Remont obecnie istniejącego budynku poprawi warunki przechowywania i eksponowania muzealiów. W Muzeum w Dębicy widoczne są deficyty w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w obiekcie brakuje m.in. oznakowanego parkingu dla osób niepełnosprawnych, podjazdów – pochylni wyrównujących, brak informacji w formie wizualnej i dotykowej dla osób niedowidzących czy brak pętli indukcyjnej. Dodatkowo elewacja budynku powinna zostać poddana remontowi. Widoczna jest również potrzeba zwiększenia powierzchni na działalność kulturalną oraz dalszy rozwój Muzeum (np. dzięki wykorzystaniu potencjału synagogi w Dębicy). Priorytetem jest uzyskanie pełnej dostępności muzeum dla wszystkich zwiedzających, w tym zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami, podniesienie standardu i jakości usług muzealnych, zapewnienie pełnego bezpieczeństwa i warunków przechowywania i prezentowania zbiorów muzealnych, stworzenie warunków do działania w zakresie już realizowanym, lecz nie wystarczającym oraz stworzenie bazy do rozwoju nowych form pracy edukacyjnej i funkcjonalności w zakresie działalności kulturalnej, w tym promującej dziedzictwo kulturowe regionu.

Budynki koszarowe oddane do użytku muzeum w 2003 r. nigdy nie zostały odpowiednio przygotowane do przechowywania w nich obiektów zabytkowych i prowadzenia aktywnej działalności kulturalnej. Muzeum nie posiada odpowiedniej przestrzeni do pracy merytorycznej, potrzebną do codziennych działań inwentaryzacyjnych, opracowywania zbiorów, przygotowywania ekspozycji i działań edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą. Ponadto braki w zakresie funkcjonalności obiektu głównego widoczne są na salach ekspozycyjnych i w braku odpowiednich pomieszczeń do pracy merytorycznej. Sale ekspozycyjne posiadają wiele mankamentów funkcjonalnych i estetycznych. Istotnym problemem w zakresie pracy programowej jest brak odpowiedniego pomieszczenia do działań edukacyjnych. Obecnie warsztaty z młodzieżą organizowane są w pomieszczeniach piwnicznych i na salach ekspozycyjnych, co w różnych sytuacjach koliduje z ruchem zwiedzających. Przestrzeń magazynowa i konserwatorska to równie istotna część infrastruktury muzealnej, która wykazuje zasadnicze braki. Pomieszczenie, w którym obecnie znajduje się magazyn jest niewielkie, nie daje możliwości zachowania odpowiednich warunków

²⁵ Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2393)

dla przechowywania zabytków o zróżnicowanej materii, nie mieści przedmiotów o większych gabarytach. W związku z powyższym, potrzebne jest, zatem rozbudowanie obiektu, zwiększenie powierzchni, w tym przestrzeni magazynowej. Rozbudowa budynku pozwoli na zwiększenie poziomu dostępności obiektu, ponieważ w nowym skrzydle budynku będą mogły powstać udogodnienia dla osób z niepełnoprawnościami. Adaptacja dawnych obiektów koszarowych na potrzeby muzealne powinna uwzględniać nowe potrzeby i funkcjonalność. Zgodnie z opinią konserwatorską²⁶ nowoczesna rozbudowa zabytkowego obiektu nie powinna obniżać jego historycznego wizerunku, lecz go podkreślać. Konieczność rozbudowy muzeum w dużej mierze wynika ze stanu technicznego istniejącego budynku. Widoczne deficyty w tym m.in. niewystarczająca powierzchnia starego budynku (obiektu zabytkowego w którym modyfikacje są bardzo ograniczone) ogranicza możliwości rozwojowe placówki (np. prowadzenie działalności edukacyjnej dla dzieci i dorosłych w postaci konferencji, wykładów w odpowiednio wyposażonej sali konferencyjnej). Dębickie muzeum potrzebuje rozbudowy, aby projekt jego rozwoju był otwarty, aby muzeum mogło służyć obcowaniu z kulturą, aktywnemu spędzaniu czasu przez dębiczanie a wobec przyjezdnych reprezentować ofertę turystyczną całego regionu.

Gmina Dębica

W Gminie Dębica działalność prowadzi Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Dębica, w ramach którego działa: siedem domów kultury (Dom Kultury Pustków-Osiedle, Dom Kultury Braciejowa, Dom Kultury Brzeźnica, Dom Kultury Podgrodzie, Dom Ludowy w Łupinach, Centrum Kulturalno-Oświatowe Zawada oraz Dom Kultury w Nagawczynie) oraz jedna Biblioteka Publiczna Latoszyn wraz z jedenastoma filiami²⁷. Pomieszczenia bibliotek, głównie filii są niewielkie, w większości z nich mieści się tylko księgozbiór. Brakuje miejsca na organizację zajęć, warsztatów, stworzenie przyjaznego kąca czytelniczego dla dzieci, obiekty te wymagają również doposażenia i nowych sprzętów m.in. komputerów.

Gmina Ropczyce

W Gminie Ropczyce funkcjonuje **Centrum Kultury imienia Józefa Mehoffera** w Ropczycach wraz z filiami: Dom Kultury w Niedźwiadzie, Dom Kultury w Brzezówce, Dom Kultury w Witkowicach, Wiejskie Centrum Kultury w Gnojnicy Dolnej, Galeria kowalstwa oraz Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Inicjatyw Twórczych. Oprócz wymienianych ośrodków kultury w gminie znajduje się **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Ropczycach** (MiPBP) wraz z pięcioma filiami²⁸. Analiza dostępności Centrum Kultury wykazała, że obiekt ten tylko w częściach budynków zapewnia wolne od barier poziomych i pionowych przestrzenie komunikacyjne. W obiekcie tym brakuje informacji

²⁶ Pismo Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o sygnaturze Rz-IRN.5183.12.2024.AM

²⁷ <https://ugdebica.pl/dla-mieszkanca/kultura> [dostęp 30.11.2023 r.]

²⁸ <https://ropczyce.info.pl/wp/> [dostęp 30.11.2023 r.]

na temat rozkładu pomieszczeń. Budynki są wyposażone w podjazdy dla osób niepełnosprawnych. W budynkach znajdują się wolne od barier poziome przestrzenie komunikacyjne znajdujące się na parterze budynków. Pozytywnie należy ocenić rozwiązania w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej. Pomieszczenia bibliotek, głównie filii w Gminie Ropczyce są niewielkie, w większości z nich mieści się tylko księgozbiór. Brakuje miejsca na organizację zajęć czy warsztatów. Kluczowym wyzwaniem jest budowa nowego obiektu przeznaczonego na świadczenie działalności kulturalnej przez bibliotekę. Istniejąca **Biblioteka Publiczna w Ropczycach** należy do najważniejszych ośrodków kulturalnych Gminy Ropczyce i jest z racji zasobów kluczową i jedyną placówką w powiecie ropczycko-sędziszowskim. Od 2004 r. pełni również funkcję biblioteki powiatowej. Budynek został zaprojektowany i wykonany jako dworzec autobusowy, jednakże ostatecznie zdecydowano, że zostanie doraźnie zaadoptowany dla potrzeb biblioteki, dlatego też obecnie nie do końca spełnia on swoją funkcję. Budynek nie posiada udogodnień dla osób ze szczególnymi potrzebami (w tym seniorów) - nie posiada toalety dla osób niepełnosprawnych ani windy, a schody znajdujące się w nim, mogą utrudniać poruszanie się. W bliskości obiektu brakuje również oznaczonego miejsca na parking dla osób z niepełnosprawnościami. Pomieszczenie czytelní w którym organizowane są wystawy, konkursy i spotkania może pomieścić niewiele osób, dodatkowo prowadzenie tych form wyłącza z prawidłowego funkcjonowania czytelní i możliwość korzystania z niej przez inne osoby. Wyczerpana funkcjonalność budynku pod kątem gromadzenia i udostępniania zbiorów bibliotecznych, uniemożliwia wprowadzanie nowoczesnych standardów informacyjnych, digitalizacji zbiorów, przetwarzania i udostępniania danych w formacie cyfrowym. Budynek, w którym mieści się biblioteka ze względu na zły stan techniczny wymaga pilnej zmiany lokalizacji i budowy nowoczesnego kompleksu bibliotecznego m.in. z czytelniami, tematycznymi, wypożyczalnią, magazynami zbiorów, pracowniami, w pełni wyposażonego oraz dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Strona Internetowa Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Ropczycach jest częściowo zgodna z ustawą o dostępności²⁹ - nie wszystkie publikacje i pliki są dostępne cyfrowo, a niektóre zdjęcia nie posiadają opisu alternatywnego. W związku z powyższym, w przypadku DROF zauważa się potrzeby związane nie tylko z podjęciem działań na rzecz rozwijania instytucji kultury poprzez roboty budowlane, ale również potrzebę w zakresie budowy nowych obiektów. Konieczność budowy nowych obiektów wynika z faktu, że obecna infrastruktura dostępna w DROF nie jest wystarczająca na pełnienie tej funkcji. Obecnie w Gminie Ropczyce i na terenie DROF nie ma obiektu, który można byłoby zaadaptować pod pełnienie funkcji biblioteki. Z uwagi na niską funkcjonalność obecnej siedziby, kluczowa jest budowa nowego obiektu. Ponowne wykorzystanie obecnego budynku, wiązałoby się z koniecznością jego wyburzenia, budowy w tym miejscu nowego obiektu, a w konsekwencji zawieszenia działalności biblioteki, z uwagi na brak budynku, do którego można byłoby ją przenieść, bądź próby przeniesienia m.in. pomieszczeń czytelní, wypożyczalni, magazynu,

²⁹ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2019 poz. 848)

pracowni do różnych budynków na terenie Ropczyce, co mogłoby negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie pozostałych instytucji kultury. Rozwiązanie to jest wysoce kosztochłonne i czasochłonne, dlatego też uzasadnione jest stworzenie nowego kompleksu bibliotecznego przeznaczonego na świadczenie działalności kulturalnej przez bibliotekę.

Gmina Żyraków

W Gminie Żyraków działa **Centrum Kultury i Promocji** w Żyrakowie wraz z ośmioma świetlicami wiejskimi. Oprócz tego funkcjonuje również **Gminna Biblioteka Publiczna** w Żyrakowie wraz z czterema filiami³⁰. Ponadto Gmina Żyraków planuje w najbliższych latach uruchomić 2 nowe placówki kultury (dom kultury wraz z świetlicą). Obecnie gmina nie posiada odpowiedniej infrastruktury do prowadzenia widowisk i konkursów na terenie gminy. Planowane jest zatem stworzenie sali widowiskowej, które możliwe będzie dzięki rozbudowie, przebudowie i nadbudowie istniejącego budynku Centrum Kultury i Promocji w Woli Żyrakowskiej. Gmina Żyraków ma możliwość zaadaptowania poddasza zabytkowego dworu na potrzeby rozwoju działalności kulturalnej Centrum Kultury i Promocji. Placówka zlokalizowana jest w centralnym punkcie gminy, dlatego dzięki podjęciu inwestycji, zostanie zapewniony dostęp do oferty dla wszystkich mieszkańców gminy, a obiekt ten stanowić będzie ośrodek życia artystycznego. Budynek Centrum Kultury i Promocji w Woli Żyrakowskiej posiada małą salę widowiskową, brak jest pomieszczeń przy scenie np. szatni dla aktorów. Wejście na scenę jest wprost ze schodów wewnętrznych. Nagłośnienie jest niewystarczające, co uniemożliwia zorganizowanie m.in. koncertów.

Działalność instytucji kultury polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Podstawowe formy działalności prowadzone przez instytucje kultury w DROF to między innymi: różnego rodzaju zajęcia dla dzieci (taneczne, rytmiczne, teatralne, muzyczne, wokalne, instrumentalne, plastyczne), koncerty, spektakle i inne wydarzenia sceniczne, konkursy, wystawy; warsztaty, seanse filmowe, przeglądy, pikniki oraz spotkania plenerowe. Wśród deficytów i potrzeb w zakresie uruchomienia nowych form działalności samorządy wskazały w szczególności na zajęcia kierowane w stronę seniorów, co jest uzasadnione z uwagi na postępujące starzenie się społeczności.

Według badania ankietowego przeprowadzonego z gminami, w DROF znajdują się różnego rodzaju instytucje kultury - centra/domy/ośrodki kultury wraz z filiami oraz świetlice. Spośród wymienionych powyżej obiektów kultury 11 z nich wymaga remontu (z czego najwięcej – 4 w Gminie Żyraków), a 17 dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami. Występuje także potrzeba doposażenia 24 placówek, a 13 z nich także zagospodarowania terenów wokół w celu udostępnienia na funkcje kulturalne.

³⁰ <https://www.ckip-zyrakow.org/> [dostęp 30.11.2023 r.]

Tabela 7 Aktualne potrzeby związane z funkcjonowaniem domów/centrów/ośrodków kultury

Aktualne potrzeby	Miasto Dębica	Gmina Dębica	Gmina Żyraków	Gmina Ropczyce	Suma DROF
Potrzeba doposażenia centrów kultury	0	1	1	5	7
Potrzeba doposażenia domów kultury	2	6	0	0	8
Potrzeba doposażenia ośrodków kultury	1	0	0	0	1
Potrzeba doposażenia świetlic	0	0	8	0	8
Liczba centrów, domów i ośrodków kultury wymagających zagospodarowania terenu wokół obiektu i udostępnienia na cele kulturalne	0	3	1	5	9
Liczba świetlic wymagających zagospodarowania terenu wokół obiektu i udostępnienia na cele kulturalne	0	0	4	0	4
Liczba budynków wymagających podjęcia robót budowlanych (m.in. remontu, modernizacji, rozbudowy)	1	3	4	3	11

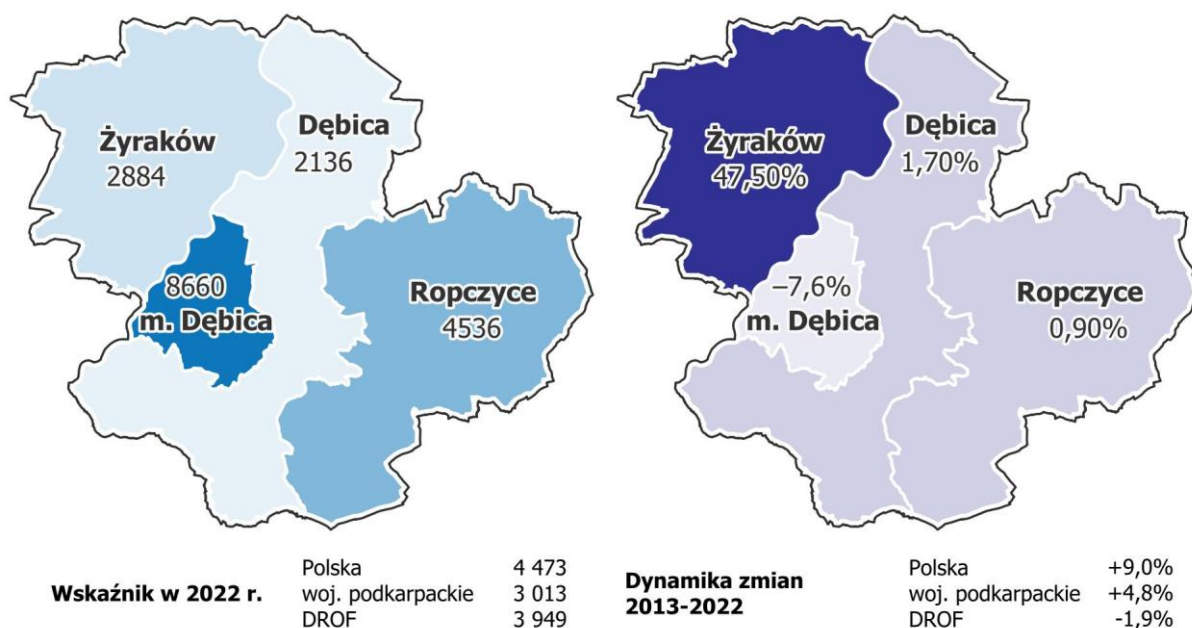
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez samorządy DROF.

Wśród problemów w funkcjonowaniu placówek kultury wskazuje się ograniczenia finansowe i niedostateczne fundusze na zatrudnienie nowych osób prowadzących zajęcia dostosowane do grup uczestników m.in. seniorów, brak odpowiedniego wyposażenia placówek i deficyty dotyczące przestrzeni i powierzchni magazynowej i scenicznej, które powodują utrudnienia w prowadzeniu działalności kulturalnej. Ponadto ograniczone możliwości w zakresie dostosowania placówek do rosnących potrzeb wynika m.in. z tego, że siedziby instytucji znajdują się w obiektach o charakterze zabytkowym, co często uniemożliwia podjęcie działań remontowych i rozbudowy obiektu. Wśród potrzeb artykułowanych przez samorząd gminy wymienia się uruchomienie nowej filii ośrodka kultury, budowę nowego domu kultury oraz świetlicy. W opinii samorządów, przywołane i wskazane czynniki, wpływają na to, że oferta kulturalna dostosowana jest do możliwości finansowych i lokalowych, a nie do realnych potrzeb.

Biblioteki są miejscem spotkań, pełnią funkcję integrującą. Reagując na zmieniające się potrzeby społeczne, oferują zróżnicowany, wielokulturowy program działalności, zapewniając komfort na poziomie materialnym, technologicznym i informacyjnym. W sumie na terenie DROF znajdują się 4 biblioteki wraz z 24 filiami. Gmina Ropczyce planuje budowę nowej siedziby placówki bibliotecznej oraz filii biblioteki w nadchodzących latach. Wyniki badania wskazują, że 4 placówki wymagają remontu, a 12 z nich dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami. Biblioteki wyposażone są w 37 komputerów udostępnionych dla czytelników. Doposażenia wymaga 21 placówek, w których miałyby się znaleźć 57 nowych komputerów. W przypadku Miasta Dębica widoczna jest również potrzeba uruchomienia katalogu online w czytelni. Placówki biblioteczne są organizatorami:

konkursów, wykładów, warsztatów, wystaw, spotkań autorskich i poetyckich, Dyskusyjnych Klubów Książki, akcji głośnego czytania dla dzieci (w tym Narodowe Czytanie), lekcji bibliotecznych, lekcji gry w szachy, imprez literackich i plenerowych oraz pikników. Problemy w działalności bibliotek powoduje niedostateczna liczba i powierzchnia pomieszczeń magazynowych, niedostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz zły stan techniczny wymagający podjęcia prac remontowych.

Grafika 4 Ludność na jedną placówkę biblioteczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

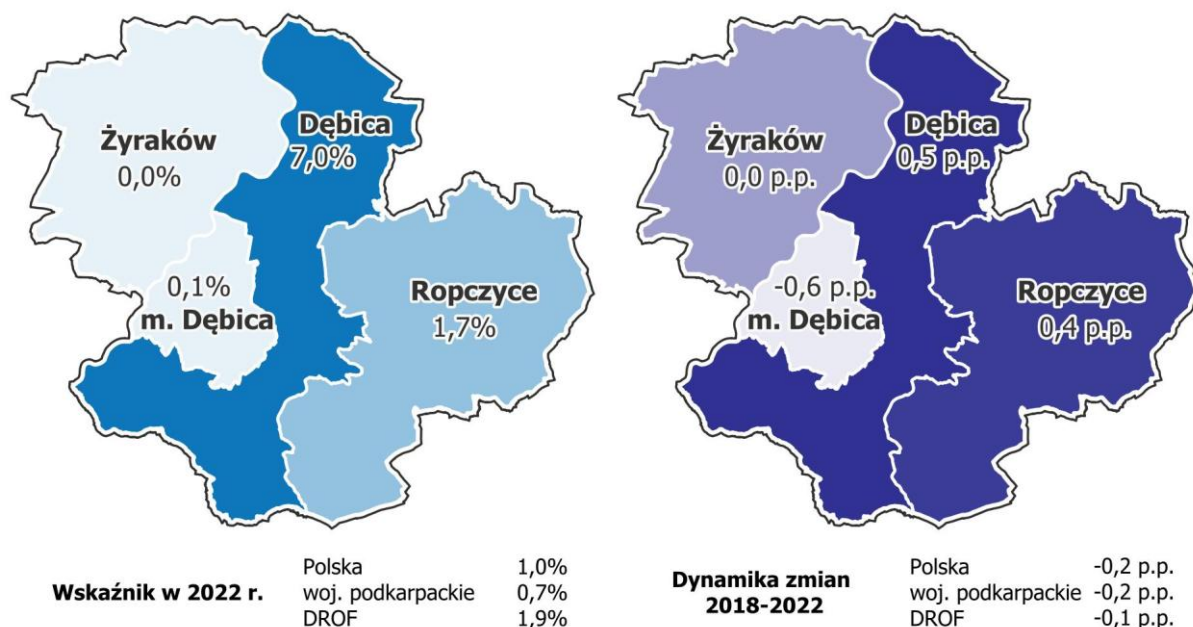
W 2022 r. na jedną placówkę biblioteczną przypadało średnio 3 949 mieszkańców DROF – więcej w porównaniu do województwa (3 013) i mniej w porównaniu do kraju (4 473), co świadczy o dobrej dostępności do punktów bibliotecznych na terenie obszaru funkcjonalnego.

Koła, kluby i sekcje zainteresowań

W 2022 r. na terenie DROF działało w sumie 50 kół, klubów i sekcji zainteresowań, które zrzeszały 941 członków. Liczba kół zainteresowań uległa zwiększeniu o 7 w stosunku do 2013 r. Wśród kół, klubów i sekcji zainteresowań należy wyróżnić Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), których działalność często wspiera organizację imprez kulturalnych. KGW reprezentują lokalne tradycje, uczestniczą w różnych wydarzeniach, konkursach i festiwalach. Oprócz Kół Gospodyń Wiejskich warto także wspomnieć o klubach seniora oraz Uniwersytecie Trzeciego Wieku, których łączna liczba na terenie DROF wynosiła 19 w 2022 r. Do tych klubów uczęszczało 501 członków, co stanowi 53,2% wszystkich członków klubów i kół zainteresowań. Kluby seniora i UTW stanowią miejsca spotkań oraz aktywizacji społecznej, w których seniorzy mają możliwość wzięcia udziału w różnych zajęciach tematycznych (np. warsztaty, gry, kursy) oraz stanowią miejsce integracji i sprzyjają ograniczeniu zjawiska marginalizacji społecznej

wśród tej grupy mieszkańców. W 2022 r. w klubach seniora i UTW uczestniczyło 1,9% mieszkańców DROF w wieku 60 lat i więcej. Na obszarze DROF działają dwa Uniwersytety Trzeciego Wieku w Dębicy i Ropczycach (przy Bibliotece Publicznej). W Gminie Dębica działa 14 klubów seniora, w Gminie Ropczyce 2 kluby (Klub Seniora w Domu Kultury w Niedźwiadzie; Klub Seniora w Brzezówce), a w Gminie Żyraków prowadzony jest Klub „Senior+” (budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który zlokalizowany jest w Dworku w Straszęcinie). W analizowanych latach widoczne jest zmniejszenie aktywności seniorów, jednakże dynamika tych zmian jest niższa w DROF niż w przypadku województwa czy kraju. Pozytywne zmiany i wzrost udziału osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej odnotowano w Gminie Ropczyce (o 0,4 pp.) i w Gminie Dębica (o 0,5 pp.).

Grafika 5 Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego znajduje się jedna placówka gromadząca dziedzictwo kulturowe regionu, która zlokalizowana jest w mieście Dębica. Muzeum Regionalne w Dębicy³¹ jest jedną z najmłodszych placówek w kraju. Muzeum Regionalne w Dębicy zarówno na płaszczyźnie naukowo - badawczej, jak również w obszarze swojego oddziaływania obejmuje szeroko pojęty region, utożsamiany z ziemią dębicką, ropczycką i pilzneńską, odwołując się tym samym do historycznych granic powiatu ropczyckiego i dębickiego z XIX i XX w. Obszar ten obejmuje także

³¹ Źródło: <http://muzeumwdebicy.pl/> [dostęp 30.11.2023 r.]

wszystkie miejscowości wchodzące w skład Gminy Dębica, Gminy Żyraków. Muzeum współpracuje z jednostkami z sąsiednich gmin, których cele w zakresie troski o dziedzictwo kulturowe są zbieżne z celami Muzeum. Partnerami działań muzealnych są m.in.: Europejskie Centrum Pamięci i Pojednania w Pustkowie (Gmina Dębica), Centrum Kultury i Promocji w Żyrakowie (Gmina Żyraków), Powiatowe Centrum Edukacji Kulturalnej w Ropczycach. Placówka ta gromadzi dorobek regionu dębickiego i zawiera ekspozycje: historyczną, archeologiczną, etnograficzną, oświatową i wojskową. Muzeum jest ważnym ogniwem instytucjonalnym opieki nad dziedzictwem kulturowym regionu, porządkuje stan wiedzy o historii obiektów zabytkowych w regionie, służy opinią w zakresie opieki nad zabytkami, inspirowanie działania konserwatorskie, uczestniczy w projektach edukacyjnych i turystyczno – krajoznawczych. Placówka zawiera wiele ciekawych historycznych i etnograficznych ekspozycji z regionu dębickiego, w tym unikatowe i interesujące eksponaty związane z wojskiem, które stacjonowało w tym mieście od drugiej połowy XVIII wieku do początków XXI wieku. Muzeum działa na terenie zabudowań wojskowych dawnych koszar, przy ul. Ratuszowej 4. Muzeum funkcjonuje w budynku, który jest pozostałością po 3 Pułku Saperów. Natomiast w parku otaczającym placówkę wyeksponowano czołgi, wozy artyleryjskie i inne pamiątki wojskowe. Obecnie posiada 4380 zdigitalizowanych zasobów muzealnych, a 1700 muzealiów wciąż wymaga digitalizacji. Poniżej zaprezentowano zmiany w liczbie osób odwiedzających muzeum. W wyniku pandemii COVID-19, liczba zwiedzających uległa zmniejszeniu w wyniku ograniczeń związanych z funkcjonowaniem placówek, dlatego też ważne jest wzmocnienie potencjału placówki i jej wyposażenie, aby powrócić do sytuacji sprzed pandemii.

Tabela 8 Muzeum Regionalne – liczba zwiedzających.

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zwiedzających	5433 osoby	4247 osoby	1179 os. (COVID)	2213 os.	3404 os.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Budynki koszarowe oddane do użytku muzeum w 2003 r. nigdy nie zostały odpowiednio przygotowane do przechowywania w nich obiektów zabytkowych i prowadzenia aktywnej działalności kulturalnej. Adaptację pomieszczeń wojskowych wykonano standardowo i pobieżnie, bez uwzględnienia wymogów i potrzeb właściwych dla instytucji muzealnej. Ponadto Muzeum nie posiada odpowiedniej przestrzeni do pracy merytorycznej, potrzebną do codziennych działań inwentaryzacyjnych, opracowywania zbiorów, przygotowywania ekspozycji i działań edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą. Istotnym problemem w zakresie pracy programowej jest również brak odpowiedniego pomieszczenia do działań edukacyjnych. Przestrzeń magazynowa i konserwatorska to równie istotna część infrastruktury muzealnej, która wykazuje zasadnicze braki. Pomieszczenie, w którym obecnie znajduje

się magazyn jest niewielkie, nie daje możliwości zachowania odpowiednich warunków dla przechowywania zabytków o zróżnicowanej materii, nie mieści również przedmiotów o większych gabarytach, zgromadzonych na przestrzeni lat. Remont obecnie istniejącego budynku poprawi warunki przechowywania i eksponowania muzealiów i jest jednym z kluczowych elementów rozwoju działalności i poprawy oferty kulturalnej Muzeum. Potrzebą i zarazem koniecznością jest spełnianie przez placówkę standardów w zakresie dostępności, usług, bezpieczeństwa i higieny pracy, właściwe – zgodne z ustawą o muzeach i misją placówki - realizowanie działań w zakresie edukacji muzealnej, ochrony zbiorów, digitalizacji oraz stworzenie perspektywy rozwoju działalności. Wśród priorytetów w zakresie modernizacji kompleksu muzealnego wskazuje się:

- uzyskanie pełnej dostępności muzeum dla wszystkich zwiedzających, w tym zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami,
- podniesienie standardu i jakości usług muzealnych,
- zapewnienie pełnego bezpieczeństwa i warunków przechowywania i prezentowania zbiorów muzealnych,
- stworzenie warunków do działania w zakresie już realizowanym, lecz niewystarczającym,
- stworzenie bazy do rozwoju nowych form pracy edukacyjnej i funkcjonalności w zakresie działalności kulturalnej, w tym promującej dziedzictwo kulturowe regionu.

Rozbudowa obiektu pozwoli harmonijnie rozlokować i przeorganizować przestrzeń, dotąd zatłoczoną, z poszanowaniem zbiorów, zwiedzających, interesariuszy i pracujących w muzeum. Nowa część obiektu, skomunikowana z dotychczasowym gmachem głównym, stworzy przestrzeń dla działań edukacyjnych, wystawienniczych i promocyjnych nie tylko muzeum, ale przede wszystkim miasta. Reorganizacja przestrzeni, pośrednio pozwoli także, w stopniu elementarnym zmienić warunki magazynowania muzealiów. Modernizacja i rozbudowa Muzeum Regionalnego służyć będzie wzmocnieniu oddziaływania placówki na obszar całego DROF. Obiekt ten stanowi potencjał do spójnego rozwoju w zakresie promocji dziedzictwa kulturowego i turystyki gmin DROF. Muzeum służyć będzie gminom regionu jako miejsce wymiany doświadczeń, promowania dobrych praktyk w zakresie popularyzacji wiedzy o lokalnej historii i wspólnych, kulturowych korzeniach. Po rozbudowie i uzyskaniu nowej przestrzeni dla wystaw czasowych, spełniającej wymogi konserwatorskie Muzeum będzie mogła organizować wystawy, np. malarstwa Józefa Mehoffera, pochodzącego rodem z Ropczyc.

Oprócz Muzeum Regionalnego w Dębicy, warto wspomnieć, że w Gminie Dębica znajduje się Ekspozycja historyczno-dydaktyczna przy Górze Śmierci³². Obrazuje ona historię z czasów II Wojny Światowej, działania obozów pracy przymusowej w Pustkowie oraz dzieje niemieckiego poligonu

³² <https://www.ecpip.pl/ekspozycja.html> [dostęp 30.11.2023 r.]

Waffen SS „Truppenübungsplatz Heidelager” (1940 - 1944). Podstawą ekspozycji są multimedialne wystawy i prezentacje, oparte na przenikających się wzajemnie warstwach - ikonograficznej, dźwiękowej, filmowej i tekstowej. Można zobaczyć tam historyczną rekonstrukcję budynków związanych z poligonem wojskowym i byłym obozem, makiety głównych zabudowań poligonu i obozu, oryginalne wyposażenia wnętrz pochodzące z tamtej epoki, elementy ekwipunku żołnierskiego, a także setki zdjęć prezentowanych w formie statycznej i multimedialnej. Obiekt wymaga już jednak wielu prac konserwacyjnych. Kolejnym problemem jest niewystarczająca powierzchnia wystawiennicza, jak i magazynowa, jak również pomieszczeń do przechowywania, konserwacji, zabezpieczenia, dokumentowania, digitalizacji i wyeksponowania muzealiów (w tym specjalnych gablot, gablot na zbiory specjalne, ścianek i kostek wystawienniczych, a także stołów, urządzeń do digitalizacji i odczytników do konserwacji zbiorów). Placówka wymaga również poprawy nawierzchni alejek w Ekspozycji oraz doposażenia w zewnętrzne tablice i gabloty wystawiennicze, na wyeksponowanie plenerowych wystaw czasowych i przekazywanie zwiedzającym informacji bieżących. Ekspozycja ta jest zatem placówką wymagającą doposażenia w urządzenia do gromadzenia, cyfryzacji, digitalizacji i ewidencji zbiorów muzealnych, jak również dokumentowania i rozpowszechniania wydarzeń muzealnych, kulturalnych, naukowo-badawczych i edukacyjnych.

Muzea razem z domami i centrami kultury są placówkami mogącymi prowadzić działalność wystawienniczą. Jednakże głównym obiektem nastawionym na taką działalność jest galeria sztuki. Na terenie DROF jest tylko jedna taka placówka zlokalizowana w mieście Dębica. Galeria Sztuki³³ działa od 1986 roku w ramach Miejskiego Ośrodka Kultury. W kilku salach wystawowych, o łącznej powierzchni około 280 m², zorganizowanych zostało około 500 wystaw różnych artystów. Galeria jest otwarta na wszelkie środki wyrazu plastycznego - malarstwo, grafika, rysunek, fotografia, rzeźba, prezentacje multimedialne i parateatralne.

Imprezy kulturalne

Wszystkie wymienione powyżej podmioty kultury są organizatorami różnych imprez kulturowych³⁴.

Wśród cyklicznych imprez kulturalnych organizowanych na terenie DROF, które budują markę obszaru oraz integrują lokalną społeczność, wymienić należy m.in.:

- Ogólnopolski Spływ Kajakowy rzeką Wisłoka,
- Jarmarki Twórczości Ludowej Rzemiosła i Rękodzieła,
- Mistrzostwa Podkarpacia w Płukaniu Złota,
- Spektakle operowe w Dębicy,

³³ <https://galeria.mokdebica.pl/> [dostęp 30.11.2023 r.]

³⁴ Zgodnie z definicją podawaną przez GUS. Impreza o charakterze artystycznym, rozrywkowym lub sportowym skierowana do szerokiej publiczności, organizowana zgodnie z przepisami o bezpieczeństwie imprez masowych.

- Festiwal im. K. Pendereckiego,
- Ogólnopolski Konkurs Recytatorski Pętla Czasu,
- Przegląd Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych PAJACE,
- Spartakiada Sportowa Dzieci i Młodzieży,
- Dzień Ziemniaka³⁵,
- Święto Pieroga³⁶,
- Dni Ziemi Ropczyckiej³⁷,
- Festyn Promocyjny Gminy Żyraków³⁸,
- Międzynarodowy Jarmark Kowalski³⁹,
- Majówka szkółkarska w Zasowie⁴⁰,
- Dożynki Gminne (Gmina Ropczyce, Żyraków i Gmina Dębica).

Jednostki należące do DROF współpracują przy ich organizacji ze sobą i z jednostkami z poza obszaru. Jednym ze stałych partnerów działań kulturowych jest Powiat Dębicki, z którym organizowane są np.: Powiatowy Dzień Sybiraka oraz Powiatowy Dzień Matki. Organizacja wspólnych wydarzeń dotyczy również wzajemnej promocji (np. zamieszczania informacji o wydarzeniach na stronach internetowych oraz w placówkach na terenie gmin DROF, a także wymiany spektakli przygotowanych przez grupy działające w różnych ośrodkach). Ważne znaczenie odgrywa Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Ropczycach, która prowadzi współpracę i udziela pomocy merytorycznej (szkolenia, instruktaż, wyjazdy studyjne) bibliotekom gminnym z terenu powiatu ropczycko – sędziszowskiego. Ponadto, biblioteka współpracuje z innymi instytucjami kultury przy organizowaniu wydarzeń kulturalnych oraz pozyskiwaniu zbiorów. Według danych BDL GUS w 2022 r. na terenie DROF zorganizowano 536 imprez, w których uczestniczyło 108,7 tys. osób, z czego ponad 60% w mieście Dębica. Wskaźnik liczby zorganizowanych imprez na 1 000 mieszkańców wyniósł w 2022 roku 4,8 –mniej niż w województwie (6,1) i kraju (6,0). Najwyższym wskaźnikiem wyróżniła się Gmina Ropczyce (9,4), co może świadczyć o tym, że oferuje ona szeroki wachlarz wydarzeń dla mieszkańców.

³⁵ <https://gminazyrakow.pl/2022/08/25/dzien-ziemniaka-4-wrzesnia-2022-r/> [dostęp 30.11.2023 r.]

³⁶ <https://ugdebica.pl/dla-turysty/imprezy-cykliczne> [dostęp 30.11.2023 r.]

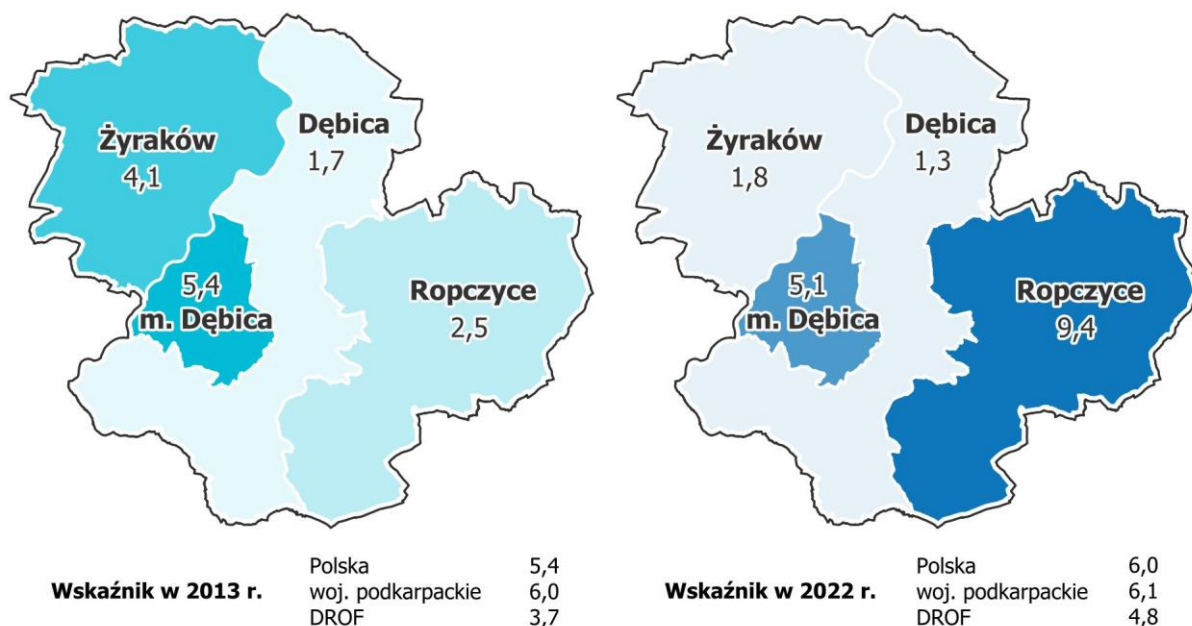
³⁷ <https://ropczyce.info.pl/wp/45-dni-ziemi-ropczyckiej/> [dostęp 30.11.2023 r.]

³⁸ <https://gminy.podkarpackie.com/gmina-zyrakow,39.html> [dostęp 30.11.2023 r.]

³⁹ <https://ropczyce.info.pl/wp/miedzynarodowy-jarmark-kowalski-odwolany/> [dostęp 30.11.2023 r.]

⁴⁰ <https://gminazyrakow.pl/2022/05/13/majowka-szkolkarska-w-zasowie/> [dostęp 30.11.2023 r.]

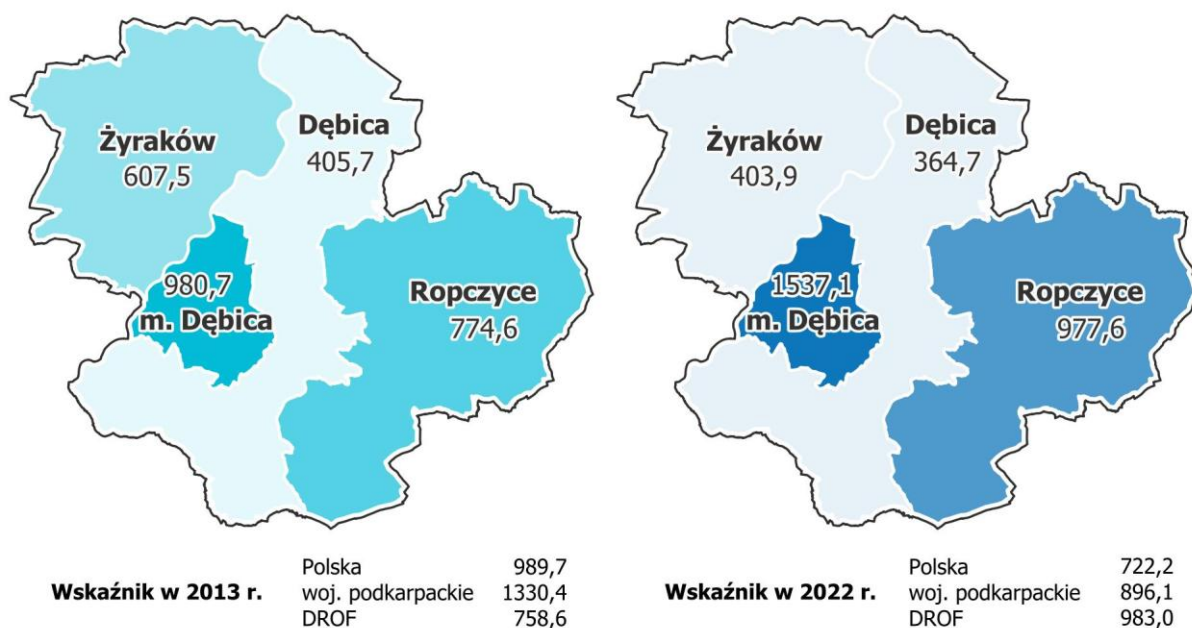
Grafika 6 Liczba imprez zorganizowanych przez ośrodki kultury na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Natomiast wskaźnik liczby uczestników na 1 000 mieszkańców w 2022 r. przyjął wartość 983, która jest wyższa od wartości dla województwa (896) i kraju (722). Na przestrzeni lat 2019 i 2021 można było zauważyć gwałtowny spadek liczby organizowanych imprez. Miało to związek z pandemią COVID-19 na początku 2020 roku. Dlatego ważne jest prowadzenie działań przywracających znaczenie kultury w obszarze DROF, które mogą wpłynąć na wzrost turystyki, jak i jakość życia mieszkańców. Najwięcej uczestników wydarzeń odnotowano w mieście Dębica, a następnie w gminie Ropczyce.

Grafika 7 Liczba uczestników imprez zorganizowanych przez ośrodki kultury na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Obiekty zabytkowe

Na terenie Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego znajduje się 104 zabytki⁴¹ i 40 pomników przyrody, które stanowią materialne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze:

- a) m. Dębica — 22 zabytki i 18 pomników przyrody;
- b) Dębica — 21 zabytków i 10 pomników przyrody;
- c) Ropczyce — 43 zabytki i 8 pomników przyrody;
- d) Żyraków — 18 zabytków i 4 pomniki przyrody.

Do najciekawszych zabytków należą między innymi:

- Dwór Płockich na Wolicy z drugiej połowy XIX wieku (m. Dębica);
- Budynek „Sokoła” (m. Dębica);
- Kościół pw. Św. Jadwigi z XV wieku (m. Dębica);
- kościół klasztorny Sióstr Służebniczek (m. Dębica);
- późnobarokowa Synagoga Nowomiejska z XVII wieku (m. Dębica);
- Cmentarz Wojskowy założony podczas I Wojny Światowej (m. Dębica);
- Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela w Brzeźnicy (Dębica);
- Osada Słowiańska (Dębica);
- Karczma przydrożna oraz Zespół pałacowo-parkowy w Zawadzie (Dębica);
- Ekspozycja Historyczno-Dydaktyczna wraz z Cmentarzem „Góra Śmierci” (Dębica);
- Kościół Przemienienia Pańskiego (Ropczyce);
- Kościół św. Mikołaja (Ropczyce);
- Kopiec Tatarski na osiedlu Witkowie (Ropczyce);
- Cmentarz Żydowski (Ropczyce);
- Studnia św. Barbary (Ropczyce);
- Zespoły dworsko - parkowe w Zasowie, Korzeniowie, Straszęcinie i Żyrakowie (Żyraków);
- Kościół p.w. Św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie (Żyraków).

Najwięcej obiektów zabytkowych stanowią kościoły, cmentarze, zespoły dworskie i pałacowe oraz budynki gospodarcze (np. spichrze). Według przeprowadzonego badania ankietowego z gminami część zabytków wymaga podjęcia prac remontowych (rewaloryzacja, restauracja), a także dostosowania do obsługi ruchu turystycznego. Wśród obiektów wymagających wsparcia można wymienić np. Dworek w Straszęcinie⁴², wymagający remontu z zewnątrz oraz wewnątrz obiektu. Wewnątrz należy wyremontować piętro oraz poddasze. Obiekt wymaga przywrócenia elewacji do stanu pierwotnego. Otoczenie zabytku posiada potencjał do zagospodarowania, a zaprojektowana zieleń

⁴¹ Liczba zabytków nieruchomych wg. rejestru zabytków województwa podkarpackiego.

⁴² Zespół dworsko-parkowy w Straszęcinie wpisany jest do rejestru zabytków Decyzją z dnia 24.09.2001 r., pod nr rej. A – 42

powinna być dostosowana do charakteru dworku oraz jego zabytkowego parku - aby zachować charakter parku należy wykonać nowe nasadzenia. Wykonanie niezbędnych robót budowlanych pozwoli na udostępnienie pomieszczeń wewnątrz budynku mieszkańcom Gminy Żyraków i okolic, stowarzyszeniom oraz posłuży do organizacji zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży. Natomiast zagospodarowanie otoczenia obiektu sprzyjać będzie wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców całego DROF. Wsparcia i interwencji wymagają również Ruiny w Zasowie⁴³. Obiekt posiada duże walory kompozycyjno-przyrodnicze i jest przykładem parku krajobrazowego, którego tworzywem jest drzewostan w układach swobodnych i regularnych powiązany z układem wodnym i zróżnicowaną rzeźbą terenu. Park zajmuje powierzchnię 5 ha wraz ze stawami. Wykonanie ogrodzenia zabytkowego parku, alejek oraz tablic informacyjnych dotyczących opisu gatunków drzew zwiększy jego atrakcyjność. Pod koniec grudnia 2023 r. Miasto Dębica nabyło Synagogę przy ulicy Krakowskiej 3 w Dębicy, która stanowi jeden z cenniejszych zabytków Dębicy i posiada dużą wartość historyczną i architektoniczną. W celu zachowania jej charakteru kluczowy jest remont obiektu, który ma służyć dębickim instytucjom kultury. Budynek zarządzany będzie przez Muzeum Regionalne w Dębicy. Renowacja obiektu wpłynie na poprawę estetyki centrum miasta, a jego udostępnienie wpłynie na poszerzenie oferty kulturalno-turystycznej w Dębicy⁴⁴. Zgodnie z dokumentacją z 2018 r.⁴⁵ była Synagoga Nowomiejska wymaga pilnego przeprowadzenia robót naprawczych i prac remontowo-konserwatorskich, ponieważ pozostawienie jej w stanie wysokiego zawilgocenia może spowodować przyspieszenie niszczenia substancji budynku. Remont powinien zostać wykonany zgodnie z zaleceniami Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków⁴⁶. Zaleca się m.in. osuszenie i izolację fundamentów, przywrócenie pierwotnego poziomu terenów wokół budynku, aby móc zaadaptować budynek na pełnienie funkcji kulturalnych. W kontekście turystyki, należy wspomnieć również Sanktuarium Matki Bożej w Zawadzkiej (Dębica), do którego pielgrzymują liczne grupy wiernych z całego regionu. Turystyka pielgrzymkowa jest prężnie rozwijającym się typem turystyki w Polsce. W kraju organizowane są nawet specjalne wycieczki pielgrzymkowe, które budzą duże zainteresowanie wśród klientów biur podróży. Turystyka ta stanowi specyficzny typ podróży, których głównym celem są miejsca związane z historią religii, miejsca kultu religijnego, wydarzenia o charakterze religijnym oraz obiekty sakralne.

⁴³ Zespół dworsko-parkowy w Zasowie wpisany do rejestru zabytków Decyzją Nr rej. A – 199 z dnia 26.11.1979 r. pod nr rej. A-199

⁴⁴ <https://debica.pl/miasto-oficjalnie-przejelo-synagoge/> [dostęp: 03.01.2024 r.]

⁴⁵ Dokumentacja i ocena stanu technicznego budynku byłej Synagogi Nowomiejskiej w Dębicy

⁴⁶ Zgodnie z pismem o sygnaturze Rz-IRN.5183.17.2024.AM z dnia 05.03.2024 r.

	Funkcjonowanie kół gospodyń wiejskich i uniwersytetów trzeciego wieku	Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego – kościoły (np. Kościół św. Jadwigi, Kaplica Raczyńskich, późnobarokowa Synagoga z XVII w.), cmentarze (np. Kirkut – cmentarz żydowski, Cmentarz Wojskowy), zespoły dworskie i pałacowe (np. dwór w Pustyni) oraz parki dworskie i budynki gospodarcze (spichrze)
	Potencjały	
	Zróznicowany kalendarz imprez i wydarzeń kulturalnych	Postać Krzysztofa Pendereckiego –wybitnego kompozytora, mieszkańca Dębicy
Obecność różnego rodzaju instytucji kultury, w tym Muzeum Regionalnego w Dębicy - placówka gromadząca dziedzictwo kulturowe regionu oraz działalność wystawiennicza prowadzona przez Galerię Sztuki MOK		

	Niedostosowanie obiektów świadczących ofertę kulturalną do osób ze szczególnymi potrzebami	Deficyty dotyczące przestrzeni i powierzchni magazynowej i scenicznej, które powodują utrudnienia w prowadzeniu działalności kulturalnej
	Problemy	
	Brak odpowiedniego wyposażenia placówek	Niezadowalający stan techniczny obiektów kulturalnych
Wzrastające potrzeby dotyczące zwiększenia i pozyskania powierzchni na prowadzoną działalność kulturalną		

	Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej na terenie DROF	Poprawa stanu technicznego, modernizacja, zwiększenie powierzchni pod działalność kulturalną i zwiększenie dostępności placówek kulturalnych
	Wyzwania rozwojowe	
	Rewaloryzacja i ochrona obiektów zabytkowych	Rozwój i doposażenie placówek instytucji kultury
Wzmocnienie poczucia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców i promocja dziedzictwa kulturowego		

Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

Wśród przestrzeni publicznych umożliwiających integrację oraz rekreację i wypoczynek mieszkańców DROF można wymienić m.in.:

- zabytkowy park w Zasowie i Straszęcinie (Żyraków),
- rynek w mieście Dębica i Gminie Ropczyce,
- ogródek Jordanowski, Pumptrack, Szwajcaria Ropczycka (Ropczyce),
- park Jordanowski i park Skarbek-Borowskiego (m. Dębica),
- park rekreacyjno-turystyczny dla dzieci i młodzieży w miejscowości Pustków-Osiedle i Centrum Wiejskie w Paszcznie (Gmina Dębica).

Samorządy zostały poproszone o charakterystykę istniejących terenów zieleni w gminie oraz przestrzeni publicznych (w szczególności w zakresie dostępności), szczególnie tych, które priorytetowo należałoby objąć zintegrowaną interwencją. Poniżej zaprezentowano główne potrzeby i problemy, które zidentyfikowano w gminach DROF, a które dotyczą przestrzeni publicznych.

Miasto Dębica

W mieście widoczne są deficyty i problemy dotyczące m.in. niedostosowanych ciągów pieszych, braku oznaczeń fakturowych, nierówności nawierzchni. Tereny zieleni w mieście są zróżnicowane w zależności od istniejącego zagospodarowania. Na obszarach zurbanizowanych, naturalne i półnaturalne zespoły roślinności ustąpiły miejsca zbiorowiskom charakterystycznym dla terenów zielonych, które obejmują trawniki, ozdobne drzewa i krzewy. W dolinie rzeki Wisłoki występują obszary z zakrzewieniami i zadrzewieniami nadbrzeżnymi, a w obrębach dolin potoków przepływających przez miasto występują użytki zielone, takie jak łąki. Wśród terenów zieleni miejskiej w Dębicy można wymienić: parki (Jordanowski, im. Włodzimierza Skarbek-Borowskiego, im. Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, Słoneczny), skwer im. Rodziny Mikołajków, place (Solidarności, Gryfitów), cmentarze⁴⁷ oraz Rynek Miejski w Dębicy. Tereny te pełnią określone funkcje, wśród których wymienia się m.in. rekreacyjną i wypoczynkową, estetyczną, przestrzenną, społeczną, zdrowotną, dydaktyczną czy środowiskową. Wśród słabych stron dotyczących terenów zielonych w mieście można wskazać brak możliwości zabezpieczenia terenów zielonych przed skutkami suszy oraz gwałtownymi zjawiskami pogodowymi i wysokie koszty oraz czasochłonność procesu odwracania strat⁴⁸. Rynek jako przestrzeń publiczna, powinien sprzyjać integracji mieszkańców, dawać możliwość wypoczynku i aktywności, jednakże jego obecny stan nie sprzyja realizowaniu tych funkcji. Przestrzeń tę charakteryzuje nierówny bruk płyty rynku i ciągów pieszych, nieefektywne oświetlenie, zbyt mała ilość zieleni w obszarze rynku i śródmieścia, niezadowalający stan techniczny infrastruktury drogowej w szczególności ciągów pieszych, jezdni czy parkingów

⁴⁷ Plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Dębica

⁴⁸ Plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Dębica

przy Rynku. Ponadto teren i infrastruktura przestrzeni publicznej nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na obszarze występuje też przestarzała infrastruktura, a stan techniczny np. fontann na rynku, jak i muszli koncertowej jest wysoce niezadowalający. Wskazane kwestie i elementy, wymagają odnowy i podjęcia działań w celu zapewnienia mieszkańcom dostępnej przestrzeni publicznej, sprzyjającej integracji i dającej możliwość wypoczynku i aktywności. Odnowa przestrzeni publicznych wraz z rozwojem terenów zielonych przyczyni się do zmniejszenia efektów wyspy ciepła.

Gmina Dębica

Na terenie gminy sukcesywnie zwiększa się powierzchnia przestrzeni publicznej. W ostatnim czasie powstało wiele placów zabaw, parki rekreacyjne, a w planach jest powstanie kolejnych elementów składających się na przestrzeń publiczną. Należy zatem podjąć działania mające na celu kompleksowe zagospodarowanie tych terenów poprzez budowę infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, jak również dostosować je do rosnących potrzeb i oczekiwań mieszkańców, w szczególności w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnościami i seniorów). Główne problemy dotyczą przede wszystkim kosztów utrzymania wspomnianej infrastruktury oraz widocznych w gminie aktów wandalizmu. Rozwiązaniem tego problemu może być sukcesywna rozbudowa systemu monitoringu, co przełoży się na poprawę w tym zakresie i zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Gmina Ropczyce

Do zieleni miejskiej w Ropczycach można zaliczyć: tereny zieleni otwartej do wypoczynku biernego i czynnego takie jak: ogródek jordanowski, otwarte strefy aktywności, park wypoczynkowy przy dworcu, rezerwat przyrody „Szwajcaria Ropczycka”, place i skwery miejskie, itp.; tereny zieleni specjalnego przeznaczenia, takie jak pasy zieleni przy ciągach komunikacyjnych, zieleń izolacyjna, ogródki działkowe itp. Główną przeszkodą w zakresie dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i ze specjalnymi potrzebami w Gminie Ropczyce, są różnice wysokości w poziomach, które występują głównie na ciągach pieszych, przystankach autobusowych, terenach rekreacyjnych, placach zabaw oraz budynkach i w ich najbliższym otoczeniu. Istniejąca przestrzeń publiczna w Ropczycach nie jest dostępna dla osób starszych i ze specjalnymi potrzebami i wymaga podjęcia działań, żeby uczynić je ogólnodostępnymi dla wszystkich grup mieszkańców. Jedną z przestrzeni wymagających odnowy jest Istniejący Ogródek Jordanowski, będący ogólnodostępną przestrzenią, położoną w centrum Ropczyc i pełniącą różne funkcje: sportową, rekreacyjną, wypoczynkową i integracyjną. Przestrzeń ta wymaga wykonania nowych nasadzeń w celu zwiększenia poziomu atrakcyjności, doposażania w obiekty małej architektury, jak również wymiany istniejącego ogrodzenia, w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa użytkowania oraz poprawy warunków spędzania czasu wolnego. Wskazane działania przyczynią się do zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności w zakresie zwiększenia możliwości aktywności i wypoczynku. Widoczne są również

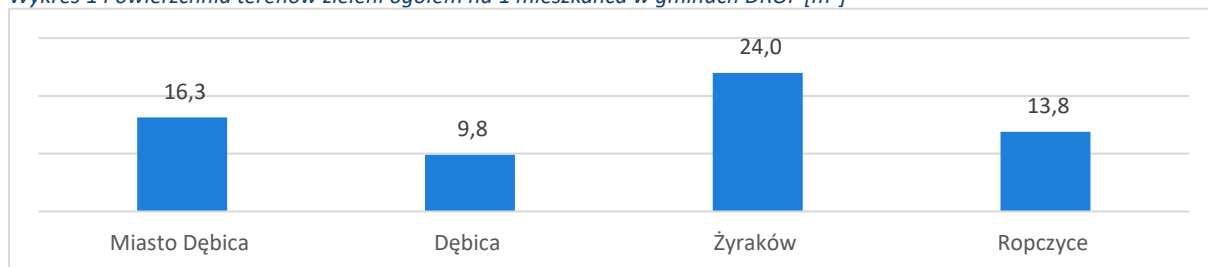
potrzeby i konieczność poniesienia nakładów inwestycyjnych celem uzupełnienia, modernizacji istniejącej infrastruktury np. placów zabaw zlokalizowanych w gminie.

Gmina Żyraków

W Gminie Żyraków, z uwagi na fakt, że na terenie zespołów dworsko parkowych rośnie dużo starych drzew, a wiele z nich objętych jest opieką konserwatorską, wśród potrzeb wskazuje się przede wszystkim na zabiegi pielęgnacyjne prowadzone w porozumieniu z konserwatorem. Gmina posiada parki zabytkowe, które dzięki odnowie tj. wykonaniu zaprojektowanych nasadzeń, wykonaniu małej architektury np. ławek, alejek staną się atrakcyjne dla mieszkańców i sprzyjać będą integracji. Jednym z terenów o szczególnym potencjale w tym zakresie jest Zabytkowy Park w Zasowie. Wymaga on odnowy, zagospodarowania i doposażenia, aby wykorzystać jego potencjał do pełnienia funkcji integracji dla mieszkańców oraz funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Gmina Żyraków posiada również place zabaw, jednakże aby zwiększyć bezpieczeństwo przebywających tam osób oraz zabezpieczyć urządzenia przed dewastacją wskazane jest wykonanie monitoringu. Podobnie w przypadku zespołów dworsko – parkowych widoczna jest potrzeba wykonania monitoringu. Montaż kamer pozwoli na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych wśród mieszkańców.

Istniejące parki i tereny zielone wymagają doposażenia m.in. w elementy małej architektury, część z nich to dawne parki dworskie, na których znajdują się zabytkowe obiekty wymagające odrestaurowania i adaptacji do nowych funkcji (integracyjnych, kulturowych, rekreacyjnych). Warto zaznaczyć, że w wielu miejscach na terenie DROF brakuje skwerów i parków, które stanowiłyby atrakcyjne miejsce spotkań dla mieszkańców. Dostępność do terenów zieleni w DROF jest niezadowalająca. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem wynosił dla DROF w 2021 r. zaledwie 0,38% i był niższy w porównaniu do średniej dla kraju (0,58%) i województwa (1,85%). W latach 2012-2021 zmiany w powierzchni odnotowano tylko w przypadku trzech jednostek – Gminy Dębica, Miasta Dębica i Gminy Żyraków. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w gminach wahała się od 9,8 m² do 24,0 m².

Wykres 1 Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w gminach DROF [m²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W poniższej tabeli zaprezentowano powierzchnię poszczególnych terenów zieleni. W ostatnich latach nie zaszły znaczące zmiany w przypadku ich powierzchni, a Gminy Dębica i Żyraków zarówno w 2018 r. jak i 2022 r. charakteryzował deficyt parków spacerowo-wypoczynkowych i zieleni ulicznej. W gminach DROF widoczny jest deficyt urządzonych terenów zielonych udostępnionych mieszkańcom m.in. parków czy skwerów. Obecne przestrzenie wymagają nakładu inwestycyjnego celem uzupełnienia, i modernizacji istniejącej infrastruktury.

Tabela 9 Powierzchnia terenów zielonych [ha]

Nazwa	parki spacerowo - wypoczynkowe		zieleńce		zieleń uliczna		tereny zieleni osiedlowej		cmentarze		las gminne	
	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022
Miasto Dębica	11,40	11,40	5,30	5,30	5,00	5,00	37,42	0,00	9,70	9,70	0,00	0,00
Gmina Dębica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,31	4,07	16,10	16,10	8,00	8,27
Gmina Żyraków	0,00	0,00	0,30	0,30	0,00	0,00	1,15	0,00	9,80	9,80	21,50	21,50
Gmina Ropczyce	3,60	3,60	1,40	1,40	1,30	1,30	13,96	0,00	12,90	12,90	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W kontekście analizy dostępności i rozwijania terenów zielonych, znaczenie odgrywają również nasadzenia oraz wycinka drzew i krzewów. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące nasadzeń w gminach w DROF, w latach 2018-2022.

Tabela 10 Liczba nasadzeń (drzew i krzewów) w latach 2018-2022

Nazwa	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Dębica	592	256	151	30	27
Gmina Dębica	230	162	110	71	2085
Gmina Żyraków	222	767	222	103	91
Gmina Ropczyce	75	459	50	74	150

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez samorządy DROF.

Bezpieczeństwo publiczne

Istotnym aspektem jest zapewnienie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych, co przekłada się na jakość życia mieszkańców. Według danych zawartych w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji na terenie powiatu dębickiego i ropczycko-sędziszowskiego (na terenie których znajdują się gminy DROF) odnotowano łącznie 1 245 zdarzeń drogowych w 2022 r. To o blisko 27% mniej niż w 2018 r., co świadczy o stopniowej poprawie poziomu bezpieczeństwa na drogach.

Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosła w powiecie dębickim i ropczycko-sędziszowskim kolejno 12,6 i 10,2 w 2022 r. Było to mniej w porównaniu do wskaźnika dla województwa i kraju. Jednakże skala zjawiska i wartości wskaźnika na przestrzeni lat wzrosły, co może świadczyć o zmniejszającym się poziomie bezpieczeństwa.

Tabela 11 Przestępstwa stwierdzone przez policję ogółem na 1 000 mieszkańców

Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Polska	20,0	20,8	20,1	21,6	22,8
Woj. podkarpackie	11,4	12,2	15,3	13,9	12,9
Powiat dębicki	12,4	12,0	12,3	13,8	12,6
Powiat ropczycko-sędziszowski	7,6	10,4	13,1	12,4	10,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Biorąc pod uwagę dane GUS dotyczące miejscowych zagrożeń, ich liczba była mocno zróżnicowana w analizowanym okresie. Najwięcej zdarzeń odnotowano w 2019 r., z czego przeważały zdarzenia takie jak silne wiatry i intensywne opady deszczu. Biorąc pod uwagę zmiany klimatyczne, występowanie gwałtownych zjawisk pogodowych może być coraz częstsze, co dotyczy szczególnie gwałtownych burz z silnym wiatrem i ulewnym deszczem.

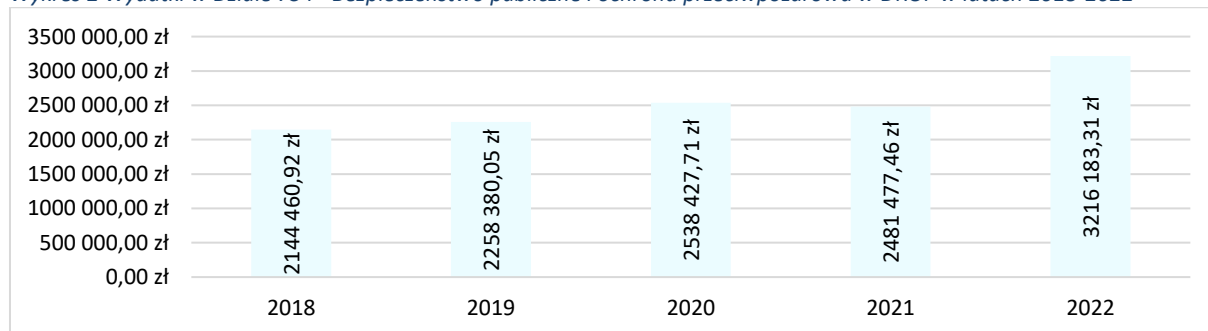
Tabela 12 Miejskowe zagrożenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w latach 2018-2022

Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Dębica	128	341	183	147	122
Gmina Dębica	106	408	139	152	109
Gmina Żyraków	45	265	76	94	64
Gmina Ropczyce	114	309	172	133	117
Ogółem	393	1 323	570	526	412

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W DROF widoczny jest wzrost wydatków przeznaczonych na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową. Suma wydatków gmin wynosiła w 2022 r. ponad 3 mln zł. Największe wydatki z tego tytułu ponosi miasto Dębica (1,1 mln zł).

Wykres 2 Wydatki w Dziale 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa w DROF w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie wszystkich gmin DROF funkcjonuje monitoring wizyjny. System monitoringu składa się z 47 kamer w Mieście Dębica, 35 w Gminie Ropczyce, 14 w Gminie Żyraków oraz 103 w Gminie Dębica, w której to monitoring istnieje najkrócej – od końca 2022 r. Efektywny monitoring jest skutecznym narzędziem prewencyjnym, pozwalającym szybciej wykrywać sprawców przestępstw, poprawiającym poziom odczuwanego bezpieczeństwa oraz umożliwia skuteczniejszą ochroną mienia gminy przed zniszczeniami i dewastacją. W wielu miejscach system jest już przestarzały i wymaga modernizacji. Ponadto w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa zgłaszana jest potrzeba montażu kamer na najbardziej ruchliwych ulicach i skrzyżowaniach, na których najczęściej dochodzi o wypadków, na obiektach rekreacyjno-sportowych, szkołach oraz w miejscach składowania odpadów, jako narzędzie do efektywnej walki z nieprzestrzeganiem zasad regulaminu utrzymania porządku i czystości. Monitoring funkcjonujący w mieście Dębica wymaga rozbudowy z uwagi na niewystarczający zasięg, co wynika z rozwoju infrastruktury miejskiej i oczekiwań mieszkańców oraz złego stanu technicznego urządzeń, które ulegają częstym awariom. W przypadku Gminy Dębica szczególnie jest wykonanie nowego monitoringu i modernizacja istniejących kamer w celu poprawy ich funkcjonalności. W Gminie Ropczyce, monitoring działa od 2012 r. i obejmuje ogólnodostępne przestrzenie publiczne takie jak rynek, główne ulice, place, skwery i parkingi, tereny zielone, place zabaw i otwarte obiekty sportowe. Jednakże z uwagi na wiek wymaga gruntownej przebudowy. Dotychczasowy sprzęt ulega częstym awariom a nawet sprawny z uwagi na przestarzałe parametry techniczne nie spełnia efektywnie swej roli. Poza tym system monitoringu wymaga rozbudowy o nowe kamery, co wynika z rozwoju infrastruktury miejskiej, która wymaga stałego nadzoru. W Gminie Ropczyce nie funkcjonuje Straż Miejska jedyną formacją odpowiedzialną za bezpieczeństwo jest Policja, która z uwagi na absolutnie niewystarczające siły i środki nie jest w stanie wypełniać efektywnie swej roli. W obecnej sytuacji efektywny monitoring jest najważniejszym narzędziem prewencyjnym zapobiegającym przestępstwom lub wykroczeniom. Gmina Żyraków również wymaga podjęcia działań z zakresu rozbudowy monitoringu i jego modernizacji, ponieważ obecny monitoring wizyjny jest już przestarzały.

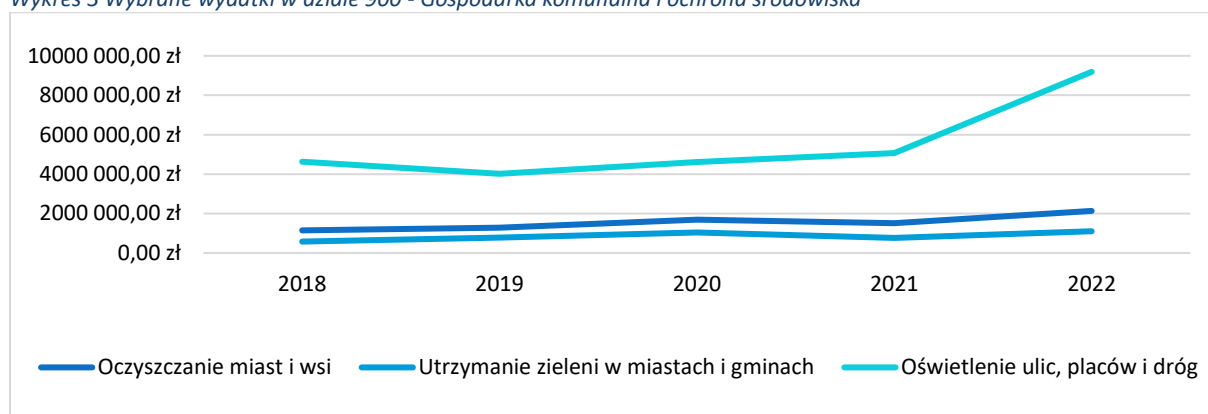
Budowa monitoringu wizyjnego jest jednym z działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminach. Jest to narzędzie, które zwiększa szansę na wykrycie przestępstw oraz wykroczeń w momencie ich popełniania, co pozwala na przeciwdziałanie aktom wandalizmu oraz wdrażanie działań prewencyjnych. W celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa rekomenduje się: rozbudowę systemu monitoringu poprzez instalację dodatkowych kamer w strategicznych lokalizacjach, takich jak przestrzenie publiczne, skrzyżowania ulic, czy obszary o wysokim natężeniu ruchu pieszych. Warto również zintegrować system monitoringu z innymi systemami bezpieczeństwa, takimi jak systemy alarmowe czy służby ratownicze, co umożliwi szybsze reagowanie na sytuacje kryzysowe. Ponadto integracja zaawansowanych technologii takich jak sztuczna inteligencja może

umożliwić szybszą identyfikację podejrzanych zachowań lub pojawiających obiekty, co zwiększy bezpieczeństwo publiczne poprzez szybką reakcję na potencjalne zagrożenia. W ramach rozbudowy istotne będzie również zabezpieczenie systemu przed możliwymi zagrożeniami cybernetycznymi.

Aspektem, który również wpłynie na zwiększenie poziomu poczucia bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych, jest rozbudowa oświetlenia, w szczególności w pobliżu ciągów komunikacyjnych oraz sukcesywnie w odniesieniu do powstającej nowej zabudowy, jak również przy obiektach sportowych i jako uzupełnienia obecnego systemu oświetlenia ulicznego i parkowego, w celu wyeliminowania „czarnych plam”. Rozbudowa systemu oświetlenia ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa dla użytkowników. Ponadto modernizacja i wymiana oświetlenia na energooszczędne typu LED, przyniesie korzyści ekonomiczne i wpłynie na ograniczenie zjawiska zanieczyszczenia światłem, które widoczne jest przede wszystkim na obszarach miejskich⁴⁹.

Analizując dane dotyczące wydatków gmin DROF w dziale związanym z gospodarką komunalną i ochroną środowiska, można zauważyć, że najwięcej przeznaczają na oświetlenie ulic, placów i dróg – 9,1 mln zł w 2022 r., a w porównaniu do 2021 r. zauważa się wyraźny wzrost. Najmniej natomiast przeznacza się na utrzymanie zieleni- 2,1 mln zł, a wydatki w analizowanym okresie, podobnie jak w przypadku oczyszczania miast i wsi, utrzymywały się na zbliżonym poziomie. W związku z rosnącymi oczekiwaniami i potrzebami mieszkańców, przewiduje się, że nakłady przeznaczone na utrzymanie zieleni, oczyszczenie przestrzeni publicznych i rozbudowę oświetlenia, mogą wzrosnąć w najbliższych latach.

Wykres 3 Wybrane wydatki w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

⁴⁹<https://www.lightpollutionmap.info/#zoom=10.34&lat=50.0535&lon=21.4584&state=eyJiYXNlbnRwIjoiTGf5ZXJCaW5nUm9hZCIsIm92ZXJsYXkiOiJ3YV8yMDE1Iiwib3ZlcmxheWNvbG9yIjpmYWxzZSwib3ZlcmxheW9wYWNpdHkiOiJyWLCJmZWFOdXJlc29wYWNpdHkiOjg1fQ==> [dostęp: luty 2024 r.]

	Na terenie wszystkich gmin DROF funkcjonuje monitoring wizyjny	Dostępność obiektów rekreacyjnych w gminach DROF m.in. siłowni zewnętrznych
	Potencjały	
Wzrost przeznaczonych wydatków samorządów na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową	Dostępność terenów i przestrzeni do zagospodarowania na miejsca wypoczynku i rekreacji mieszkańców	

	Przestarzały wymagający modernizacji system monitoringu	Deficyt urządzonych terenów zielonych udostępnionych mieszkańcom m.in. parków czy skwerów
	Problemy	
Zdegradowane i niefunkcjonalne przestrzenie publiczne	Niski udział powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	

	Doposażanie przestrzeni publicznych w obiekty małej architektury	Adaptacja przestrzeni publicznych na pełnienie nowych funkcji (integracyjnych, kulturowych, rekreacyjnych) dla mieszkańców
	Wyzwania rozwojowe	
Rozwój monitoringu przestrzeni publicznych	Odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności	

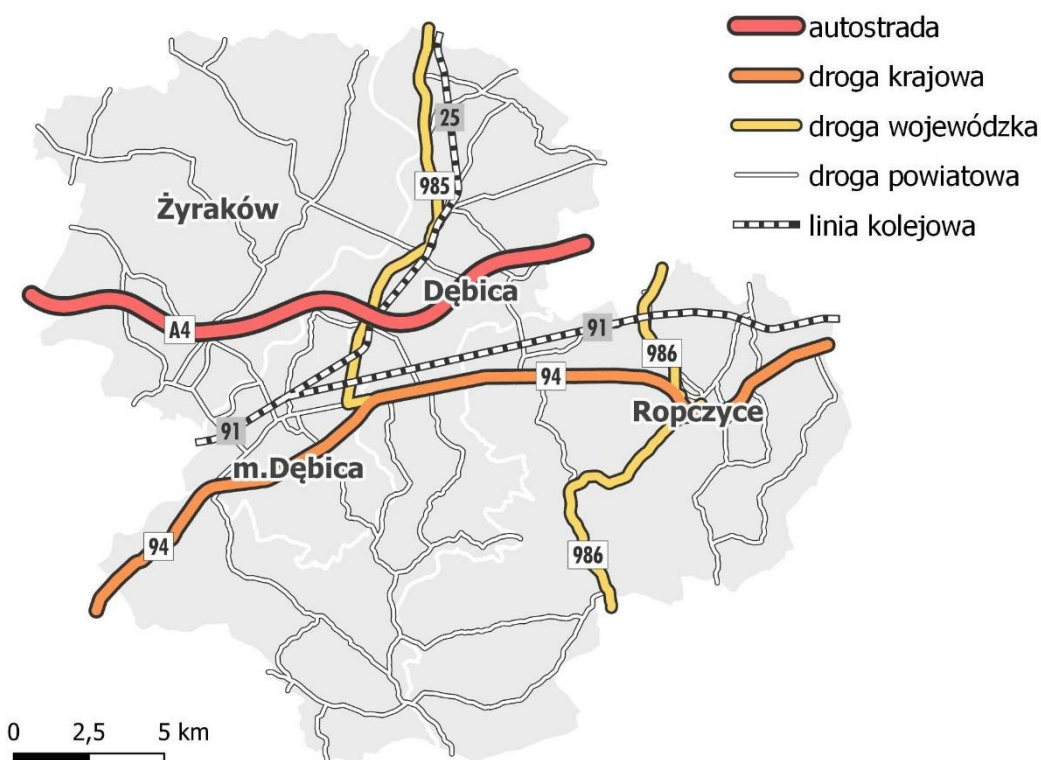
Zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Układ dostępnej sieci drogowej na terenie Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego determinowany jest przez układ krajowy, jak i planowaną do realizacji do 2050 r., transeuropejską sieć transportową TEN-T. Przez terytorium DROF przebiega autostrada A4 (droga międzynarodowa E40) w odcinku: węzeł Dębica Wschód – węzeł Rzeszów Zachód o długości 32,75 km oraz węzeł Tarnów Północ – węzeł Dębica Wschód o długości 34,8 km. Autostrada A4 umożliwia swobodną komunikację na kierunku wschód-zachód, zapewniając przejazd tranzytowy od granicy z Ukrainą do granicy z Niemcami oraz stanowi połączenie z województwem małopolskim.

Drogi, które są obciążone największym ruchem to drogi wojewódzkie: DW986 relacji Tuszyna – Wiśniowa, przebiegająca przez Ropczyce oraz DW985 relacji Tarnobrzeg – Mielec – Dębica, umożliwiająca komunikację między województwem podkarpackim a świętokrzyskim, przechodząc w drogę krajową nr 9 i E371 w Siedleszczanach. Obecność drogi krajowej nr 94 stanowi alternatywę dla autostrady A4 oraz pełni funkcję obwodnicy w Dębicy i Ropczycach. Wiele dróg powiatowych i gminnych zostało zmodernizowanych dzięki dofinansowaniu ze środków europejskich czy krajowych, jednak w dalszym ciągu pozostają odcinki, które wymagają inwestycji drogowych.

Mapa 1 Dostępność komunikacyjna DROF

Źródło: opracowanie własne.

Główną oś połączeń kolejowych zarówno na terenie województwa podkarpackiego, jak i na terenie DROF stanowi magistralna linia kolejowa (E30) o znaczeniu międzynarodowym. Częścią magistrali kolejowej E30 jest linia kolejowa nr 91 relacji Kraków Główny – Medyka oraz linia kolejowa nr 25, aktualnie stanowiąca element bazowej transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T łączący Europę Zachodnią z Ukrainą. Warto wspomnieć, że Podkarpacka Kolej Aglomeracyjna, łączy Dębicę, Gminę Dębicę i Ropczyce z Rzeszowem.

Dane dobowej wymiany pasażerskiej na stacjach kolejowych w Polsce w 2022 roku wskazują, że stacja Dębica należy do stacji o dobowej wymianie pasażerskiej powyżej 1 000 osób (ok 2 300), na których zatrzymywał się więcej niż jeden przewoźnik⁵⁰.

Województwo Podkarpackie planuje realizację inwestycji polegającej na budowie przystanku kolejowego w Zawadzie. Budowa dodatkowego przystanku kolejowego w zakresie linii Nr 91 w miejscowości Zawada koło Dębicy. Województwo Podkarpackie w roku 2021 wykonało Wstępne Studium Planistyczno – Progностyczne (WSPP), które zakłada budowę przystanku osobowego na LK-91 obejmującą budowę dwóch peronów o długości 200 m i wysokości 76 cm wraz z zabudową wiat peronowych oraz małej architektury. Po wykonaniu przez Wykonawcę Wstępnego Studium Planistyczno-Progностycznego dla zadania, dokumentacja w ramach II etapu naboru do projektu została przekazana do weryfikacji do PKP PLK S.A. celem akceptacji. Od roku 2022 oraz przez lata 2023 i 2024 inwestycja znajduje się na liście rezerwowej Programu Kolej Plus.

Kluczowym dokumentem dla zintegrowanego planowania i wdrażania zrównoważonej mobilności w DROF jest Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP). Dzięki realizacji zadań zawartych w SUMP nastąpi poprawa dostępności i zwiększy się możliwość swobodnego przemieszczania się mieszkańców w obszarze DROF.

Wśród słabych stron zidentyfikowanych w Planie Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego wskazano m.in.:

- brak zintegrowanej przestrzennie i funkcjonalnie oferty transportu publicznego,
- przestarzały tabor autobusowy niedostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych i do wymogów związanych z ochroną środowiska,
- na terenie gmin DROF widoczne są deficyty w zakresie infrastruktury i parkingów Bike&Ride lub Park&Ride,
- brak spójnego systemu ścieżek rowerowych,

⁵⁰<https://dane.utk.gov.pl/sts/przewozy-pasazerskie/wymiana-pasazerska-na-s/20230,Przewozy-pasazerskie.html>

- dominacja transportu indywidualnego nad zbiorowym, co negatywnie wpływa na jakość powietrza,
- problemy dostępności parkingowej przy wysokim stopniu zmotoryzowania mieszkańców DROF,
- możliwość pogłębiania zjawiska wykluczenia transportowego i ograniczona zdolność w przemieszczaniu się i dojazdach do usług, ze względu na brak zintegrowanego systemu transportu publicznego w ramach DROF.

Rozwiązanie zidentyfikowanych problemów w obszarze transportu stanowi wyzwanie dla gmin DROF w najbliższej perspektywie. Jednym z problemów jest również fakt, że mieszkańcy obszaru korzystają głównie z własnych samochodów, ponieważ transport zbiorowy nie jest wystarczająco konkurencyjny wobec transportu indywidualnego.

Wśród propozycji rozwiązań wskazanych problemów można wymienić m.in. wprowadzenie uregulowanego systemu komunikacji zbiorowej, wymianę i zakup nowoczesnego taboru autobusowego, prowadzenie działań na rzecz zmian zachowań transportowych mieszkańców, rozwój sieci ścieżek, szlaków i dróg rowerowych, które umożliwią również wykorzystanie potencjału turystycznego czy skomunikowanie dworca autobusowego w Ropczycach ze stacją PKP w Ropczycach. Dodatkowo kluczowa jest modernizacja dróg gminnych i powiatowych, rozbudowa infrastruktury parkingowej, w szczególności wdrażanie rozwiązań P&R. Wśród szans DROF w zakresie zrównoważonej mobilności zgodnie z SUMP można wymienić m.in.:

- wdrażanie rozwiązań, które przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, rozwoju usług transportu publicznego
- wzrost udziału rowerów w ruchu drogowym dzięki działaniom informacyjno-promocyjnym
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, a także wiedzy na temat mobilności miejskiej
- unowocześnienie infrastruktury i wykorzystanie potencjału transportu kolejowego wraz z rozwojem intermodalności,
- korzystne położenie miasta rdzenia w węźle drogowo-kolejowym na głównym kierunku komunikacyjnym wschód-zachód kraju,
- poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej DROF poprzez budowę węzłów autostradowych na wysokości m. Ropczyce.

Transport zbiorowy

Publiczny transport zbiorowy organizowany jest przez Gminę Miasto Dębica, a usługi przewozowe świadczy Miejska Komunikacja Samochodowa Sp. z o.o. w Dębicy (MKS), będąca w 100% spółką miejską. W ramach transportu zapewnione są gminne przewozy pasażerskie za pomocą 11 linii

autobusowych, a system komunikacji wykonywany jest w granicach administracyjnych gminy oraz w granicach administracyjnych gmin sąsiadujących, z którymi zawarto stosowne porozumienia. Gmina Żyraków oraz Gmina Miasta Dębica podpisały w 2018 roku porozumienie międzygminne dotyczące realizacji wspólnej polityki transportowej dotyczącej komunikacji miejskiej jako zadania własnego gmin w zakresie lokalnego transportu zbiorowego⁵¹, natomiast w roku 2024 roku zawarte zostało porozumienie międzygminne w sprawie przejęcia przez Gminę Miasta Dębica od Gminy Dębica zadania z zakresu lokalnego transportu zbiorowego. Liczba autobusów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych to 26 na 27 posiadanych, a w 20 z nich są zastosowane zapowiedzi głosowe. Na dostępność obszaru ma wpływ również sieć przystanków autobusowych zlokalizowanych na terenie poszczególnych gmin oraz funkcjonujący transport zbiorowy. W Gminie Ropczyce znajdują się 64 przystanki, w Gminie Żyraków 60 przystanków, a w Gminie Dębica i Mieście Dębica, kolejno 135 i 103 (1 przystanek jest dostosowany, 2 przystanki będą modernizowane w najbliższym czasie w zakresie dostępności). Na terenie Gminy Ropczyce brakuje systemu komunikacji miejskiej. Od marca 2025 r. funkcjonują 4 linie komunikacyjne o charakterze użyteczności publicznej. Pozostały transport zbiorowy prowadzony jest przez prywatnych przewoźników korzystających z publicznej infrastruktury. Usługi transportowe na terenie DROF są realizowane przez MKS Sp. z o.o. w Dębicy, podmioty komercyjne i prywatnych przewoźników, a niedostateczna dostępność transportu publicznego może wpływać na wykluczenie transportowe, zwłaszcza wśród osób ze szczególnymi potrzebami. Istniejące przystanki autobusowe w gminach, jak również przejścia dla pieszych nie są dostosowane dla osób starszych i ze specjalnymi potrzebami, co również prowadzi do zjawiska wykluczenia transportowego części społeczności. Zapotrzebowanie na rozwój usług transportowych jest widoczne w DROF o czym świadczy m.in. skala przemieszczeń związanych z dojazdami do pracy wewnątrz DROF.

Niedostateczna dostępność komunikacji zbiorowej wpływa na wykluczenie komunikacyjne, a tym samym powoduje, że posiadanie samochodu nie jest wyborem, lecz koniecznością. Z uwagi na postępujące starzenie się społeczeństwa, ale również wysokie koszty utrzymania samochodów powinno się dążyć do rozwoju oferty transportu na terenie DROF, aby uczynić go bardziej atrakcyjnym i dostępnym dla mieszkańców całego obszaru, szczególnie tych o ograniczonej mobilności. Według danych GUS, w latach 2018-2022 liczba samochodów osobowych zarejestrowanych na terenie powiatu dębickiego i ropczycko-sędziszowskiego wzrosła o 13,7% do poziomu 44,0 tys. Biorąc pod uwagę wiek zarejestrowanych pojazdów, blisko połowę z nich (46,9%) stanowiły pojazdy starsze niż 15 lat. Najliczniejszą grupą z odsetkiem 27,9% wszystkich zarejestrowanych stanowiły natomiast pojazdy w wieku 16-20 lat. Należy zwrócić uwagę, że starsze pojazdy (zarówno samochody osobowe, jak i autobusy) często nie spełniają najnowszych norm emisji spalin, co negatywnie wpływa na jakość

⁵¹ SUMP

powietrza w na obszarze DROF. Należy mieć na uwadze, że na jakość powietrza ma wpływ nie tylko emisja ze środków transportu, ale również wykorzystanie nieefektywnych źródeł ciepła w budynkach mieszkaniowych. Z uwagi na to, gminy podejmują działania mające na celu poprawę stanu powietrza, w tym np. działania skierowane w stronę mieszkańców, mające na celu wymianę urządzeń grzewczych niespełniających norm, aby poprawić jakość powietrza na tym terenie.

W systemie komunikacyjnym gmin coraz ważniejszą rolę odgrywają ciągi pieszo-rowerowe wraz z drogami rowerowymi, gdyż są one nie tylko ekologicznym środkiem transportu, ale również elementem rekreacji i sportu. Na terenie DROF znajduje się 32,8 km infrastruktury rowerowej, co w przeliczeniu na 100 km² obszaru daje wartość 7,8. Liczba ta jest wyższa niż dla kraju (6,3) oraz województwa podkarpackiego (4,2). Poniżej zaprezentowano dane dotyczące poszczególnych gmin.

Miasto Dębica

Ścieżki rowerowe o długości 18 349 m, z czego większość z nich jest dwukierunkowa. Obecnie ścieżki zlokalizowane są głównie w centrum miasta. Wyzwaniem dla samorządu jest przede wszystkim rozbudowa sieci ścieżek rowerowych oraz ich wewnętrzne zintegrowanie i połączenie, aby zwiększyć dostępność komunikacyjną i umożliwić mieszkańcom łatwiejsze przemieszczanie się, w szczególności pomiędzy domem a miejscem pracy.

Gmina Dębica

W gminie znajdują się 4 odcinki dróg rowerowych, o łącznej długości 4 421 m, które zbudowane są z kostki betonowej.

Gmina Ropczyce

Drogi rowerowe o długości ponad 6,2 km (Istniejące drogi rowerowe są w dobrym stanie technicznym. Na chwilę obecną projektowany jest odcinek drogi rowerowej o długości 2,2 km (wzdłuż ulicy Skorodeckiego w Ropczycach)).

Gmina Żyraków

Ścieżka rowerowa w Zasowie (znajduje się na terenie zabytkowego parku w Zasowie. Ścieżka ma długość jedynie 3,2 km. Posiada 6 wyznaczonych przystanków. Jej stan techniczny odpowiada bardziej ścieżce rekreacyjnej/przyrodniczej. Nawierzchnia odpowiada bardziej nawierzchni drogi polnej/ utwardzonej).

Jak wynika z SUMP szansą dla DROF w odniesieniu do infrastruktury rowerowej jest rozwój sieci ścieżek, szlaków i dróg rowerowych, który umożliwi wykorzystanie potencjału turystycznego

związanego z licznymi zabytkami oraz walorami krajobrazowymi obszaru. Jednakże czynnikiem ograniczającym rozwój tego środka transportu może być ukształtowanie terenu w południowej części obszaru funkcjonalnego. Dla efektywnej realizacji założeń SUMP w zakresie infrastruktury rowerowej istotna jest współpraca wszystkich samorządów zrzeszonych w DROF i promocja tego rodzaju transportu wśród mieszkańców. Ponadto dokumentem, jakim jest Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Podkarpackiego⁵², stanowić będzie narzędzie, które wspierać będzie wdrażanie działań, które związane są z budową infrastruktury rowerowej oraz wpłynie ona na umożliwienie ich prowadzenia w sposób skoordynowany i ciągły.

Rysunek 2 Drogi rowerowe i lokalne trasy rowerowe w DROF

Źródło: opracowanie własne.

⁵² Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Podkarpackiego stanowi podstawowy dokument Samorządu Województwa Podkarpackiego oraz innych Jednostek Samorządu Terytorialnego zlokalizowanych na terenie województwa, który z jednej strony stymuluje rozwój transportu rowerowego, określa jego rolę i znaczenie w regionie, a z drugiej – określa kwestie związane z kształtowaniem się infrastruktury rowerowej pod względem przestrzennym, planistycznym, technicznym oraz organizacyjnym. Ponadto Polityka Rowerowa ujmuje kwestie związane z działaniami promocyjnymi i edukacyjnymi w zakresie ruchu rowerowego. Dokument został przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego Uchwałą nr 487/10171/23 z dnia 16 maja 2023 r.

	Funkcjonowanie spółki miejskiej MKS - Miejskiej Komunikacji Samochodowa Sp. z o.o. w Dębicy	Opracowywanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego
	Potencjały	
Przebieg autostrady A4, DW986 i DW985 oraz DK94 oraz linii kolejowej nr 91 relacji Kraków Główny – Medyka	Prężnie rozwijająca się gałąź transportu lotniczego w województwie i bliskość lotniska w Rzeszowie	Obecność Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej, która łączy obszar DROF z Rzeszowem

	Brak zintegrowanej przestrzenie i funkcjonalnie oferty transportu publicznego	Przestarzały tabor autobusowy niedostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i do wymogów związanych z ochroną środowiska
	Problemy	
Deficyty w zakresie infrastruktury parkingów typu Bike&Ride lub Park&Ride	Dominacja transportu indywidualnego nad zbiorowym	Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych

	Wdrażanie rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej	Rozbudowa infrastruktury parkingowej, w szczególności wdrażanie rozwiązań P&R i B&R
	Wyzwania rozwojowe	
Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej DROF	Wymiana i zakup nowoczesnego taboru autobusowego	Rozwój sieci ścieżek, szlaków i dróg rowerowych

3 Założenia planistyczne w DROF

3.1 Cele realizowane w ramach ZIT wraz z kierunkami działań

Strategia ZIT DROF zgodnie z wymogami prawnymi i obowiązkową strukturą powinna zawierać cele, które mają być realizowane w ramach ZIT. W przedmiotowym dokumencie wydzielono dwa cele rozwojowe ZIT, które zawierają się w sferze społeczno-gospodarczej i przestrzennej, w których to zidentyfikowano największe deficyty oraz wyzwania. Ponadto niniejszy dokument stanowi kontynuację poprzedniej Strategii Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego, co świadczy o zachowaniu komplementarności międzyokresowej oraz systematycznie prowadzonych działaniach w celu dalszego rozwoju obszaru.

W ramach Strategii ZIT DROF zostały określone dwa główne cele rozwojowe, a ich opracowanie opiera się na pogłębionej diagnozie obszaru oraz analizie popytu i potrzeb samorządów DROF. Cele te są spójne i uzupełniają się, co sprzyjać będzie kompleksowemu rozwojowi obszaru. Dzięki identyfikacji deficytów, potencjałów, problemów i wyzwań, strategia pozwala na kompleksowe podejście do rozwoju DROF. Kierunki działań zawarte w Strategii mają umożliwić osiągnięcie założonych celów, a ich efekty będą spójne i zintegrowane, przyczyniając się do kompleksowego rozwoju całego obszaru funkcjonalnego. Przedmiotowa Strategia ZIT odpowiada na potrzeby społeczności lokalnej oraz wykorzystuje potencjał Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego w sposób zintegrowany i kompleksowy.

Sfera		społeczno-gospodarcza
Cel rozwojowy ZIT 1.		Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
Kierunek działania 1.1		Poszerzanie i wzbogacanie oferty instytucji kultury
Kierunek działania 1.2		Wykorzystanie unikatowych walorów obszaru do rozwoju gospodarczego, w tym turystyki

Sfera		przestrzenna
Cel rozwojowy ZIT 2.		Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych
Kierunek działania 2.1		Zwiększenie możliwości wypoczynku i rekreacji mieszkańców
Kierunek działania 2.2.		Zapewnienie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych
Kierunek działania 2.3		Poprawa skomunikowania wewnątrz obszaru i rozwój mobilności

Zidentyfikowane cele i kierunki działania odpowiadają na zdiagnozowane problemy i wyzwania, skupiając się także na maksymalnym wykorzystaniu dostępnych potencjałów w DROF. Cele rozwojowe ZIT są spójne oraz wzajemnie się uzupełniają i przenikają, są zintegrowane, a ich wdrożenie pozwoli na kompleksowy rozwój DROF, ponadto rezultaty zidentyfikowanych kierunków działań przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów rozwojowych. Przedmiotowa Strategia ZIT w zintegrowany i kompleksowy sposób odpowiada na zdiagnozowane potrzeby społeczności lokalnej i samorządów oraz wykorzystuje potencjał i zasoby DROF. Poniżej zamieszczono zwięzłą charakterystykę każdego z celów strategicznych oraz przewidywane skutki i efekty ich osiągnięcia.

**Cel rozwojowy
ZIT 1.**
Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny

Cel rozwojowy ZIT 1. skupiony jest na zapewnieniu odpowiednich warunków do wzrostu społeczno-gospodarczego, przy wykorzystaniu wewnętrznych potencjałów i zasobów oraz szans rozwojowych. Wskazany cel zakłada rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o zwiększenie znaczenia turystyki i upowszechnienia usług turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki uzdrowiskowej. Potencjał ten wynika z obecności w DROF (na terenie Gminy Dębica) najmłodszego uzdrowiska w Polsce – Uzdrowiska Latoszyn. Dzięki stworzeniu atrakcyjnej oferty i rozbudowie infrastruktury uzdrowiskowej w gminie, zwiększy się rozpoznawalność całego DROF, który oprócz turystyki uzdrowiskowej i zdrowotnej (która zyskuje na znaczeniu z uwagi na ogólnopolskie zjawisko starzenia się społeczeństwa) jest również idealnym miejscem do turystyki pieszej, z uwagi na liczne szlaki turystyczne, jak i turystyki rowerowej. Potencjał w zakresie rozwijania turystyki i wykorzystania wspomnianej wcześniej infrastruktury szlaków ma utworzenie produktu turystycznego w Głobikowej, słynącej z wieży widokowej oraz parku dinozaurów, które są głównymi atrakcjami tego terenu. Z wieży widokowej na której umieszczone są tablice informacyjne, można podziwiać Beskid Sądecki, Beskid Niski, Pogórze Ciężkowickie i Pogórze Dynowskie. Istotnym elementem wskazanego celu jest również wzmocnienie oferty kulturalnej i jej poszerzenie, dzięki modernizacji i rozbudowie instytucji kultury, w celu dotarcia z ofertą do jak najszerzej grupy mieszkańców. Rozwijanie oferty kulturalnej i prowadzonych form działalności w odniesieniu do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, przyczyni się do zwiększenia stopnia integracji, budowy kapitału społecznego i podniesienia atrakcyjności oferty spędzania czasu wolnego. Dostosowanie obiektów umożliwi uczestnictwo w życiu kulturalnym osobom ze szczególnymi potrzebami, m.in. seniorom, co pozwoli na ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji tej grupy. Zintegrowanie oferty kulturalnej i wykorzystanie posiadanych potencjałów w postaci obiektów i przestrzeni zabytkowych, wpłynie pośrednio na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru i wzrost rozpoznawalności DROF.

Cel rozwojowy ZIT 1 wykazuje zintegrowanie i powiązany jest z Celem rozwojowym ZIT 2, ponieważ ich realizacja wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, a stworzenie atrakcyjnych przestrzeni i nowoczesnej infrastruktury przyczyni się do zwiększenia szans na integrację społeczności DROF, a tym samym rozwój społeczny.

Efekty i rezultaty realizacji celu rozwojowego ZIT 1:

- Zwiększona atrakcyjność turystyczna obszaru i ruch turystyczny w DROF
- Rozbudowana infrastruktura turystyczna
- Zwiększona rozpoznawalność Uzdrowiska Latoszyn, w regionie i kraju
- Zwiększenie dostępu do usług uzdrowiskowych, promocja zdrowia i profilaktyki
- Równomierny dostęp do oferty kulturalnej na obszarze DROF
- Zmodernizowane i dostosowane budynki instytucji kultury do potrzeb społeczności DROF
- Zwiększenie powierzchni na działalność kulturalną i rozwój instytucji kultury
- Atrakcyjna i zintegrowana oferta kulturalna
- Podniesienie potencjału instytucji kultury
- Wzrost udziału w kulturze mieszkańców regionu
- Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców oraz poczucia tożsamości kulturowej i poczucia zakorzenienia
- Rozwinięta oferta czasu wolnego dla różnych grup mieszkańców m.in. seniorów czy dzieci
- Poprawa jakości życia mieszkańców
- Wykorzystany potencjał obiektów zabytkowych i ich konsekwentne promowanie

Cel rozwojowy ZIT 2.

Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych

Cel rozwojowy ZIT 2. dotyczy odnowy przestrzeni publicznych w celu stworzenia atrakcyjnych, ogólnodostępnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, które umożliwią wypoczynek i rekreację wszystkim mieszkańcom DROF. Zadbanie o jakość i stan terenów zielonych, doposażenie przestrzeni w monitoring oraz obiekty małej architektury, przyczyni się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych oraz poprawy wizerunku obszaru. Dzięki rozbudowie sieci dróg i ścieżek rowerowych zwiększy się poziom zintegrowania przestrzennego DROF. Zasięg oddziaływania projektów realizowanych w ramach wskazanego celu, obejmować będzie całe terytorium obszaru funkcjonalnego, co wpłynie na zrównoważony rozwój poszczególnych gmin.

Cel rozwojowy ZIT 2 jest zintegrowany i związany z realizacją Celu rozwojowego ZIT 1 ponieważ ich zakres przenika się i uzupełnia. Stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, zwiększenie zintegrowania przestrzennego obszaru przyczyni się do ograniczenia zjawiska marginalizacji społecznej wśród mieszkańców. Cele skupione są na rozszerzeniu oferty spędzania czasu wolnego – w przypadku Celu 1 na rozbudowie oferty kulturalnej i uzdrowiskowej, natomiast Cel 2 dotyczy rozwijania i zagospodarowania przestrzeni publicznych i zwiększenia ich funkcjonalności, jak również poprawie bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, aby umożliwić mieszkańcom rekreację i wypoczynek. Ponadto Cel 2 skupiony jest na kwestii związanej z rozwojem mobilności miejskiej, co pozwoli na zwiększenie zintegrowania wewnątrz obszaru. Realizacja celów wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców DROF.

Efekty i rezultaty realizacji celu rozwojowego ZIT 2:

- Atrakcyjne, funkcjonalne, wyposażone i ogólnodostępne przestrzenie publiczne
- Wysoka dostępność terenów rekreacyjno-wypoczynkowych
- Zwiększony poziom bezpieczeństwa publicznego dzięki rozbudowanej sieci monitoringu wizyjnego
- Rozwinięta sieć dróg i ścieżek rowerowych
- Poprawa zintegrowania przestrzennego obszaru
- Zaadaptowane przestrzenie publiczne pełniące funkcje integracyjne, kulturalne, rekreacyjne
- Zwiększenie poziomu mobilności miejskiej

Podejmowane w ramach Instrumentu ZIT inwestycje realizowane będą poprzez projekty zintegrowane, które wpisują się w cele rozwoju DROF i są ukierunkowane na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych, dzięki temu będą oddziaływać na obszar całego MOF. Projekty zintegrowane realizowane będą w formule projektów partnerskim, jak również projektów pojedynczych gmin, które oddziaływać będą na obszar całego MOF, poprzez wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury.

3.2 Uzasadnienie logiki ZIT i matryca Strategii ZIT

Istotą wdrażania ZIT jest realizacja projektów zintegrowanych, które przyczyniają się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru DROF.

Projekt zintegrowany⁵³ to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten ma wpływ na więcej niż 1 gminę w MOF oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii. Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

1. jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej;
2. deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.

Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 projekty powinny realizować jeden lub kilka następujących celów:

- wspierać rozwój gospodarczy;
- dążyć do neutralności klimatycznej;
- wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych;
- realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców;
- opierać się na inteligentnym zarządzaniu.

Poniżej w tabeli zaprezentowano, które z celów realizowane są przez zidentyfikowane w przedmiotowej Strategii ZIT DROF projekty zintegrowane.

Projekt zintegrowany	Cele wynikające z zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, które są realizowane przez projekt zintegrowany
Wsparcie rozwoju instytucji kultury	• wsparcie rozwoju gospodarczego • zwiększenie dostępności do usług publicznych • poprawa jakości życia mieszkańców
Rozwój instytucji kultury	
Latoszyn Zdrój – miejsce zdrowia i wypoczynku	• wsparcie rozwoju gospodarczego
Budowa Parku Doświadczania Świata w Głobikowej	
Atrakcyjne przestrzenie publiczne Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	• poprawa jakości życia mieszkańców • dążenie do neutralności klimatycznej

⁵³ Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Projekt zintegrowany	Cele wynikające z zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, które są realizowane przez projekt zintegrowany
Monitoring przestrzeni publicznych na terenie Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	• poprawa jakości życia mieszkańców
Rozwój zrównoważonej mobilności na terenie Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	• dążenie do neutralności klimatycznej • opieranie się na inteligentnym zarządzaniu
Rozwój infrastruktury na potrzeby ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie Dębicko -Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	

Przedstawiona poniżej matryca interwencji obrazuje logikę projektową interwencji ze szczególnym uwzględnieniem dwóch obligatoryjnych elementów Strategii ZIT, mianowicie celów i listy projektów. Wskazane w dokumencie projekty zintegrowane wynikają z oraz realizują cele rozwojowe ZIT. Dodatkowo w ramach poszczególnych projektów odniesiono się do Priorytetów i Celów szczegółowych wynikających z Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 oraz wykazano ich zintegrowanie i oddziaływanie na cały DROF. Wymienione elementy wraz ze wskazaniem problemów i wyzwań, na które odpowiadają zidentyfikowane projekty, stanowią uzasadnienie logiki ZIT.

Cel rozwojowy ZIT	Kierunek działania	Priorytet FEP 2021-2027	Cel szczegółowy FEP 2021-2027/	Tytuł projektu zintegrowanego	Partnerzy projektu	Problemy/deficyty/potrzeby oraz potencjały, na które odpowiedź stanowi projekt	Wyzwania rozwojowe	Zintegrowanie i oddziaływanie projektu na obszar całego MOF
Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny	Kierunek działania 1.1 Poszerzanie i wzbogacanie oferty instytucji kultury	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻ ONY TERYTORIALNIE	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Wsparcie rozwoju instytucji kultury	Gmina Ropczyce Gmina Żyraków	- Niedostosowanie obiektów świadczących ofertę kulturalną do osób ze szczególnymi potrzebami - Deficyty dotyczące przestrzeni i powierzchni magazynowej i scenicznej, które powodują utrudnienia w prowadzeniu działalności kulturalnej - Brak odpowiedniego wyposażenia placówek - Wzrastające potrzeby dotyczące zwiększenia i pozyskania powierzchni na prowadzoną działalność kulturalną - Niezadawalający stan techniczny obiektów kulturalnych	- Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej na terenie DROF - Poprawa stanu technicznego, modernizacja, zwiększenie powierzchni pod działalność kulturalną i zwiększenie dostępności placówek kulturalnych - Rozwój i doposażenie placówek instytucji kultury - Wzmocnienie poczucia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców i promocja dziedzictwa kulturowego - Rewaloryzacja i ochrona obiektów zabytkowych	Przedsięwzięcia zidentyfikowane w ramach projektów zintegrowanych są zintegrowane, ponieważ dotyczą wykorzystania potencjału instytucji kultury, odnoszą się do zidentyfikowanych deficytów, a ich realizacja umożliwi zapewnienie równomiernego dostępu do oferty w DROF. Podniesienie potencjału instytucji kultury i wykorzystanie obiektów i przestrzeni zabytkowych przyczyni się do poprawę standardu ich bazy infrastrukturalnej, a w konsekwencji umożliwi rozszerzenie oferty kulturalnej. Działania przełożą się również na wzrost atrakcyjności osiedleńczej, poprawę jakości życia, zwiększenie dostępności do oferty kulturalno-rozrywkowej i jej równomierny dostęp, wraz z zapewnieniem warunków do uczestnictwa osobom ze szczególnymi potrzebami. Dodatkowo sprzyjać będzie wzmacnianiu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców oraz wzrostowi atrakcyjności turystycznej DROF.
	Kierunek działania 1.2 Wykorzystanie unikatowych walorów obszaru do rozwoju gospodarczego, w tym turystyki			Latoszyn Zdrój – miejsce zdrowia i wypoczynku	Latoszyn Zdrój Sp. z o. o.	- Niski stopień rozpoznawalności Latoszyna jako obszaru umożliwiającego leczenie chorób ortopedyczno-urazowych, reumatologicznych i neurologicznych - Niewystarczająco rozwinięte zaplecze infrastrukturalne bazy noclegowo-gastronomicznej i turystycznej obszaru DROF oraz infrastruktury uzdrowskiej - Na terenie DROF nie istnieje punkt informacji turystycznej - Ogólnopolski proces związany ze starzeniem się i wzrost zapotrzebowania na usługi z zakresu ochrony zdrowia	- Stworzenie i wdrażanie zintegrowanego produktu turystycznego - Wzmocnienie funkcjonowania i promocja Uzdrowiska Latoszyn - Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rozpoznawalności DROF przy wykorzystaniu potencjału endogenicznego - Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych - Poprawa zdrowia i profilaktyka prozdrowotną mieszkańców i turystów	Koncepcja produktu turystycznego Uzdrowisko Latoszyn Zdrój w zakresie rozwoju produktu rzeczywistego charakteryzuje istniejący potencjał turystyczny obszaru DROF. Projekt ten jest zintegrowany z pozostałymi projektami, ponieważ ich realizacja wpłynie na poprawę atrakcyjności turystycznej całego obszaru oraz rozwój gospodarczy i podniesienie jakości życia mieszkańców całego obszaru DROF. Zwiększenie roli branży turystycznej przyczyni się do dywersyfikacji struktury gospodarczej obszaru DROF. Wykorzystanie potencjału uzdrowiska jako elementu budującego ofertę promującą obszar DROF, przyczyni się do zwiększenia rozpoznawalności tego miejsca, napływu turystów, w tym kuracjuszy, a w konsekwencji wzrostu gospodarczego. Zwiększony ruch turystyczny to szansa na sprzedaż produktów lokalnych bezpośrednio turystom, jak i podmiotom świadczącym usługi turystyczne. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru wpłynie również na podniesienie jakości życia mieszkańców (m.in. dzięki ułatwieniu dostępu do usług uzdrowskich, ważnych szczególnie z perspektywy starszych mieszkańców) oraz powstanie możliwości pozyskania nowych dochodów
				Budowa Parku Doświadczania Świata w Głobikowej	Gmina Dębica	Niewykorzystany potencjał turystyczny całego DROF	Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rozpoznawalności DROF przy wykorzystaniu potencjału endogenicznego	Projekt stanowić będzie element wpływający na wydłużenie sezonu turystycznego, a jego oferta pozwoli na przyciągnięcie na teren DROF różnych grup turystów, w tym rodzin z dziećmi. Kluczowe jest wdrożenie kompleksowego produktu turystycznego, wykorzystującego potencjał

							Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	turystyczny i przyrodniczy w miejscowości Głobikowa. Efekty realizacji projektu wpłyną na cały obszar DROF i przyczynią się do wzrostu gospodarczego.
Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych	Kierunek działania 2.1 Zwiększenie możliwości wypoczynku i rekreacji mieszkańców			Atrakcyjne przestrzenie publiczne Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	Miasto Dębica Gmina Dębica Gmina Ropczyce Gmina Żyraków	- Deficyt urządzonych terenów zielonych udostępnionych mieszkańcom m.in. parków czy skwerów - Przestarzały wymagający modernizacji system monitoringu - Zdegradowane i niefunkcjonalne przestrzenie publiczne	- Odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności - Rozwój monitoringu przy obiektach użyteczności publicznej oraz w sąsiedztwie przestrzeni publicznych - Doposażanie przestrzeni publicznych w obiekty małej architektury - Adaptacja przestrzeni publicznych na pełnienie nowych funkcji (integracyjnych, kulturowych, rekreacyjnych) dla mieszkańców	Przedsięwzięcia zidentyfikowane w ramach projektów zintegrowanych są zintegrowane, ponieważ wpłyną na wizerunek całego DROF dzięki odnowie przestrzeni publicznych i stworzeniu bezpiecznych miejsc sprzyjających integracji mieszkańców, a tym samym przełożą się na podniesienie jakości ich życia. Projekty są zintegrowane, ponieważ celem ich realizacji jest zapewnienie równomiernego dostępu na terenie każdej z gmin DROF do atrakcyjnych, odnowionych i bezpiecznych ogólnodostępnych przestrzeni rekreacji i wypoczynku.
	Kierunek działania 2.2. Zapewnienie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych			Monitoring przestrzeni publicznych na terenie Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	Miasto Dębica Gmina Ropczyce Gmina Żyraków			Poprawa standardu przestrzeni publicznych, ich doposażenie oraz przywrócenie ich dawnych lub nadanie nowych funkcji poprzez ich odnowę i zagospodarowanie, wpłynie na poprawę wizerunku obszaru. Dodatkowo planowana interwencja przyczyni się do zwiększenia dostępności miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych oraz sprzyjających integracji atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych, które będą pozbawione barier architektonicznych i będą ogólnodostępne. Odnowa przestrzeni publicznych i zwiększenie poziomu bezpieczeństwa przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców DROF.
	Kierunek działania 2.3 Poprawa skomunikowania wewnątrz obszaru i rozwój mobilności	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	Rozwój zrównoważonej mobilności na terenie Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	Miasto Dębica Gmina Dębica Gmina Ropczyce Gmina Żyraków	- Brak zintegrowanej przestrzennie i funkcjonalnie oferty transportu publicznego - Dominacja transportu indywidualnego nad zbiorowym - Przestarzały tabor autobusowy niedostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i do wymogów związanych z ochroną środowiska - Deficyty w zakresie infrastruktury parkingów typu Bike&Ride lub Park&Ride - Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych	- Wdrażanie rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej - Wymiana i zakup nowoczesnego taboru autobusowego - Rozwój sieci ścieżek, szlaków i dróg rowerowych - Rozbudowa infrastruktury parkingowej, w szczególności wdrażanie rozwiązań P&R i B&R - Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej DROF	Przedsięwzięcia zidentyfikowane w ramach projektu zintegrowanego wykazują zintegrowanie, ponieważ ich realizacja przełoży się na cały MOF i zwiększenie poziomu zrównoważonej mobilności, poprawy jakości życia i zwiększenia spójności przestrzennej obszaru.
				Rozwój infrastruktury na potrzeby ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie Dębicko - Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego	Miasto Dębica Gmina Żyraków, Gmina Dębica, Gmina Ropczyce			Realizacja projektu wpłynie na zwiększenie poziomu skomunikowania wewnątrz DROF. Wdrażanie rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej pozwoli na stworzenie konkurencyjnej oferty stanowiącej alternatywę dla transportu indywidualnego. Realizacja pozwoli również na ograniczenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego.

4 Poziom operacyjny

Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, wybór projektów realizujących Strategię ZIT dokonywany jest w ramach prac nad strategią, a następnie w ramach procedury przyjmowania Strategii ZIT przez Związek ZIT oraz opiniowania Strategii ZIT przez właściwą instytucję zarządzającą programem regionalnym oraz przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Wybór projektów podstawowych jest wynikiem przeprowadzanych analiz oraz zidentyfikowanych rzeczywistych potrzeb zgłaszanych przez samorządy DROF. Aby zapewnić szeroką partycypację społeczną, w procesie wyboru projektów do dofinansowania uczestniczyła Rada Społeczno-Gospodarcza, pełniąca funkcję opiniodawczo-doradczą. Zgłoszone projekty mają na celu osiągnięcie efektu skali i wpływ na cały obszar MOF. Projekty zostały wskazane przez samorządy tworzące DROF na podstawie analizy posiadanych potencjałów, wyzwań, zmieniających się uwarunkowań oraz obserwowanych procesów i tendencji, jak również artykułowanych oczekiwań mieszkańców.

4.1 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny

Podstawowym sposobem wyboru projektów współfinansowanych ze środków polityki spójności jest sposób konkurencyjny. Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 w ramach instrumentu ZIT w sposób niekonkurencyjny wybierać być mogą projekty, które spełniają dwa warunki. Pierwszym z nich jest fakt, że wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, będą podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu, natomiast drugi dotyczy znaczenia strategicznego projektów i wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru DROF oraz konieczności wskazania ich w Strategii ZIT.

1.	Tytuł projektu	Wsparcie rozwoju instytucji kultury
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Gmina Ropczyce/Partner: Gmina Żyraków
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie,

		powiat ropczycko-sędziszowski, gm. Ropczyce, 39-100 Ropczyce, ul. Zielona. powiat dębicki, gm. Żyraków, Wola Żyrakowska			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury Gmina Ropczyce: - Budowa Biblioteki Publicznej w Ropczycach wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem otoczenia Gmina Żyraków: - Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa budynku Centrum Kultury i Promocji w Woli Żyrakowskiej wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem otoczenia (w tym budowa parkingu)			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) - 110 313 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - 2 Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.) - 2 Liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym (szt.) - 2 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) (szt.) - 2 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/ rok) – 5 000 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Gmina Ropczyce	4 901 923,10	4 901 923,10	4 166 634,63	735 288,47
	Gmina Żyraków	2 308 760,70	2 308 760,70	1 962 446,59	346 314,11
	RAZEM	7 210 683,80	7 210 683,80	6 129 081,22	1 081 602,58
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Ropczyce	21 305 228,37	21 305 228,37	18 109 444,09	3 195 784,28
	Gmina Żyraków	10 034 566,63	10 034 566,63	8 529 381,62	1 505 185,01
	RAZEM	31 339 795,00	31 339 795,00	26 638 825,71	4 700 969,29
12.	Okres realizacji projektu	2025-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt jest powiązany z projektem Rozwój instytucji kultury, ponieważ oba dotyczą wzmocnienia i wykorzystania potencjału instytucji kultury oraz obiektów zabytkowych, a tym samym ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

	działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	
--	--	--

1.	Tytuł projektu	Rozwój instytucji kultury
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Gmina Miasta Dębica/ Partner Gmina Żyraków
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST
8.	Lokalizacja projektu	Powiat dębicki, na terenie gminy Miasto Dębica oraz gminy Żyraków; Dębicko Ropczycki Obszar Funkcjonalny
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury Gmina Miasta Dębica - Podniesienie potencjału Muzeum Regionalnego w Dębicy - Roboty budowlane w zabytkowym budynku Muzeum Regionalnego w Dębicy przy ul. Ratuszowej 4, - Rozbudowa budynku Muzeum Regionalnego w Dębicy wraz z wyposażeniem - Zagospodarowanie terenu funkcjonalnie związanego z Muzeum Regionalnym w Dębicy, - Zakup i montaż niezbędnego sprzętu i wyposażenia Muzeum Regionalnego w Dębicy, - Zakup i montaż sprzętu ekspozycyjno- wystawienniczego do Muzeum Regionalnego w Dębicy, - Roboty budowlane w budynku zabytkowej Synagogi Nowomiejskiej w Dębicy przy ulicy Krakowskiej 3 z przeznaczeniem na działalność muzealną i kulturalną w ramach Muzeum Regionalnego w Dębicy wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem otoczenia. - Rozwój Miejskiego Ośrodka Kultury w Dębicy

		1) Zakup i montaż niezbędnego wyposażenia do Domu Kultury „Mors” Miejskiego Ośrodka Kultury w Dębicy			
		Gmina Żyraków: - Adaptacja poddasza zabytkowego dworu w Żyrakowie 1) Roboty budowlane w dworze na potrzeby rozwoju działalności kulturalnej Gminnej Biblioteki Publicznej w Żyrakowie wraz z wyposażeniem.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - 4 Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.) - 3 Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem (szt.) – 3 Liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym (szt.) - 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) (szt.) - 3 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/ rok) – 5000 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Gmina Miasta Dębica	4 555 718,85	4 555 718,85	3 872 361,02	683 357,83
	Gmina Żyraków	107 071,67	107 071,67	91 010,91	16 060,76
	RAZEM	4 662 790,52	4 662 790,52	3 963 371,93	699 418,59
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Miasta Dębica	19 800 520,84	19 800 520,84	16 830 442,70	2 970 078,14
	Gmina Żyraków	465 365,60	465 365,60	395 560,72	69 804,88
	RAZEM	20 265 886,44	20 265 886,44	17 226 003,42	3 039 883,02
12.	Okres realizacji projektu	2026-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt jest powiązany z projektem Wsparcie rozwoju instytucji kultury, ponieważ oba dotyczą wzmacniania i wykorzystania potencjału instytucji kultury oraz obiektów zabytkowych, a tym samym ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

	za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	
--	---	--

1.	Tytuł projektu	Latoszyn Zdrój – miejsce zdrowia i wypoczynku
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego, kierunek działań 7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie wskazano w zakresie zakładanych działań m.in. rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej oraz wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Latoszyn Zdrój Sp. z o. o.
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Spółka z 100% udziałem Gminy Dębica
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie, powiat Dębicki, Gmina Dębica, Latoszyn, Dębicko-Ropczycki Obszar Funkcjonalny
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych Budowa sanatorium uzdrowiskowego w Latoszynie. Zakres projektu obejmuje m.in.: 1. roboty budowlane umożliwiające powstanie dwuczęściowego budynku z wydzieloną częścią sanatoryjną, częścią leczniczą, częścią zaplecza technicznego oraz częścią socjalną, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, 2. zagospodarowanie otoczenia, 3. dostawę i montaż niezbędnego wyposażenia, 4. utworzenie punktu informacji turystycznej w formie infokiosku umieszczonego wewnątrz budynku, 5. promocję produktu turystycznego.
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1

		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) - 1 Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej i infokiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych (szt.) – 1 Liczba zakładów lecznictwa uzdrowiskowego objęta projektem (szt.) - 1 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/ rok) – 1 500 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Gmina Dębica	3 947 751,41	3 209 553,99	2 728 120,89	1 219 630,52
	RAZEM	3 947 751,41	3 209 553,99	2 728 120,89	1 219 630,52
		Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł
	Gmina Dębica	17 158 111,95	13 949 684,51	11 857 231,82	5 300 880,13
	RAZEM	17 158 111,95	13 949 684,51	11 857 231,82	5 300 880,13
12.	Okres realizacji projektu	2025-2028			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt powiązany jest w szczególności z projektem Budowa Parku Doświadczania Świata w Głobikowej, ponieważ oba dotyczą rozwijania turystyki i przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej całego DROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

1.	Tytuł projektu	Budowa Parku Doświadczania Świata w Głobikowej
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE

3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego, kierunek działań 7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie wskazano w zakresie zakładanych działań m.in. rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej oraz wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Gmina Dębica
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie, powiat Dębicki, Gmina Dębica, Latoszyn, Dębicko-Ropczycki Obszar Funkcjonalny
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych Budowa Parku Doświadczania Świata w Głobikowej. Zakres projektu m.in.: • Ogród doświadczeń z instalacjami interaktywnymi (optyka, magnetyzm, hydrostatyka, akustyka, place zabaw, siłownia i inne) - stworzenie urządzonego i zagospodarowanego terenu zielonego z nasadzeniami, małą architekturą oraz urządzeniami, instalacjami i niezbędną infrastrukturą, • Rozbudowa istniejącego Parku Dinozaurów o nowe modele dinozaurów, • Budowa obserwatorium astronomicznego wraz z salami interaktywnymi, wyposażeniem (w tym wyposażeniem typu planetarium i geodium) i niezbędną infrastrukturą, • Zaplecze gastronomiczne, • Ogród sensoryczno – tematyczny, • Tory do zjazdów pontonowo – igielitowych, • Wyciąg dla dzieci na sankach i ślizgach, • Mała architektura i wyposażenie, • Punkt informacji turystycznej, • Niezbędna infrastruktura techniczna, • Zagospodarowanie terenu, • Promocja produktu turystycznego (do wysokości obowiązującego w SZOP FEP 2021-2027 limitu).
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Wskaźnik rezultatu:

		Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/ rok) – 6 000 os./rok			
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
11.	Gmina Dębica	1 474 358,96	1 474 358,96	1 253 205,11	221 153,85
	RAZEM	1 474 358,96	1 474 358,96	1 253 205,11	221 153,85
		Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Dębica	6 408 006,35	6 408 006,35	5 446 805,37	961 200,98
	RAZEM	6 408 006,35	6 408 006,35	5 446 805,37	961 200,98
12.	Okres realizacji projektu	2026-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt powiązany jest w szczególności z projektem Budowa sanatorium uzdrowiskowego w Latoszynie, ponieważ oba dotyczą rozwijania turystyki i przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej całego DROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

1.	Tytuł projektu	Atrakcyjne przestrzenie publiczne Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych

5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Gmina Miasta Dębica/ Partner: Gmina Dębica/ Gmina Ropczyce/ Gmina Żyraków			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST			
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie, powiat ropczycko-sędziszowski, Gmina Ropczyce, 39-100 Ropczyce, ul. Kościuszki powiat dębicki, gm. Żyraków, Zasów powiat dębicki, województwo podkarpackie, Miasto Dębica; Obszar Strategicznej Interwencji: TAK - miasto średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze powiat Dębicki, Gmina Dębica, Latoszyn, Dębicko-Ropczycki Obszar Funkcjonalny			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych Gmina Miasta Dębica: - Fizyczna odnowa przestrzeni publicznej w Dębicy - odnowa przestrzeni publicznej Rynku miejskiego w Dębicy – roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu, wyposażenia i zagospodarowaniem otoczenia. Gmina Dębica: - Zagospodarowanie terenów zielonych poprzez rozbudowę parku w Stobiernej – roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu, wyposażenia i zagospodarowaniem otoczenia. Gmina Ropczyce - Fizyczna odnowa przestrzeni publicznej „Ogródka Jordanowskiego” w Ropczycach - roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu, wyposażenia i zagospodarowaniem otoczenia. Gmina Żyraków - Zagospodarowanie zabytkowego parku w Zasowie - roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu, wyposażenia i zagospodarowaniem otoczenia.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu (szt.) – 3 Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m²) – 20 137,80 m²* Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach wiejskich (m²) - 157 800,00 m²* Wskaźnik rezultatu: Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury (osoby) – 110 313 Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury na obszarach wiejskich (osoby) – 40 134			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Gmina Żyraków	427 350,44	427 350,44	363 247,87	64 102,57
	Gmina Miasta Dębica	3 418 803,43	3 418 803,43	2 905 982,91	512 820,52

	Gmina Ropczyce	364 849,75	364 849,75	310 122,28	54 727,47
	Gmina Dębica	427 350,44	427 350,44	363 247,87	64 102,57
	RAZEM	4 638 354,06	4 638 354,06	3 942 600,93	695 753,13
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Żyraków	1 857 393,23	1 857 393,23	1 578 784,23	278 609,00
	Gmina Miasta Dębica	14 859 145,35	14 859 145,35	12 630 273,52	2 228 871,83
	Gmina Ropczyce	1 585 746,48	1 585 746,48	1 347 884,47	237 862,01
	Gmina Dębica	1 857 393,22	1 857 393,22	1 578 784,22	278 609,00
	RAZEM	20 159 678,28	20 159 678,28	17 135 726,44	3 023 951,84
12.	Okres realizacji projektu	2026-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt jest powiązany z projektem Monitoring przestrzeni publicznych na terenie Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego, ponieważ oba dotyczą kwestii związanych z fizyczną odnową przestrzeni publicznych i zapewnieniem bezpieczeństwa tych przestrzeni, co przyczyni się do wzmocnienia integracji mieszkańców oraz zwiększenia możliwości wypoczynku i aktywności.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

1.	Tytuł projektu	Monitoring przestrzeni publicznych na terenie Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych

5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Gmina Miasta Dębica/ Partner: Gmina Dębica / Gmina Ropczyce / Gmina Żyraków			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST			
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie, powiat ropczycko-sędziszowski, Gmina Ropczyce, 39-100 Ropczyce powiat dębicki, Gm. Żyraków, teren Gminy Żyraków powiat dębicki, województwo podkarpackie, Miasto Dębica; Obszar Strategicznej Interwencji: miasto średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze powiat Dębicki, Gmina Dębica, Latoszyn, Dębicko-Ropczycki Obszar Funkcjonalny			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych Gmina Miasta Dębica: - Rozbudowa systemu monitoringu miejskiego – roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu i wyposażenia. Gmina Dębica: - Wykonanie nowego monitoringu przestrzeni publicznej – roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu i wyposażenia. Gmina Ropczyce: - Rozbudowa systemu monitoringu przestrzeni publicznej – roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu i wyposażenia. Gmina Żyraków: - Monitoring przestrzeni publicznych – roboty budowlane wraz z zakupem sprzętu i wyposażenia.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Wskaźnik rezultatu: Powierzchnia ochroniona/ zabezpieczona w wyniku realizacji projektu (ha) -30			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Gmina Miasta Dębica	747 863,25	747 863,25	635 683,76	112 179,49
	Gmina Dębica	17 596,79	17 596,79	14 957,27	2 639,52
	Gmina Ropczyce	174 471,48	174 471,48	148 300,75	26 170,73
	Gmina Żyraków	19 230,77	19 230,77	16 346,14	2 884,63
	RAZEM	959 162,29	959 162,29	815 287,92	143 874,37
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Miasta Dębica	3 250 438,04	3 250 438,04	2 762 872,33	487 565,71
	Gmina Dębica	76 480,93	76 480,93	65 008,78	11 472,15
	Gmina Ropczyce	758 305,39	758 305,39	644 559,55	113 745,84
	Gmina Żyraków	83 582,70	83 582,70	71 045,23	12 537,47

	RAZEM	4 168 807,06	4 168 807,06	3 543 485,89	625 321,17
12.	Okres realizacji projektu	2025-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt jest powiązany z projektem Atrakcyjne przestrzenie publiczne Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego, ponieważ oba dotyczą kwestii związanych z fizyczną odnową przestrzeni publicznych i zapewnieniem bezpieczeństwa tych przestrzeni, co przyczyni się do wzmocnienia integracji mieszkańców oraz zwiększenia możliwości wypoczynku i aktywności.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

4.2 Lista projektów rezerwowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny

Lista projektów rezerwowych, umożliwia złożenie ich w naborze i daje możliwość sfinansowania w Priorytecie 6, w przypadku gdy projekty z listy podstawowej z różnych względów nie „skonsumowałyby” całej alokacji. Poniżej zaprezentowano listę projektów rezerwowych w odniesieniu do typów projektów, które mogą być finansowane w ramach FEP 2021-2027.

1.	Tytuł projektu	Rozwój infrastruktury turystycznej przy wykorzystaniu potencjału obszaru			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego, kierunek działań 7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie wskazano w zakresie zakładanych działań m.in. rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej oraz wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Gmina Dębica			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST			
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie, powiat Dębicki, Gmina Dębica, Latoszyn, Dębicko-Ropczycki Obszar Funkcjonalny			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Gmina Dębica: Infrastruktura uzdrowskowa w Latoszynie: budowa platformy obserwacyjno-widokowej, sauny infrared i urządzenia inhalacyjne w budynku basenu uzdrowskowego, zakup podnośnika dla niepełnosprawnych do basenu uzdrowskowego, wykonanie zadaszenia przy tężni oraz łącznika tężni z budynkiem pijalni, wykonanie bramy wejściowej na teren uzdrowiska			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - 1 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/ rok) – 1000 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Gmina Dębica	427 350,43	427 350,43	363 247,86	64 102,57
	RAZEM	427 350,43	427 350,43	363 247,86	64 102,57

		Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Dębica	1 857 393,17	1 857 393,17	1 578 784,17	278 609,00
	RAZEM	1 857 393,17	1 857 393,17	1 578 784,17	278 609,00
12.	Okres realizacji projektu	2023-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt powiązany jest z pozostałymi projektami zidentyfikowanymi w ZIT, ponieważ ich realizacja przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności DROF, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, a tym samym umożliwi rozwój społeczno-gospodarczy obszaru.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

1.	Tytuł projektu	Wzmocnienie funkcjonowania instytucji kultury na terenie DROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Gmina Miasta Dębica/ Partner Gmina Dębica, Gmina Ropczyce
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST
8.	Lokalizacja projektu	Powiat dębicki, na terenie Gminy Miasta Dębica, Gminy Dębica oraz Gminy Ropczyce; Dębicko Ropczycki Obszar Funkcjonalny

9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury			
		Gmina Miasta Dębica: - Modernizacja i adaptacja Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej - Przebudowa Galerii Sztuki w Dębicy			
		Gmina Dębica: Przebudowa Domów Kultury na terenie Gminy Dębica (Paszczyzna, Brzeźnica, Pustynia, Pustków, Podgrodzie, Nagawczyzna, Kochanówka, Zawada)			
		Gmina Ropczyce: Rozbudowa i przebudowa budynku Wiejskiego Centrum Kultury w Gnojnicy Dolnej”.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) –110 313 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) – 11. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.) - 4 Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym (szt.) - 9 Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem (szt.) - 2 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/ rok) – 5000 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Gmina Dębica	2 136 752,14	2 136 752,14	1 816 239,31	320 512,83
	Gmina Miasta Dębica	1 709 401,71	1 709 401,71	1 452 991,45	256 410,26
	Gmina Ropczyce	747 863,25	747 863,25	635 683,76	112 179,49
	RAZEM	4 594 017,10	4 594 017,10	3 904 914,52	689 102,58
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Dębica	9 286 965,83	9 286 965,83	7 893 920,91	1 393 044,92
	Gmina Miasta Dębica	7 429 572,65	7 429 572,65	6 315 136,74	1 114 435,90
	Gmina Ropczyce	3 250 438,04	3 250 438,04	2 762 872,33	487 565,72
	RAZEM	19 966 976,52	19 966 976,52	16 971 929,98	2 995 046,54
12.	Okres realizacji projektu	2025-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt jest powiązany w szczególności z projektem Wsparcie rozwoju instytucji kultury oraz Rozwój instytucji kultury, ponieważ dotyczą one wzmacniania i wykorzystania potencjału instytucji kultury oraz obiektów zabytkowych, a tym samym ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco			

właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.
--	--

1.	Tytuł projektu	Odnova przestrzeni publicznych i ich racjonalne zagospodarowanie
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Gmina Ropczyce Partner: Gmina Miasta Dębica/ Gmina Żyraków
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie, powiat ropczycko-sędziszowski, Gmina Ropczyce, powiat dębicki, gm. Żyraków powiat dębicki, województwo podkarpackie, Miasto Dębica; Obszar Strategicznej Interwencji: TAK - miasto średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych Gmina Miasta Dębica: - Rewitalizacja Parku Skarbek – Borowskiego oraz rewitalizacja Ogródka Jordanowskiego w Dębicy Gmina Ropczyce: - Utworzenie parku wypoczynku i rozrywki w Ropczycach. - Rewitalizacja Rynku w Ropczycach. Gmina Żyraków: - Budowa boiska wielofunkcyjnego w bliskim sąsiedztwie placu zabaw w Korzeniowie. - Budowa obiektów małej architektury z elementami towarzyszącymi oraz boiska sportowego w miejscowości Zawierbie.

		Budowa wieży widokowej w miejscowości Góra Motyczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu (szt.) – 6 szt. Otwarta przestrzeń utworzona lub zrekultywowana na obszarach miejskich (m²) – 8 500 m² Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach wiejskich (m²) – 800 m² Wskaźnik rezultatu: Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury (osoby) - 110 313 Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury na obszarach wiejskich (osoby) – 40 134			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Dębica	1 068 376,07	1 068 376,07	908 119,65	160 256,42
	Gmina Ropczyce	4 125 451,23	4 125 451,23	3 506 633,54	618 817,69
	Gmina Żyraków	613 247,86	613 247,86	521 260,68	91 987,18
	RAZEM	5 807 075,16	5 807 075,16	4 936 013,87	871 061,29
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Miasto Dębica	4 643 482,91	4 643 482,91	3 946 960,43	696 522,48
	Gmina Ropczyce	17 930 448,68	17 930 448,68	15 240 881,35	2 689 567,33
	Gmina Żyraków	2 665 359,17	2 665 359,17	2 265 555,29	399 803,88
	RAZEM	25 239 290,76	25 239 290,76	21 453 397,07	3 785 893,69
12.	Okres realizacji projektu	2025-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt jest powiązany w szczególności z projektem Monitoring przestrzeni publicznych na terenie Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Atrakcyjne przestrzenie publiczne Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego. Dotyczą one kwestii związanych z fizyczną odnową przestrzeni publicznych oraz zapewnieniem bezpieczeństwa tych przestrzeni, co pozwoli na wzmocnienie integracji mieszkańców oraz zwiększenia możliwości wypoczynku i aktywności.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

	działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	
--	--	--

1.	Tytuł projektu	Biwakowe marzenia w Głobikowej
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego, kierunek działań 7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie wskazano w zakresie zakładanych działań m.in. rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej oraz wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Gmina Dębica
7.	Forma prawna wnioskodawcy	JST
8.	Lokalizacja projektu	Woj. Podkarpackie, powiat Dębicki, Gmina Dębica, Głobikowa, Dębicko-Ropczycki Obszar Funkcjonalny
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodny z FEP 2021-2027: I. ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych Gmina Dębica: Budowa pola biwakowego w Głobikowej wraz z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą techniczną.
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego (szt.) - 1 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (osoby) – 110 313 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - 1 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby odwiedzające/ rok) – 4 000 os./rok

	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
11.	Gmina Dębica	920 323,03	920 323,03	782 274,57	138 048,46
	RAZEM	920 323,03	920 323,03	782 274,57	138 048,46
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł
	Gmina Dębica	4 000 000,00	4 000 000,00	3 399 999,98	600 000,02
	RAZEM	4 000 000,00	4 000 000,00	3 399 999,98	600 000,02
12.	Okres realizacji projektu	2026-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt powiązany jest z pozostałymi projektami zidentyfikowanymi w ZIT, ponieważ ich realizacja przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności DROF, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, a tym samym umożliwi rozwój społeczno-gospodarczy obszaru.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz propozycje projektowe, zostały skonsultowane z Radą Społeczno-Gospodarczą podczas spotkań konsultacyjnych w dniu 4.03.2024 r. Strategia ZIT DROF będzie na bieżąco konsultowana z partnerami społeczno-gospodarczymi na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało również pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.			

4.3 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób konkurencyjny

1.	Tytuł projektu	Rozwój zrównoważonej mobilności na terenie Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Wnioskodawca/Partnerzy projektu	wnioskodawca: Gmina Miasta Dębica partnerzy: Gmina Żyraków, Gmina Ropczyce, Gmina Dębica

5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Planuje się realizację projektów w ramach następujących typów projektów w ramach działania FEPK.03.01 Zrównoważona mobilność miejska – ZIT: Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego (infrastruktura ograniczająca zmotoryzowany ruch indywidualny lub integrująca różne formy transportu oraz działania towarzyszące rozwojowi transportu publicznego) Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą (w tym m.in. bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor autobusowy, infrastruktura paliw alternatywnych, systemy roweru miejskiego, bike-sharing, hulajnogi, urządzenia transportu osobistego, inne środki transportu publicznego, rozwój nowych rodzajów transportu zbiorowego) wraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe (ITS, systemy organizacji przewozów, systemy informacji pasażerskiej, aplikacje planowania podróży, zakupu biletów, rozwiązania cyfrowe wykorzystywane dla aktywnych form mobilności i mikromobilności, itp.) Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego Typ 6. Przygotowanie i aktualizacja Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) Typ 7. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość wydatków kwalifikowanych: 60 000 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	2025-2027

1.	Tytuł projektu	Rozwój infrastruktury na potrzeby ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie Dębicko -Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Wnioskodawca/Partnerzy projektu	Wnioskodawca: Gmina Żyraków - LIDER Partnerzy: Gmina Miasta Dębica, Gmina Dębica, Gmina Ropczyce
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Planuje się realizację projektów w ramach następujących typów projektów w ramach działania FEPK.03.01 Zrównoważona mobilność miejska – ZIT : Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności (drogi / pasy / ścieżki / trasy rowerowe z infrastrukturą towarzyszącą, systemy i urządzenia do zliczania rowerzystów, strefowe uspokojenie ruchu, likwidacja utrudnień i zagrożeń w ruchu pieszym i rowerowym, tworzenie ciągłych i bezpośrednich tras pieszych lub pieszo-rowerowych, inwestycje

		drogowe służące poprawie bezpieczeństwa niezmotoryzowanych uczestników ruchu poprzez likwidację miejsc niebezpiecznych) wraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe (ITS, systemy organizacji przewozów, systemy informacji pasażerskiej, aplikacje planowania podróży, zakupu biletów, rozwiązania cyfrowe wykorzystywane dla aktywnych form mobilności i mikromobilności) Typ 6. Przygotowanie i aktualizacja Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP). Typ 7. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość wydatków kwalifikowanych: 30 000 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	2025-2027

4.4 Lista projektów komplementarnych

W Strategii ZIT dopuszczalne i rekomendowane jest również stworzenie listy projektów komplementarny/pozostałych, które również pośrednio wpisują się w realizację Strategii ZIT. Z uwagi na dynamicznie zmieniającą się sytuację np. w programach krajowych i pojawiające się preferencje w uzyskaniu dofinansowania w przypadku pojawienia się projektu w Strategii ZIT, rekomendowane jest zasygnalizowanie projektów, wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb w przedmiotowej strategii. Należy mieć jednak na uwadze, że nie mogą być to te same projekty, które zgłoszone są do dofinansowania z programu regionalnego FEP 2021-2027.

Poniżej zaprezentowano listę projektów komplementarnych.

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania- Program, Priorytet
Gmina Dębica	Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury obiegu wody i zieleni w Uzdrawisku Latoszyn, miejscowości uzdrowskiej Latoszyn i Podgrodzie	13 085 301,07	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej Priorytet FEPW II. Energia i klimat
	Poprawa gospodarki ściekowej na obszarach chronionych Gminy Dębica	10 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia Priorytet FEPK.02 Energia i środowisko
	Budowa oczyszczalni ścieków dla obszaru ochrony uzdrowskiej Latoszyn	20 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia Priorytet FEPK.02 Energia i środowisko
	Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Dębica	17 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia Priorytet FEPK.05 Przyjazna przestrzeń społeczna
	Modernizacja infrastruktury Muzeum przy Górze Śmierci w Paszczynie	2 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia Priorytet FEPK.05 Przyjazna przestrzeń społeczna
Gmina Dębica Miasto Dębica	Budowa zdalnego systemu odczytu wodomierzy na terenie Gminy Dębica i Miasta Dębica	988 284,65	Pożyczka wspierająca Zieloną Transformację Miast BGK
Wnioskodawca: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o. o.	Wymiana głównych pompowni ścieków z betonowych na PE z powodu erozji betonu (zapobieganie przedostawania się ścieków do wód gruntowych)	1 049 999,99	
	Budowa instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Zawadzie i Stacji Uzdatniania Wody w Brzeźnicy	442 800	

W przypadku DROF, projekty komplementarne zgłosiła Gmina Dębica. Jako planowane źródło finansowania wskazano Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej oraz Fundusze Europejskie dla Podkarpacia. Dodatkowo w ramach Instrumentu Zielonej transformacji miast (IZTM), gminy wiejskie mogą uzyskać wsparcie, a projekty mogą być sfinansowane pożyczką IZTM, jeśli w dokumencie strategicznym dotyczącym obszaru MOF potwierdzone zostało, że służą one rozwojowi całego MOF, a nie tylko danej gminie wiejskiej. W przypadku Gminy Dębica, wskazano 3 projekty, które mogą być sfinansowane dzięki IZTM. Projekty te służą rozwojowi DROF. Na obszarze funkcjonalnym współpraca

Gminy Dębica i Miasta Dębica zapewnienia mieszkańcom DROF dostępność do jak najlepszej jakości usług wodno – kanalizacyjnych, w szczególności na obszarach granicznych miasta i gminy.

Budowa zdalnego odczytu wodomierzy pozwoli w znacznej mierze na obniżenie kosztów, jak również zapewni prywatność mieszkańców. GZK sp. z o.o. w Brzeźnicy zasilą w wodę oprócz Gminy Dębica także Miasto Dębica (ul. Sandomierska, Sandomierska Boczna, Mościckiego, Gajowa), natomiast ścieki z tych ulic odbierają Wodociągi Dębickie sp. z o.o. Stworzenie zdalnego systemu odczytów wodomierzy pozwoli na szybki przekaz informacji pomiędzy firmami w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Wymiana głównych pompowni ścieków z betonowych na PE – ma na celu zapobieganie przedostawania się ścieków do wód gruntowych. Obecna instalacja wymaga modernizacji, ponieważ istnieje zagrożenie i ryzyko, że przepompownia ulegnie awarii i dojdzie do jej rozszczelnienia, co będzie skutkowało przedostaniem się ścieków do wód gruntowych – na terenie gminy i miasta, ponieważ połowa ścieków pochodzących od mieszkańców Gminy Dębica jest odbierana przez Wodociągi Dębickie sp. z o.o. będące jednostką Miasta Dębica.

Budowa instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Zawadzie i Stacji Uzdatniania Wody w Brzeźnicy – pozwoli na znaczne obniżenie kosztów zakupu energii elektrycznej, co w przyszłości może się przełożyć na obniżenie cen wody i ścieków dla odbiorców z terenu Gminy Dębica i Miasta Dębica, gdyż ze Stacji Uzdatniania Wody w Brzeźnicy zasilane są północne ulice Miasta Dębica (Sandomierska, Sandomierska Boczna, Mościckiego). Wskazane przesłanki stanowią potwierdzenie tego, że złożone projekty będą pozytywnie wpływać na rozwój DROF.

5 Założenia wdrożeniowe

5.1 System realizacji Strategii

5.1.1 Warunki realizacji ZIT

Wygląd i kształt oraz obowiązkowe elementy, które powinny znaleźć się w Strategii ZT, regulują dokumenty wskazane w rozdziale 1. Podstawa prawna Strategii ZIT, jednym z nich są warunki realizacji ZIT, którymi zgodnie z art. 34 ust. 6. ustawy wdrożeniowej jest:

- 1) powołanie związku ZIT, o którym mowa w ust. 5⁵⁴;
- 2) opracowanie i uchwalenie przez podmioty, o których mowa w ust. 5, strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 Rozporządzenia Ogólnego, zwanej dalej „Strategią ZIT”, z zastrzeżeniem ust. 9 oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania – w zakresie możliwości finansowania Strategii ZIT w ramach tego programu;

Jak wskazano wyżej, realizacja ZIT możliwa będzie dzięki powołaniu związku ZIT. W przypadku DROF realizacja tego wymogu została spełniona dzięki podpisaniu w dniu 7 lipca 2023 r. porozumienia międzygminnego w sprawie powołania Związku ZIT i określenia zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Dębicko - Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego w celu realizacji zadań w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Związek ZIT został powołany z dniem zawarcia przywołanego porozumienia a jego struktura organizacyjna składa się z Lidera, Komitetu Sterującego DROF (pełniącego funkcję opiniodawczo-programową) oraz Rady Społeczno-Gospodarczej DROF (pełniącej funkcję opiniodawczo-doradczą). Ponadto, do opracowania Strategii ZIT powołano Zespół ds. opracowania Strategii ZIT⁵⁵. Poniżej scharakteryzowano strukturę organizacyjną Związku ZIT DROF.

Lider porozumienia jest reprezentowany przez Burmistrza Dębicy, a wśród zadań i kompetencji lidera można wymienić m.in.:

- koordynację funkcjonowania Związku ZIT DROF,
- reprezentowanie Związku ZIT DROF i koordynacja prac w procesie programowania, negocjowania, przygotowania dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT w perspektywie finansowej UE 2021-2027 oraz ich uzgadnianie/opiniowanie z właściwymi instytucjami w tym z Zarządem Województwa Podkarpackiego,

⁵⁴ Art. 34. ust. 5 Ustawy Wdrożeniowej: ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583 i 1005) albo w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 439 i 583), a w przypadku udziału w związku ZIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583).

⁵⁵ Zarządzenie Burmistrza Dębicy nr 207/2023 z dnia 10.08.2023 ze zm.

- ogłoszenie otwartego naboru przedstawicieli partnerów społeczno – gospodarczych do Rady Społeczno – Gospodarczej ZIT DROF, w oparciu o zaopiniowany przez Komitet Sterujący Regulamin powoływania członków oraz zasad funkcjonowania Rady Społeczno – Gospodarczej,
- powołanie Rady Społeczno – Gospodarczej ZIT DROF,
- powołanie Zespołu ds. opracowania Strategii ZIT,
- monitorowanie gotowości realizacyjnej projektów w ramach ZIT,
- monitoring stanu realizacji projektów określonych w Strategii ZIT,
- aktualizację Strategii ZIT - w przypadku zaistnienia takiej konieczności, w tym wybór wykonawcy aktualizacji.

W skład Komitetu Sterującego wchodzi: Burmistrz Dębicy, Burmistrz Ropczyc, Wójt Gminy Dębica i Wójt Gminy Żyraków, bądź osoby przez nich upoważnione, a wśród zadań komitetu wskazuje się m.in.:

- opiniowanie projektu Strategii ZIT i jej zmian oraz rekomendowanie radom gmin DROF przyjęcie strategii,
- opiniowanie lub zatwierdzanie innych dokumentów wymaganych w procesie przygotowania Strategii ZIT,
- opiniowanie kierunków działań istotnych dla realizacji ZIT i rozwoju obszaru funkcjonalnego,
- powołanie Rady Społeczno – Gospodarczej.

Rada Społeczno-Gospodarcza składa się z przedstawicieli partnerów społeczno – gospodarczych, wyłonionych w otwartym naborze, a wśród zadań Rady można wymienić m.in.:

- udział w przygotowaniu Strategii ZIT na wszystkich etapach prac nad strategią,
- udział w spotkaniach, warsztatach związanych z przygotowaniem Strategii ZIT,
- opiniowanie projektów strategii na poszczególnych etapach jej opracowania,
- opiniowania decyzji związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT,
- współpracę z organami ZIT DROF.

Zespół ds. opracowania Strategii ZIT składa się z koordynatora, zastępcy koordynatora i minimum 2 osób z każdej z gmin wchodzących w skład DROF, a do jego zadań należy m.in.:

- opracowanie projektu Strategii ZIT we współpracy z podmiotem zewnętrznym, który będzie przygotowywał strategię (wykonawca strategii),
- dostarczanie danych i wkładu merytorycznego na potrzeby opracowania strategii, wprowadzanie korekt i wstępna akceptacja projektów strategii na poszczególnych etapach jej przygotowania,
- udział w spotkaniach, warsztatach itp.,
- uczestnictwo w działaniach Lidera mających na celu proces uspołecznienia strategii, konsultacji społecznych i innych wymaganych elementów procesu opracowania Strategii ZIT,
- identyfikacja projektów i przedsięwzięć w tym projektów zintegrowanych zgodnie z wymogami określonymi przez właściwe instytucje, dokumentowanie prac nad Strategią ZIT,
- przygotowanie projektu Regulaminu powoływania członków oraz zasad funkcjonowania Rady Społeczno – Gospodarczej.

5.1.2 Monitoring

Monitoring pozwala skutecznie realizować zaplanowaną w dokumencie interwencję poprzez gromadzenie danych dotyczących stopnia i postępów w realizacji projektów zintegrowanych, które przekładają się na wdrażanie celów rozwojowych ZIT. Zadaniem Związku ZIT jest koordynowanie postępu projektów wynikających ze Strategii ZIT.

Monitoring na poziomie operacyjnym koncentruje się na wskaźnikach produktów i rezultatów zdefiniowanych w ramach FEP 2021-2027, przypisanych do poszczególnych celów określonych w przedmiotowej strategii. Wynikiem prowadzonego monitoringu i elementem systemu monitorowania i ewaluacji realizacji strategii będzie raport monitoringowy zawierający zestawienie wskaźników oraz poniesionych kwot na realizację (monitoring finansowy), opracowywany co roku przez poszczególne gminy. W raporcie zostaną przedstawione kluczowe informacje o zrealizowanych zadaniach wraz z wartościami wskaźników w postaci kart monitoringowych.

Tabela 13 Przykładowa karta monitoringowa

Monitoring realizacji projektów przyczyniających się do osiągnięcia celu rozwojowego ZIT			
Raport za rok			
Cel rozwojowy ZIT			
Zrealizowane zadania/przedsięwzięcia przyczyniające się do realizacji celu rozwojowego ZIT			
Stan realizacji wskaźników			
Nazwa wskaźnika	Oczekiwana tendencja określona w strategii	Stan wskaźnika na koniec roku	Ocena osiągnięcia rezultatu (zmiana wartości zgodna/niezgodna z oczekiwaną tendencją)
Monitoring finansowy			
Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu	Wydatki poniesione na realizację celu w roku wraz z informacją o źródłach finansowania	
Uwagi			

Ponadto w raporcie zawarte będą informacje związane z monitorowaniem postępów w osiąganiu przez wnioskodawców gotowości do złożenia wniosków o dofinansowanie dla poszczególnych projektów (monitoring gotowości), zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 14 Przykładowy monitoring gotowości

Wnioski o dofinansowanie		
Rok	Liczba projektów planowanych do złożenia	Wartość dofinansowania z projektów planowanych do złożenia (euro)
2023		
2024		
2025		
....		
Uwagi		

Wskaźniki produktów to miary związane bezpośrednio z wydatkami w projekcie, natomiast wskaźniki rezultatów określają bezpośrednie efekty projektu. Za monitoring stanu realizacji projektów określonych w Strategii ZIT Dębicko - Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego odpowiedzialny będzie lider porozumienia. Natomiast za osiągnięcie wskaźników odpowiadają samorządy zawierające porozumienie w sprawie wspólnej realizacji projektu.

Tabela 15 Wskaźniki produktu

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość	Rok osiągnięcia wskaźnika
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	2027
Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	1	2027
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	110 313	2027
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	8	2028
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	5	2027
Liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym	szt.	3	2027
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	3	2027
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	7	2028
Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej i infokiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych	szt.	1	2028
Liczba zakładów lecznictwa uzdrowiskowego objęta projektem	szt.	1	2028
Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	szt.	3	2027
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	20 137,80	2027
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach wiejskich	m ²	157 800,00	2027

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 16 Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość	Rok osiągnięcia wskaźnika
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	os. odwiedzające/rok	17 500	2029
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	110 313	2028
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury na obszarach wiejskich	osoby	40 134	2028
Powierzchnia ochroniona/ zabezpieczona w wyniku realizacji projektu	ha	30	2028

Źródło: opracowanie własne.

5.1.3 Ewaluacja

Skuteczne wdrożenie planowanych działań jest możliwe dzięki posiadaniu wiedzy na temat postępów związanych z realizacją projektów zintegrowanych, co osiągalne jest poprzez konsekwentne prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji. Ewaluacja ma na celu ocenę jakości i efektów prowadzonych działań, uwzględniając kryteria takie jak skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość oraz trafność. Głównym celem jest nie tylko zwiększenie poziomu wiedzy, ale przede wszystkim poprawa jakości wdrażanej interwencji. Zaleca się przeprowadzenie ewaluacji przedmiotowego dokumentu w połowie okresu realizacji strategii (na koniec 2025 roku) oraz na zakończenie jej obowiązywania (w 2027 roku). Ewaluacja pozwoli na sformułowanie wniosków i rekomendacji, które będą służyć udoskonaleniu aktualnej lub przyszłej interwencji oraz może wskazać na konieczność aktualizacji dokumentu i zawartych w nim założeń. W przypadku konieczności aktualizacji Strategii ZIT Lider, w uzgodnieniu z Komitetem Sterującym ZIT DROF, podejmuje decyzję o sposobie opracowania aktualizacji. Zmiana Strategii ZIT będzie procedowana zgodnie z ustaleniami Porozumienia.

5.2 Komplementarność opracowania

Dokonano szczegółowej analizy Strategii ZIT Dębicko - Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego pod względem spójności celów strategicznych z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi na różnych szczeblach - ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wykazano, że cele strategiczne przedstawione w tym dokumencie są zgodne z zapisami zawartymi w poniższych dokumentach.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład prezentuje strategię i działania, które mają na celu sprzyjanie efektywnemu wykorzystaniu zasobów poprzez przejście na czystą gospodarkę opartą na obiegu zamkniętym oraz zwalczanie utraty bioróżnorodności i redukcję zanieczyszczeń. Cel rozwojowy ZIT 2, który obejmuje rozwój infrastruktury oraz kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych, jest zgodny z założeniami zawartymi w Europejskim Zielonym Ładzie.

	Europejski Zielony Ład	Strategia ZIT DROF
Działania	• inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska • wspieranie innowacji przemysłowych • wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego • obniżenie emisyjności sektora energii • zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 stanowi kluczowy dokument strategiczny dotyczący polityki regionalnej państwa do 2030 r. Dokument ten określa cele, działania oraz zadania, które powinny być realizowane przez rząd, samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz inne podmioty, zaangażowane w realizację tej polityki. Głównym celem KSRR 2030 jest: „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Poniżej wykazano komplementarność celów Strategii ZIT DROF z celami wskazanymi w KSRR 2030.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia ZIT DROF
Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych
Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia jest istotnym dokumentem na poziomie krajowym dotyczącym długoterminowej polityki gospodarczej. Jej głównym celem jest stworzenie korzystnych warunków sprzyjających zwiększeniu dochodów mieszkańców Polski, jednocześnie wzmacniając spójność społeczną, ekonomiczną, środowiskową i terytorialną. W strategii zidentyfikowano trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- Cel szczegółowy III – Skuteczna państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Zakres działań przewidzianych do realizacji w ramach wskazanych celów szczegółowych jest spójny w szczególności z Celem strategicznym ZIT 1. Rozwój społeczno-gospodarczy obszaru MOF wraz z podniesieniem jakości życia mieszkańców MOF wskazanym w przedmiotowej strategii, gdyż skupia się na rozwijaniu gospodarki ze szczególnym naciskiem na sektor turystyki.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Głównym celem przedstawionym w strategii rozwoju województwa jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endogenicznych i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Poniżej wykazano zgodność celów niniejszej strategii z głównymi celami określonymi w strategii rozwoju województwa, uwzględniając zidentyfikowane obszary tematyczne.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030	Strategia ZIT DROF
Obszar tematyczny 1. Gospodarka i nauka Cel główny: Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
Obszar tematyczny 2. Kapitał ludzki i społeczny Cel główny: Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców	
Obszar tematyczny 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Cel główny: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych
Obszar tematyczny 4. Dostępność usług Cel główny: Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (PZWP)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego pełni rolę podstawowego, fundamentalnego dokumentu, określającego cele oraz wytyczającego kierunki rozwoju województwa podkarpackiego w kontekście przestrzennym. Obejmuje analizę zarówno czynników zewnętrznych, jak i wewnętrznych wpływających na rozwój województwa, a także ustala cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego, włączając w to projekty inwestycji o charakterze publicznym na poziomie ponadlokalnym. Określone kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią podstawę dla formułowania polityki przestrzennej przez organy samorządowe województwa.

Wśród nich można wskazać następujące dziedziny:

1. Osadnictwo

- Poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej systemu osadniczego województwa;

2. Środowisko

- Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów,

- Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków,
- Ochrona dziedzictwa kulturowego;

3. Infrastruktura społeczno-gospodarcza

- Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa,
- Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego;

4. Komunikacja

- Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa;

5. Infrastruktura techniczna

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa,
- Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej,
- Rozwój systemu gospodarki odpadami,
- Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;

6. Obronność i bezpieczeństwo państwa

- Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa.

Wszystkie cele strategiczne, które zostały wyróżnione w tej strategii, będą służyć do realizacji wymienionych kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz są spójne z założeniami Planu.

Program strategiczny rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030

Wskazany dokument stanowi kompleksowe opracowanie dotyczące wszystkich gałęzi transportu i odpowiada na nowe cele polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Bazując na celach i kierunkach działań określonych w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku, które dotyczyły kwestii transportowych, opracowano ww. dokument. Jako główny cel programu wskazano - efektywne i skuteczne wdrożenie działań, które przyczynią się do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku w obszarze transportu. Dodatkowo, określono cele podstawowe i horyzontalne rozwoju regionalnego systemu transportowego.

W Programie strategicznym rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030 wskazano następujące cele:

Cele podstawowe:

- Cel podstawowy 1 Zwiększenie dostępności zewnętrznej regionu (krajowej i zagranicznej) wynikającej z peryferyjnego położenia województwa
- Cel podstawowy 2. Transportowa spójność wewnętrzna Zwiększenie powiązań transportowych w regionie, w tym likwidowanie obszarów wykluczenia transportowego spowodowanego niskim zaludnieniem / obszarami górzystymi / obszarami o niskiej skali zatrudniania
- Cel podstawowy 3. Integracja wewnętrzna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i miejskich obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu, uwzględniająca policentryczny układ województwa i umożliwiającą integrację głównych rynków pracy

Cele horyzontalne:

- Cel horyzontalny 1. Ograniczenie negatywnego oddziaływania sektora transportu na klimat oraz na regionalne środowisko naturalne
- Cel horyzontalny 2. Wzmocnienie rozwiązań multimodalnych
- Cel horyzontalny 3. Rozwój transportu publicznego
- Cel horyzontalny 4. Poprawa bezpieczeństwa w transporcie

Cel rozwojowy ZIT 2. wpisuje się w cele Programu strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030.

„Program strategiczny rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030 zawiera listę inwestycji drogowych, wśród których znajdują się inwestycje Samorządu Województwa Podkarpackiego, mieszczące się w granicach DROF. Aktualnie realizowanymi inwestycjami drogowymi na jego terenie są:

1. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 986 na odcinku Ostrów - Ropczyce wraz z budową mostu na rzece Wielopółka (FEP 2021-2027, lata 2023 – 2025),
2. Rozbudowa DW 986 wraz z budową wiaduktu w m. Ropczyce nad linią kolejową 91 (RFPL, lata 2022 – 2025).

Dodatkowo Województwo Podkarpackie w zakresie przygotowania dokumentacyjnego dla sieci dróg wojewódzkich obszaru DROF planuje następujące działania:

1. Opracowanie dokumentacji projektowej na rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 986 na odcinku od km 15+694,00 w m. Ropczyce do skrzyżowania z DK 94 w m. Ropczyce (lata 2025 – 2027).
2. Opracowanie studium techniczno-ekonomicznego „Budowa łącznika autostrady A4 od Węzła Dębica Wschód z drogą wojewódzką nr 985 Dębica – Tarnobrzeg w kierunku Brzeźnicy”.

Strategia rozwoju ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030

Opracowanie Strategii zostało zainicjowane przez jednostki samorządu terytorialnego, które tworzą związek międzygminny "Dorzecze Wisłoki" oraz gminy z powiatu jasielskiego, dębickiego i mieleckiego. Obszar wskazany w strategii rozwoju ponadlokalnego obejmuje zatem Gminę Dębica, Miasto Dębica oraz Gminę Żyraków. Opracowany dokument odpowiada na potrzebę wspólnego planowania rozwoju jednostek, które są powiązane ze sobą. Wizja obszaru przedstawia się następująco: „Dorzecze Wisłoki” Zrównoważona transformacja w kierunku zielonego ładu. Ze względu na przynależność gmin DROF (wyjątek stanowi Gmina Ropczyce) do "Dorzecza Wisłoki", poniżej przedstawiono zbieżność celów w strategii w odniesieniu do celów strategicznych zidentyfikowanych w przedmiotowej Strategii ZIT.

Strategia rozwoju ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030	Strategia ZIT DROF
Cel 1. Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające oczekiwaniom mieszkańców i wyzwaniom przyszłości Cel. 2 Bardziej konkurencyjna gospodarka wykorzystująca endogeniczny potencjał obszaru, w szczególności walory turystyczne Dorzecza Wisłoki	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
Cel 3. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego Cel 4. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura zapewniająca warunki dla zrównoważonego rozwoju	

Ponadto Strategia ZIT DROF, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej.

Strategie rozwoju gmin tworzących DROF
Strategia Rozwoju Gminy Dębica na lata 2015 - 2026
Strategia Rozwoju Miasta Dębica na lata 2023-2030
Strategia Rozwoju Gminy Ropczyce na lata 2022-2030
Strategia Rozwoju Gminy Żyraków na lata 2023-2030

5.3 Opis udziału partnerów w przygotowaniu Strategii i jej realizacji

Z punktu widzenia opracowania Strategii ZIT istotne jest zaangażowanie w proces opracowania, jak i wdrażania zapisów dokumentu, partnerów społeczno-gospodarczych oraz dodatkowych podmiotów. W związku z tym dokument powinien zawierać opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT.

W celu zapewnienia udziału partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w procesach związanych z opracowaniem, realizacją, monitorowaniem i ewaluacją Strategii ZIT DROF, w dniach 5.10.2023 r. – 27.10.2023 r. przeprowadzono nabór kandydatów na członków Rady Społeczno-Gospodarczej. W trakcie naboru określono wymogi formalne, które musieli spełnić kandydaci, wśród których znalazła się m.in. konieczność prowadzenia działalności na obszarze Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego.

W naborze swoją kandydaturę zgłosiło 12 przedstawicieli organizacji pozarządowych. Wszystkie zgłoszenia zostały przyjęte, a kandydaci spełniali kryteria naboru. W związku z tym powołano Radę Społeczno-Gospodarczą ZIT DROF⁵⁶ składającą się z 12 członków prowadzących działalność w następujących obszarach:

Podmiot	Główny obszar działalności
Dębickie Towarzystwo Muzyczno – Śpiewacze	kultura i sztuka
Stowarzyszenie Pomocy Społecznej „Ad Astram”	usługi socjalne i pomoc społeczna
Koło Gospodyń Wiejskich im. Księżnej Heleny Jabłonowskiej w Straszęcinie	sport, turystyka, rekreacja i hobby, kultura i sztuka, ochrona zdrowia
Stowarzyszenie dla Osób Autystycznych i ze Spektrum Autyzmu „Ukryty Dar”	edukacja i wychowanie
Lokalna Grupa Działania Partnerstwo 5 Gmin	poprawa jakości życia na obszarach wiejskich, wzrost atrakcyjności rekreacyjno-sportowej i turystycznej regionu
Polski Związek Niewidomych, Okręg Podkarpacki, Koło Powiatowe w Dębicy	wsparcie osób niepełnosprawnych
Fundacja „AD”	usługi socjalne i pomoc społeczna

⁵⁶ Uchwała nr 2/2023 Komitetu Sterującego Dębicko – Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie powołania Rady Społeczno – Gospodarczej ZIT DROF.

Podmiot	Główny obszar działalności
Stowarzyszenie Partnerstwo Dla Zrównoważonego Rozwoju Zielone Miasto Dębica	ochrona środowiska
Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Dębicy	sport, turystyka, rekreacja i hobby, organizacja czasu wolnego seniorów
Biuro Księgowo – Rachunkowe mgr Tadeusz Śliwa	gospodarka i przedsiębiorczość
Cech Rzemiosł i Przedsiębiorczości	edukacja i wychowanie
Ochotnicza Straż Pożarna w Nagoszynie	ochrona przeciwpożarowa

Rada została powołana na okres programowania, negocjowania oraz przygotowania dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów, które niezbędne są do realizacji ZIT, zgodnie z dokumentami programowymi na lata 2022-2027 właściwego ministerstwa ds. rozwoju regionalnego, jak również na czas realizacji projektów wynikających ze Strategii ZIT DROF w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2021-2027. Zasady jej funkcjonowania, zadania oraz tryb pracy określa Regulamin powoływania członków oraz zasad funkcjonowania Rady Społeczno - Gospodarczej ZIT DROF, stanowiący Załącznik nr 1 do uchwały Komitetu Sterującego DROF nr 1/2023 z dnia 3 października 2023 r.

Rada Społeczno-Gospodarcza brała udział w opracowaniu dokumentu na każdym etapie. Po przygotowaniu części diagnostycznej, została ona przekazana do weryfikacji i zaopiniowania. Z dniem 25.01.2024 r. Rada Społeczno-Gospodarcza ZIT DROF wydała pozytywną opinię i przekazała swoje uwagi i rekomendacje do projektu Diagnozy obszaru realizacji Zintegrowanych Inwestycji terytorialnych będącej elementem Strategii ZIT DROF. Przekazana opinia została uwzględniona i wymagała poszerzenia diagnozy o dane udostępnione przez samorządy.

W dniu 15.02.2024 r. odbyło się robocze spotkanie Zespołu ds. opracowania Strategii ZIT DROF. W trakcie spotkania omówiono szczegółowo zakresy projektów zintegrowanych oraz stopień przygotowania poszczególnych zadań i planowany harmonogram ich wdrażania, w odniesieniu do obecnej sytuacji i wyzwań, z którymi będą musiały się zmierzyć samorządy DROF.

W dniu 4.03.2024 r. odbyło się spotkanie z Radą Społeczno - Gospodarczą ZIT DROF, na którym przedstawiono propozycje projektów zintegrowanych, rozważono kwestię projektów rezerwowych oraz omówiono oddziaływanie projektów zintegrowanych oraz ich wpływ na obszar DROF.

Zgodnie z warunkami realizacji ZIT, strategia podlega zaopiniowaniu „przez właściwą Instytucję Zarządzającą w zakresie możliwości finansowania Strategii ZIT w ramach danego programu w terminie do 60 dni od dnia jej otrzymania”. Dodatkowo do zaopiniowania dokumentu uprawnione jest ciało

doradcze (Rada Społeczno-Gospodarcza ZIT DROF), którego zadaniem zgodnie z Załącznikiem nr 1 do uchwały Komitetu Sterującego DROF nr 1/2023 z dnia 3 października 2023 r.⁵⁷ jest opiniowanie projektów strategii na poszczególnych etapach jej opracowania, opiniowanie decyzji związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT⁵⁸. W dniu 9.04.2025 ciało doradcze wydało pozytywną opinię dotyczącą Strategii ZIT DROF.

W dniach 11.03.2025 – 02.04.2025 r. przeprowadzono konsultacje społeczne dokumentu. Proces konsultacji dokumentu przeprowadzono zgodnie z zasadą partnerstwa opisaną w art. 8 rozporządzenia UE 2021/1060. Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych dokumentu Strategii ZIT DROF oraz sprawozdanie z konsultacji projektów stanowią odrębne dokumenty, które będą załącznikiem do niniejszej strategii.

⁵⁷ Załącznik nr 1 stanowi Regulamin powoływania członków oraz zasad funkcjonowania Rady Społeczno - Gospodarczej ZIT DROF

⁵⁸ Zgodnie z Regulaminem: Opinie Rady nie mają charakteru wiążącego.

6. Źródła finansowania

Tabela 17 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów DROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Cel strategiczny ZIT	Kierunek działania	Szacunkowa wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,3463 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (EURO)
Priorytet FEP PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny	1.1 Poszerzanie i wzbogacanie oferty instytucji kultury	51 605 681,44	43 864 829,13	10 092 453,15
		1.2 Wykorzystanie unikatowych walorów obszaru do rozwoju gospodarczego, w tym turystyki	23 566 118,30	17 304 037,19	3 981 326,00
	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych	2.1 Zwiększenie możliwości wypoczynku i rekreacji mieszkańców	20 159 678,28	17 135 726,44	3 942 600,93
		2.2. Zapewnienie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych	4 168 807,06	3 543 485,89	815 287,92
PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE		Suma	99 500 285,08	81 848 078,65	18 831 668,00

Tabela 18 Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów DROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Cel strategiczny ZIT	Kierunek działania	Szacunkowa wartość całkowita projektu (PLN) <i>wg kursu 1€ = 4,3463 zł</i>	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (PLN) <i>wg kursu 1€ = 4,3463 zł</i>	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (EURO)
Priorytet FEP PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	Cel rozwojowy ZIT 1. Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny	1.1 Poszerzanie i wzbogacanie oferty instytucji kultury	19 966 976,52	16 971 929,98	3 904 914,52
		1.2 Wykorzystanie unikatowych walorów obszaru do rozwoju gospodarczego, w tym turystyki	5 857 393,17	4 978 784,15	1 145 522,43
	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych	2.1 Zwiększenie możliwości wypoczynku i rekreacji mieszkańców	25 239 290,76	21 453 397,07	4 936 013,87
PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE		Suma	51 063 660,45	43 404 111,20	9 986 450,82

Tabela 19 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów DROF w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Cel strategiczny ZIT	Kierunek działania	Szacunkowa wartość całkowita projektu (PLN) <i>wg kursu 1€ = 4,3463 zł</i>	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (PLN) <i>wg kursu 1€ = 4,3463 zł</i>	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (EURO)
Priorytet FEP PRIORYTET 3 - MOBILNOŚĆ MIEJSKA	Cel rozwojowy ZIT 2. Zintegrowanie obszaru i zapewnienie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych	2.3 Poprawa skomunikowania wewnątrz obszaru i rozwój mobilności	90 000 000,00	76 500 000,00	17 601 178,01
PRIORYTET 3 – MOBILNOŚĆ MIEJSKA		Suma	90 000 000,00	76 500 000,00	17 601 178,01

7. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1890, 1906, 2029.).

W dniu 12.12.2024 r. wystąpiono z pismem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz do Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, dotyczącym uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Wskazane podmioty, zgodnie z wymogami prawnymi miały na odpowiedź 30 dni. Decyzją z dnia 8.01.2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie stwierdził, że nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Natomiast Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny opinią z dnia 30.12.2024 r. wskazał, że odmawia uzgodnienia w zakresie sanitarno-higienicznym odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu, wskazując zakres prognozy oddziaływania na środowisko. W związku z tym konieczne było ponowne przesłanie pisma do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie dotyczące uzgodnienia zakresu i szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Decyzją z dnia 22.01.2025 r. wskazany podmiot określił zakres informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, w związku z tym konieczne było opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla przedmiotowej strategii i przeprowadzenie konsultacji społecznych.

Konsultacje zostały przeprowadzone w dniach od 11.03.2025 do 02.04.2025 r. W ramach konsultacji nie złożono żadnych uwag do dokumentu prognozy.

Pismem o sygnaturze WOOŚ.410.5.5.2025.AP.6 z dnia 3 kwietnia 2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie zaopiniował dokumenty bez wnoszenia uwag. Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem o sygnaturze SNZ.9020.3.10.2025.JB z dnia 3 kwietnia 2025 r. zaopiniował pozytywnie w zakresie sanitarno-higienicznym projekt dokumentu pn.: „Strategia ZIT Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Podsumowanie procedury środowiskowej stanowi załącznik do przedmiotowej strategii.

Spis grafik, tabel i wykresów

Grafika 1 Położenie DROF na tle województwa podkarpackiego	11
Grafika 2 Formy ochrony przyrody w DROF i korytarze ekologiczne	15
Grafika 3 Uzdrowisko Latoszyn na tle regionu	30
Grafika 4 Ludność na jedną placówkę biblioteczną	43
Grafika 5 Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej	44
Grafika 6 Liczba imprez zorganizowanych przez ośrodki kultury na 1 000 mieszkańców	49
Grafika 7 Liczba uczestników imprez zorganizowanych przez ośrodki kultury na 1 000 mieszkańców	49
Tabela 1 Liczba ludności i powierzchnia obszaru DROF w 2022 r.	10
Tabela 2 Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według gminy poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania	12
Tabela 3 Przepływy ludnościowe związane z zatrudnieniem pomiędzy gminami DROF	13
Tabela 4 Związek międzygminny funkcjonujący w DROF	14
Tabela 5 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcjach N oraz I	23
Tabela 6. Liczba turystów odwiedzających atrakcje turystyczne w gminie Dębica	23
Tabela 7 Aktualne potrzeby związane z funkcjonowaniem domów/centrów/ośrodków kultury	42
Tabela 8 Muzeum Regionalne – liczba zwiedzających	45
Tabela 9 Powierzchnia terenów zielonych [ha]	56
Tabela 10 Liczba nasadzeń (drzew i krzewów) w latach 2018-2022	56
Tabela 11 Przestępstwa stwierdzone przez policję ogółem na 1 000 mieszkańców	57
Tabela 12 Miejscowe zagrożenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w latach 2018-2022	57
Tabela 13 Przykładowa karta monitoringowa	102
Tabela 14 Przykładowy monitoring gotowości	103
Tabela 15 Wskaźniki produktu	103
Tabela 16 Wskaźniki rezultatu	103
Tabela 17 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów DROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	113
Tabela 18 Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów DROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	113
Tabela 19 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów DROF w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	114
Wykres 1 Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w gminach DROF [m ²]	55
Wykres 2 Wydatki w Dziale 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa w DROF w latach 2018-2022	57
Wykres 3 Wybrane wydatki w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	59

Załącznik nr 1 Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych dokumentu Strategii ZIT DROF

Załącznik nr 2 Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych projektów Strategii ZIT DROF

Załącznik nr 3 Podsumowanie procedury środowiskowej